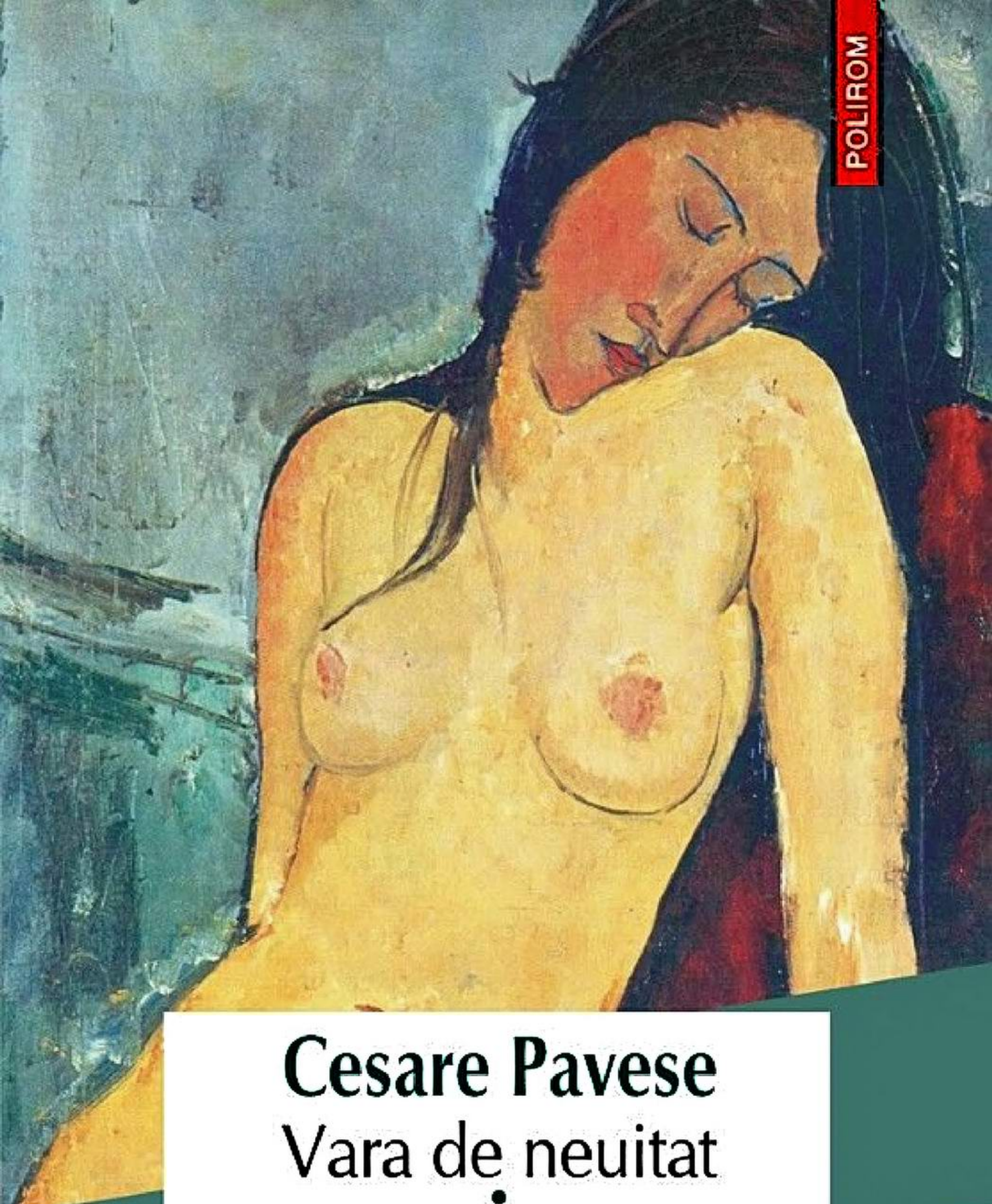

Cesare Pavese

Vara de neuitat
•
Plaja

BIBLIOTECA POLIROM

© Toate drepturile de autor

Roman al descoperirii oraşului şi societăţii, *Vara de neuitat* are în centru povestea inocenţei pierdute a unei orfane, Ginia, o adolescentă de aproape 17 ani care locuieşte cu fratele ei, Severino, şi lucrează într-un atelier de croitorie. Fascinată de Amelia, o tînără de 20 de ani, prostituată care pretinde că îşi cîştigă traiul pozînd nud pentru pictori, Ginia trăieşte îndoieli, atracţia fructului oprit, sentimente contrastante în faţa vertijului vieţii de adult. Frumuseţea cărţii stă tocmai în firescul şi simplitatea cu care Pavese surprinde nuanţele şi tresăririle entuziasmului juvenil, ale pasiunii dezamăgite. În *Plaja*, naratorul răspunde invitaţiei unui prieten din copilărie să-şi petreacă vacanţa la vila lui şi a soţiei. Înconjuraţi de o lume solară, de nisip şi mare, devine tot mai limpede că o enigmă învăluie cuplul tînăr, fără copii. Deşi considerat de autor un exerciţiu de stil, microromanul *Plaja* cuprinde, în fapt, teme pavesiene cunoscute: refugiul în ţinutul natal, frămîntările şi măştile tinereţii, neputinţa.

Autori consacraţi, cărţi importante din literatura lumii.

Colecţia BIBLIOTECA POLIROM este coordonată
de Bogdan-Alexandru Stănescu.

Cesare Pavese, *La bella estate. La spiaggia*

LA BELLA ESTATE
Copyright © 1971, 1998, 2013 Giulio Einaudi editore s.p.a., Torino
LA SPIAGGIA
Copyright © 1974, 1998, 2001, 2009 Giulio Einaudi editore s.p.a., Torino
All rights reserved

© 2015 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea prin orice mijloace şi sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum şi alte fapte similare săvîrşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: Amedeo Modigliani (1884-1920), *Nud de femeie*, 1916

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A,
sc. 1, et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României:

PAVESE, CESARE

Vara de neuitat. Plaja / Cesare Pavese; trad. din lb. ital. de Mara Chiriţescu. – Iaşi: Polirom, 2015

ISBN print: 978-973-46-5470-3
ISBN ePub: 978-973-46-5552-6
ISBN PDF: 978-973-46-5553-3

I. Chiriţescu, Mara (trad.)

821.131.1-31=135.1

Printed in ROMANIA

Cesare Pavese

Vara de neuitat
•
Plaja

Traducere din limba italiană
de Mara Chiriţescu

POLIROM
2015

VARA DE NEUITAT

I

Pe atunci era mereu sărbătoare. Ajungea să ieşim din casă şi să traversăm strada, ca să devenim ca nebune, şi totul era aşa de frumos, mai ales noaptea, cînd, întorcîndu-ne obosite moarte, încă speram să se întîmple ceva, să izbucnească un incendiu, să se nască în casă un copil, sau măcar să se facă ziuă pe neaşteptate şi toată lumea să iasă în stradă şi să poată continua să umble, să umble pînă la cîmp, pînă dincolo de dealuri. „Sînteţi sănătoase, sînteţi tinere – spuneau –, sînteţi fete, nu aveţi griji, se înţelege." Ba chiar una dintre ele, Tina aceea care ieşise şchioapă din spital şi n-avea ce să mănînce acasă, pînă şi ea rîdea din orice fleac, iar într-o seară, venind cu paşi repezi în urma celorlalţi, se oprise şi izbucnise în plîns fiindcă să dormi era o prostie şi fura din timpul bucuriei.

Ginia, dacă o apuca vreo criză din astea, nu arăta, ci însoţea pînă acasă cîte-o fată şi vorbeau, vorbeau, pînă nu mai ştiau ce să spună. Venea astfel momentul să se despartă, fiindcă deja de-o bucată de timp erau ca singure, şi Ginia se întorcea acasă liniştită, fără a regreta că se despărţiseră. Nopţile cele mai frumoase, se înţelege, erau cele de sîmbătă, cînd mergeau să danseze şi a doua zi puteau dormi mai mult. Dar ajungea şi mai puţin, şi-n anumite dimineţi Ginia ieşea, pentru a merge la lucru, fericită de bucăţica aia de drum care o aştepta. Fetele spuneau: „Dacă

mă întorc tîrziu, după aia mi-e somn; dacă mă întorc tîrziu, îmi fac scandal". Dar Ginia nu era niciodată obosită, iar fratele ei, care lucra noaptea, o vedea numai la cină, căci ziua dormea. La amiază (Severino se răsucea pe partea cealaltă în pat cînd intra ea) Ginia pregătea masa şi mînca înfometată, meşterind încet, ascultînd zgomotele din casă. Timpul trecea domol, cum trece în casele goale, şi Ginia avea vreme să spele farfuriile care aşteptau în spălător, să facă puţină curăţenie; apoi să se întindă pe canapeaua de sub fereastră şi să aţipească în tic-tacul deşteptătorului din camera cealaltă. Uneori închidea şi obloanele, să facă întuneric şi să se simtă cu totul singură. Oricum, la ora trei Rosa ar fi coborît, oprindu-se să bată la uşă încetişor, să nu-i tulbure somnul lui Severino, pînă cînd ea îi răspundea că este trează. Atunci ieşeau împreună şi se despărţeau la tramvai.

Ginia şi Rosa n-aveau în comun decît acea bucată de drum şi o agrafă stelată din mărgeluşe în păr. Dar odată, trecînd prin faţa unei vitrine, Rosa spusese: „Parcă am fi surori", şi Ginia îşi dădu seama că agrafa aceea era ordinară şi înţelese că trebuia să poarte basc dacă voia să nu pară şi ea o muncitoare. Cu-atît mai mult cu cît Rosa, care depindea încă de tatăl şi de mama ei, n-ar fi putut să-şi cumpere unul decît cine ştie cînd.

Cînd trecea s-o trezească, Rosa intra, dacă nu era prea tîrziu; şi Ginia îi cerea s-o ajute la făcut ordine, rîzînd încet de Severino care, ca toţi bărbaţii, nu ştia ce înseamnă să ţii o casă. Rosa îl numea „soţiorul tău", ca să continue gluma, dar nu rareori Ginia se întuneca şi-i răspundea că nu era prea vesel să ai toate grijile unei gospodării, nu şi pe bărbatul casei. Ginia glumea – pentru că plăcerea ei era tocmai să-şi petreacă ora aceea în casă, singură, ca

o stăpînă –, dar pe Rosa trebuia din cînd în cînd s-o faci să înţeleagă că nu mai erau nişte fetiţe. Nici pe stradă Rosa nu avea astîmpăr, se strîmba, rîdea, se întorcea – Ginia ar fi bătut-o. Dar cînd se duceau împreună să danseze, Rosa îi era necesară, pentru că tutuia pe oricine şi, cu extravaganţele ei, îi făcea pe toţi să priceapă că Ginia era o fată mai fină. În anul acela atît de frumos, cînd începeau să se descurce pe propriile picioare, Ginia îşi dădu seama iute că, spre deosebire de celelalte, ea trăia independentă şi acasă – Severino nu conta – şi că putea, la şaisprezece ani, să ducă viaţa unei femei, întocmai. Din motivul acesta purtase agrafa stelată în păr şi se lăsase însoţită de Rosa, care o amuza. Nu se afla în tot raionul fată mai aiurită decît Rosa, cînd voia. Ştia să dezumfle pe oricine, rîzînd şi privind cine ştie cum, şi seri întregi tot ce făcea şi ce spunea avea drept ţintă hazul. Şi se răfuia ca un cocoş. „Ce ai, Rosa?", o întreba careva, în timp ce aşteptau să înceapă orchestra. „Mi-e frică (şi ochii i se bulbucau); e-acolo în spate un bătrîn care se holbează la mine; o să mă aştepte afară, mi-e frică!" Celălalt nu credea. „Poate-i bunicul tău." „Prostule." „Atunci, hai să dansăm." „Nu, căci mi-e frică." La jumătatea dansului Ginia îl auzea pe celălalt strigînd: „Eşti o necioplită, o vrăjitoare, du-te şi-ascunde-te! Întoarce-te la fabrica ta!". Atunci Rosa rîdea şi-i făcea şi pe ceilalţi să rîdă, dar Ginia, continuînd să danseze, se gîndea că tocmai fabrica era cea care aducea o fată în halul ăsta. Şi, de altfel, era suficient să te uiţi la muncitori, care şi ei cînd făceau cunoştinţă cu fete trînteau astfel de glume.

Dacă în grup se-afla vreunul, puteai fi sigur că înainte de căderea nopţii o fată se înfuria sau, mai slabă de înger să fi fost, chiar o podidea plînsul. Le luau peste picior ca

și pe Rosa. Voiau întotdeauna să le ducă la cîmp. Nu aveai cum discuta cu ei și trebuia ca de îndată să fii în gardă. Frumos însă era că-n unele seri cîntau, și cîntau bine, mai ales dacă venea cu chitara Ferruccio, unul înalt și blond, mereu șomer, dar care și acum avea degetele negre și vlăguite de cărbune. Părea cu neputință ca mîinile acelea mari să fie atît de îndemînatice, și Ginia, care le simțise odată pe sub subsuori pe cînd se întorceau cu toții de pe deal, își dădea toată silința să nu le mai privească în timp ce cîntau. Rosa îi spusese că Ferruccio întrebase de ea de vreo două-trei ori, iar Ginia îi răspunsese: „Spune-i să-și curețe mai întîi unghiile". Data următoare se așteptase ca Ferruccio să rîdă, însă el nici n-o mai privise.

Dar veni ziua în care Ginia, pe cînd ieșea de la atelier și-și potrivea pălăria cu amîndouă mîinile, o găsi la ieșire pe Rosa ținîndu-i calea.

— Ce s-a întîmplat?

— Am plecat de la fabrică.

Au făcut împreună bucata de drum pînă la tramvai, dar Rosa nu a scos o vorbă. Indignată, Ginia nu mai știa ce să spună. Abia după ce au coborît din tramvai, în apropierea casei, Rosa a bîiguit că-i era teamă să nu fi rămas însărcinată. Ginia a făcut-o proastă, și-n colțul străzii s-au certat. Apoi au trecut peste asta, pentru că Rosa se purtase așa doar de frică, dar între timp Ginia s-a frămîntat mai mult, fiindcă i se părea că fusese înșelată și lăsată să facă pe fetița, pe cînd ceilalți se distrau, și-i făcuse asta tocmai Rosa, care n-avea nici cea mai mică ambiție. „Eu valorez mai mult, iar la șaisprezece ani e prea devreme. Cu-atît mai rău pentru ea dacă vrea să se piardă", își spunea Ginia. Dar nu putea să-și amintească cele întîmplate fără să se

simtă umilită, pentru că la gîndul că celelalte, fără s-o spună, trecuseră toate pe la cîmp, în timp ce ei, care trăia singură, mîna unui bărbat încă îi făcea inima să bată cu putere, la gîndul ăsta i se tăia răsuflarea.

— De ce-ai venit în ziua aia să-mi spui mie? o întrebă pe Rosa într-o după-amiază, pe cînd ieșiseră împreună.

— Și cui voiai să-i spun? O cam băgasem pe mînecă!

— Înainte de ce nu mi-ai zis nimic?

Rosa, acum liniștită, rîdea. A schimbat pasul.

— E mai frumos să nu spui. Aduce ghinion să vorbești despre asta.

Ginia se gîndea: „E o neroadă. Acum rîde, dar la-nceput voia să se omoare. Nu e încă femeie, ăsta-i adevărul". Dar și cînd era singură, ducîndu-se și venind pe stradă, se gîndea că sîntem tinere toate și ar trebui să împlinim cît mai repede douăzeci de ani, să știm să ne chibzuim.

O seară întreagă Ginia s-a uitat la iubitul Rosei – Pino, unul scund, cu nasul strîmb, care nu știa decît să joace biliard, altfel stătea cu mîinile în sîn și vorbea din colțul gurii. Ginia nu înțelegea de ce Rosa se mai ducea cu el la cinema după ce se dovedise atît de ticălos. Nu putea să-și scoată din minte duminica aceea cînd fuseseră toți cu barca și văzuseră că Pino avea spinarea așa de pistruiată, încît părea murdară. Acum, cînd știa, își aminti că în ziua aceea Rosa coborîse cu el printre boschete. Ce proastă se dovedise că nu pricepuse! Dar mai proastă Rosa, și i-a zis-o încă o dată în ușa cinematografului.

Cînd se gîndea că fuseseră de atîtea ori cu barca, și se glumea, se rîdea, se făcea haz de perechile de îndrăgostiți. Ginia, atentă la celelalte fete, nu îi luase în seamă pe Rosa și pe Pino. În căldura amiezii rămăseseră singure în barcă

ea şi cu Tina, şchioapa. Ceilalţi, printre care şi Rosa, săriseră pe mal, de unde auzeai cum ţipă. Tina, care se lăsase în fustă şi în bluză, îi spusese Giniei: „Dacă nu vine nimeni, mă dezbrac să stau la soare".

Ginia îi promisese că va rămîne ea de pază, dar în timpul ăsta trăgea cu urechea la glasurile şi tăcerile de pe mal. N-a durat mult şi totul tăcea pe apa liniştită. Tina se întinsese la soare cu un prosop în jurul mijlocului. Atunci Ginia a sărit pe iarbă şi a făcut cîţiva paşi desculţă. Nu se mai auzea deloc glasul Ameliei, care-i trăsese după ea pe toţi ceilalţi. Ginia, proasta, închipuindu-şi că se jucau de-a v-aţi ascunselea, nu-i căutase şi se întorsese la barcă.

II

Amelia, cel puţin, se ştia că duce o altfel de viaţă. Fratele ei era muncitor, dar ea se arăta numai din cînd în cînd în serile acelei veri şi nu se destăinuia nimănui, însă rîdea cu oricine fiindcă avea nouăsprezece sau douăzeci de ani. Ginia şi-ar fi dorit statura ei, pentru că pe picioarele Ameliei ciorapii fini veneau atît de bine. Totuşi, în costum de baie, Amelia era lată în şolduri şi avea nişte trăsături ce aduceau un pic a cal.

— Nu am serviciu, i-a zis Giniei într-o seară cînd fata îi privea rochia. Am timp ziua întreagă să îmi lucrez modelul. Am învăţat să croiesc la fel ca tine, într-un atelier. Ştii să croieşti?

Ginia se gîndea că era mai plăcut să-ţi facă altcineva rochia, dar nu i-o spuse. Au dat însă un ocol împreună în seara aceea şi Ginia a însoţit-o pînă acasă, pentru că nu-i era deloc somn şi n-avea de gînd să doarmă. Plouase, iar asfaltul şi plantele fuseseră toate spălate: simţeai în nări aerul împrospătat.

— Îţi place să te plimbi, rîdea Amelia. Ce zice despre asta frate-tău Severino?

— La ora asta Severino e la muncă. El aprinde şi supraveghează toate felinarele.

— Vasăzică el face lumină îndrăgostiţilor? Cum e îmbrăcat, ca un instalator de gaze?

— Nici vorbă, rîse Ginia, supraveghează întrerupătoarele de la centrală. Stă toată noaptea în faţa unui tablou de comandă.

— Şi trăiţi singuri? Nu-ţi face morală?

Amelia vorbea cu veselia cuiva care-i cunoaşte pe toţi şi Ginia o tutuia cu uşurinţă.

— De multă vreme n-ai de lucru? o întrebă.

— De lucrat, lucrez ceva. Mă duc la cineva să mă picteze.

După glas, părea să fi făcut o glumă şi Ginia se uită la ea atentă.

— Cum te pictează?

— Din faţă, din profil; îmbrăcată, în pielea goală. Asta se cheamă să fii model.

Ginia o asculta prefăcîndu-se uluită pentru a o face să vorbească, dar pricepea prea bine ce-i zicea Amelia. Numai că niciodată n-ar fi crezut că o să-i spună ei aşa ceva, pentru că nici uneia dintre ele nu i-o mai destăinuise; secretul îl descoperise Rosa numai prin intermediul portăreselor.

— Într-adevăr mergi la un pictor?

— Mergeam, spuse Amelia. Dar vara îl costă mai puţin să picteze în aer liber. Iarna e prea frig să pozezi goală, aşa că nu lucrăm aproape niciodată.

— Te dezbrăcai?

— Sigur că da.

Apoi o luă pe Ginia de braţ şi completă:

— Ca muncă, e frumos, pentru că nu faci nimic. Stai şi asculţi discuţiile. Mă duceam odată la unul care avea un atelier grozav, iar cînd venea cineva se servea ceai. Te-nveţi acolo, printre ei, cu lumea mai bine decît la cinema.

— Intrau cît timp pozai?

— Cereau permisiunea. Cele mai nostime-s femeile. Ştiai că şi femeile pictează? Plătesc cîte-o fată ca s-o picteze goală. De ce nu se aşază ele în faţa oglinzii? Aş înţelege dacă ar picta un bărbat!

— Măcar de ar picta, mai spuse Ginia.

— Nu spun că nu pictează, zise Amelia oprindu-se în faţa porţii şi făcîndu-i cu ochiul. Dar pe unele modele le plătesc dublu. Zău că lumea e frumoasă, fiindcă are de toate-n ea.

Ginia o invită să vină uneori şi pe la ea şi se întoarse singură acasă păşind pe asfaltul luciu, pe care aerul călduţ al nopţii aproape că-l uscase. „Coaptă cum e, prea-şi povesteşte isprăvile, se gîndea Ginia cu mulţumire. Dacă aş duce viaţa pe care-o duce ea, aş fi mai isteaţă."

Ginia fu oarecum dezamăgită cînd îşi dădu seama că zilele treceau şi Amelia nu trecea pe la ea. Se vede că în seara aceea nu căutase să-i devină prietenă, dar atunci – se gîndea Ginia – înseamnă că povesteşte toate alea oricui şi că e într-adevăr o proastă. Poate zice că-s vreo puştoaică, una care crede tot ce aude. Şi într-o seară Ginia povesti mai multora c-a observat într-un butic un tablou din care se vedea că modelul fusese Amelia. Toţi o credeau, dar Ginia voise să spună că o recunoscuse după cum îi era pictat corpul, pentru că atunci cînd modelul e gol pictorii îi schimbă anume chipul.

— Vezi Doamne numai grija asta o au, spuse Rosa şi o luară în rîs pe Ginia pentru naivitatea ei.

— Eu aş fi mulţumită dacă un pictor mi-ar face portretul, dar să-mi şi plătească, zise Clara.

Şi-au început atunci să vorbească despre Amelia, dacă era frumoasă, iar fratele Clarei, care se afla în barcă împreună cu ele, spuse că dezbrăcat el era mai frumos. Fetele rîdeau şi Ginia mai zise, deşi n-o ascultară:

— Dacă n-ar fi fost bine făcută, n-ar fi primit-o pictorul.

Rămase ruşinată în seara aceea şi îi venea să plîngă de ciudă; dar zilele treceau şi, cînd o întîlni din nou pe Amelia coborînd din tramvai, o porniră amîndouă pălăvrăgind. Ginia era chiar mai elegantă decît Amelia, care mergea cu pălăria în mînă şi rîdea cu toată gura.

A doua zi după-amiază, Amelia veni s-o viziteze. Îşi făcu apariţia pe zăpuşeală în pragul uşii larg deschise, iar Ginia o observă din umbra în care stătea, fără a fi văzută. Odată deschise obloanele, petrecură bucuroase împreună şi Amelia privea în jur, făcîndu-şi vînt cu pălăria.

— Îmi place ideea cu uşa deschisă, zise ea. Eşti norocoasă. La mine nu s-ar putea, stăm la parter.

După ce cercetă şi camera cealaltă, unde dormea Severino, spuse:

— La noi e ca în tîrg, în două camere stăm cinci persoane, afară de pisici.

Cînd veni vremea plecării, ieşiră împreună şi Ginia îi zise:

— Cînd te saturi de parterul tău, mai vino pe la mine; aici ai linişte.

Voia să-i dea de înţeles Ameliei nu că-i vorbea de rău pe-ai ei, ci că se bucura că se înţeleseseră. Şi Amelia, fără să zică da sau nu, o invită la o cafea, apoi luă tramvaiul. Însă a doua zi nu apăru şi nici în ziua următoare. Veni, cu toate astea, într-o seară, fără pălărie, şi luă loc pe canapea

zîmbind şi cerînd o ţigară. Ginia tocmai termina de spălat vasele şi Severino se bărbierea. Îi dădu el ţigara şi i-o aprinse cu degetele ude, apoi glumiră toţi trei pe seama felinarelor. Severino trebuia s-o şteargă, dar apucă să-i spună Giniei să nu cumva să facă noapte albă. Amelia îl petrecu din ochi ieşind, cu o figură amuzată.

— Nu schimbi deloc sala de dans? o întrebă pe Ginia. Băieţii ăia sînt foarte drăguţi, însă se cam aprind. Ca şi prietenele tale.

Plecară în oraş, deopotrivă fără pălărie de-a lungul bulevardelor răcoroase, iar pentru început luară cîte o îngheţată şi, lingînd la ele, priveau oamenii şi rîdeau. Cu Amelia totul era mai uşor şi te distrai mai în voie, de parcă nimic n-ar fi avut importanţă şi în seara aceea ar fi trebuit să se petreacă tot felul de lucruri. Cu Amelia, care avea douăzeci de ani şi umbla şi privea nestînjenită, Ginia ştia că putea să nu se teamă de nimic. Amelia nici nu-şi pusese ciorapii, din cauza căldurii; iar cînd trecură pe lîngă o sală de dans, din cele cu orchestră ce cîntă în surdină şi abajururi pe măsuţe, Ginia se temu că va trebui să intre acolo. Nu mai călcase niciodată într-un astfel de loc şi i se tăiase răsuflarea.

— N-ai vrea să mergem înăuntru? o întrebă Amelia.

— E cald şi nu sîntem îmbrăcate cum trebuie, răspunse Ginia. Să ne plimbăm, e mai frumos.

— Nici eu n-am poftă, zise Amelia. Dar ce-o să facem? Sper că nu vrei să ne oprim în vreun colţ şi să rîdem de lumea care trece?

— Ce-ai vrea să facem?

— De n-am fi fost femei, am fi avut maşină şi la ora asta am fi fost sus, la lacuri, să facem baie.

— Să ne plimbăm şi să vorbim de una-alta, propuse Ginia.

— Am putea odată să mergem pe deal, să bem o sticlă de vin şi să cîntăm. Îţi place vinul?

În timp ce Ginia spunea că nu, Amelia privea spre intrarea în sala de dans.

— Hai să plecăm, să bem totuşi un păhărel. E vinovat cel ce se plictiseşte.

Paharul de vin îl băură în prima cafenea ce le ieşi în cale şi de îndată ce se întoarseră în stradă Ginia simţi o adiere răcoroasă care mai înainte nu fusese, şi se gîndi că era bine că vara băuturile îţi răcoresc sîngele. În vremea asta Amelia îi lămurea că cine stă degeaba toată ziua are cel puţin dreptul să se distreze seara, dar uneori se-ntîmplă să i se facă frică de timpul care trece şi să nu mai ştie dacă merită osteneala să alerge atîta.

— Nu-i aşa şi la tine?

— Eu alerg numai cînd merg la lucru, răspunse Ginia. Mă distrez atît de puţin, că n-am răgaz să mă gîndesc la asta.

— Tu eşti tînără, zise Amelia. Mie mi se întîmplă să nu stau locului nici cînd lucrez.

— Cînd pozai, stăteai nemişcată.

Amelia începu să rîdă:

— Nici gînd! Modelele cele mai de soi sînt cele care-l scot din minţi pe pictor. Dacă nu te mişti din cînd în cînd, uită că pozezi şi te tratează ca pe-o sclavă. Cine se poartă ca o oaie e înghiţit de lup.

Ginia îi răspunse doar cu un surîs, deşi o vorbă îi stătea pe limbă, mai tare decît vinul. Atunci îi propuse Ameliei

să meargă undeva unde era răcoare şi să mai bea un păhărel.

— Sigur că da, zise Amelia, şi îl băură în picioare fiindcă era mai ieftin.

Acum Ginia începea să simtă că i se face cald şi-i spuse fără greutate Ameliei, cînd ieşeau:

— Vreau să te rog ceva. Aş vrea să te văd pozînd.

Au vorbit despre asta încă o bucată de drum, iar Amelia rîdea pentru că, goală sau îmbrăcată, oricum ar fi, femeia care pozează îi interesează pe bărbaţi, nu pe o altă fată. Modelul stă nemişcat, ce să vezi la el? Ginia zise că voia să-l vadă pe pictor în timp ce o pictează: nu mai văzuse cum se pun culorile şi trebuie că era frumos.

— Nu-i vorba de azi sau de mîine, spunea ea, acum nu ai de lucru. Dar dacă te întorci la vreun pictor, promite-mi că mă iei şi pe mine.

Amelia rîse din nou şi-i zise că, dinspre partea pictorilor, nu îi era prea greu: ştia unde locuiesc şi o putea duce acolo.

— Numai că-s nişte ticăloşi, să fii atentă.

Ginia zîmbea şi ea.

Apoi se pomeniră şezînd pe o băncuţă şi nu trecea nimeni, pentru că nu era nici devreme, nici tîrziu. Au încheiat seara într-o sală de dans de pe deal.

III

De atunci Amelia a venit de mai multe ori s-o ia, să iasă împreună sau să stea de vorbă. Intra în cameră şi vorbea cu glas tare şi nu-l lăsa pe Severino să doarmă. Cînd Rosa trecea după-amiaza s-o strige pe Ginia, le găsea pe amîndouă gata de plecare. Amelia îşi termina ţigara – cînd o avea – şi îi dădea sfaturi Rosei, care îi povestise întîmplarea cu Pino al ei. Era de înţeles că nu stătea cu prea multă plăcere în cămăruţa ei de portăreasă şi, neavînd nimic de făcut toată ziua, se mulţumea cu tovărăşia lor. Amelia glumea şi cu Rosa, de care-şi bătea joc cînd rămînea numai cu Ginia, dar cînd era de faţă se arăta a nu îi crede poveştile şi îi rîdea în nas.

Ginia începu să-i vorbească mai deschis Ameliei cînd se încredinţă că, deşi atît de zvăpăiată, nu era decît o biată amărîtă. Acum o înţelegea de îndată ce-i privea ochii şi gura prost machiată. Amelia umbla fără ciorapi fiindcă nu avea aşa ceva; purta mereu rochia aceea frumoasă, dar n-avea alta. Ginia se convinse de asta odată, cînd înţelese că ea însăşi, ieşind fără pălărie, se simţea mai nebună. Iar Rosa o scotea din sărite pentru că pricepuse totul imediat:

— Grozav îţi mai trăieşti viaţa dacă trebuie să te culci cu cineva ori de cîte ori ţi se agaţă rochia, zise ea.

De mai multe ori o întrebase Ginia de ce nu poza iarăşi, iar Amelia îi răspundea că pentru a găsi de lucru îţi trebuie o ocupaţie.

Ar fi fost frumos să nu facă nimic toată ziua şi să iasă la plimbare pe înserat, cînd e răcoare, dar să fie atît de elegante, încît atunci cînd ele admirau vitrinele, lumea la ele să se uite.

— Mă scoate din sărite să fiu aşa de liberă cum sînt, spunea Amelia.

Ginia ar fi dat oricît s-o audă vorbind cît mai deschis de multe lucruri care îi plăceau, căci adevărata intimitate este să ştii ce-şi doreşte cel mai mult celălalt, iar cînd cuiva îi plac aceleaşi lucruri ca şi ţie, nu-ţi mai stîrneşte nici un fel de teamă. Dar Ginia nu era sigură că Amelia, trecînd seara pe sub porticuri, privea la ce privea şi ea. Niciodată nu puteai să juri că-i plăcea o pălărie sau o stofă şi oricînd era de aşteptat să rîdă de tine, la fel ca de Rosa. Singură cum era toată ziua, nu spunea niciodată ce i-ar plăcea mai mult să facă, sau dacă vorbea, nu vorbea serios.

— Ai observat vreodată, în vreme ce aştepţi pe cineva, cîte rînduri de porci şi cîte picioare de găină trec? E o distracţie.

Poate că Amelia glumea, dar poate că era şi adevărat că aşa-şi petrecea timpul, şi pe bună dreptate Ginia se gîndea că fusese destul de proastă cînd îi dăduse să înţeleagă, în seara aceea, cît de mult îşi dorea să vadă cum se pictează.

Acum, cînd ieşeau, Amelia era cea care hotăra în care loc să meargă, iar Ginia se lăsa dusă, făcînd pe îngăduitoarea. Cînd au revenit în sala de dans din seara aceea, Ginia, care se distrase atît de mult atunci, nu mai recunoscu nici luminile, nici orchestra, şi nu-i plăcu decît răcoarea

care venea de la balcoanele neacoperite. Voia să spună că nu se simte atît de bine îmbrăcată ca să coboare printre măsuţe, dar Amelia intrase în vorbă cu un tinerel care o tutuia, iar după ce muzica tăcu apăru un altul care o salută pe Ginia cu un gest al mîinii, iar Amelia, întorcîndu-se, o întrebă:

— Ăsta te ştie de pe undeva?

Atunci Ginia s-a bucurat că o recunoscuse cineva, dar tinerelul dispăruse şi un alt tip, antipatic, care dansase cu ea, trecu în grabă fără s-o observe. Giniei i se părea că în prima seară nici nu se aşezaseră la o măsuţă, decît poate numai să-şi tragă sufletul, pe cînd acum aşteptaseră o vreme sub fereastră şi Amelia, care luase loc prima, spuse tare:

— E o distracţie şi asta.

Desigur, celelalte fete din salon nu erau mai bine îmbrăcate decît Amelia şi multe nu purtau ciorapi, dar Ginia privea mai ales vestele albe ale chelnerilor şi se gîndea că afară era plin de automobile. Apoi îşi dădu seama că era o prostie să spere că pe-acolo se afla şi pictorul Ameliei.

În anul acela era atît de cald, că trebuia să ieşi în fiecare seară, iar Giniei i se părea că înainte nu înţelesese niciodată ce este vara, atît de frumos era să mergi în fiecare noapte să te plimbi pe bulevarde. Cîteodată se gîndea că vara aceea nu se va sfîrşi niciodată şi că trebuie să se grăbească, să profite de asta pentru că, odată cu schimbarea anotimpului, ceva avea să se întîmple. De aceea nu se mai ducea cu Rosa la vechea sală de dans sau la cinematograful lor, ci uneori ieşea singură şi alerga la vreun cinema din centru. Putea şi ea s-o facă, dacă Amelia o făcea.

Amelia ajunse într-o seară şi-i spuse în timp ce ieşeau pe uşă:

— Ieri am găsit de lucru.

Ginia nu se miră. Se aştepta la asta. O întrebă liniştită dacă începea imediat.

— Am început azi-dimineaţă, spuse Amelia. Două ore.

— Eşti mulţumită, zise Ginia.

După aceea o întrebă ce tablou îi făcea.

— Nici un tablou. Îmi face nişte schiţe. Îmi desenează faţa. Eu vorbesc şi din cînd în cînd el îmi mai prinde cîte un profil. Nu-i o treabă care să dureze.

— Nu pozezi, deci? întrebă Ginia.

— Ce crezi, că a poza înseamnă doar să te dezbraci şi să stai aşa acolo? făcu Amelia.

— Mîine te duci? mai zise Ginia.

Amelia se întoarse acolo şi a doua zi, şi-n alte zile. Apoi, seara vorbea rîzînd de asta şi povestea că pictorul ei nu stătea locului o clipă şi c-o întrebase dacă a mai desenat-o cineva aşa, umblînd, cum făcea el.

— Azi-dimineaţă mi-a făcut un nud. E dintre cei care-şi cunosc bine meseria şi-şi termină treaba pe îndelete. Dar după aceea, din patru desene te-au pus la mapă şi nu mai au nevoie de tine.

Cum arăta, o întrebă Ginia, iar Amelia îi răspunse: un omuleţ.

— Cum l-ai găsit?

— Întîmplător. Vino să mă iei mîine, spuse Amelia.

Hotărîră să se prezinte împreună la pictor sîmbătă după-masă.

Prin soare, tot timpul drumului în după-amiaza aceea Amelia o făcu să rîdă. Coborîră pe o scară în spirală într-o încăpere mare în penumbră, care primea puţină lumină adevărată numai în partea din fund, printr-o crăpătură a

draperiilor. Cu inima bătînd, Ginia se oprise pe ultimele trepte. Amelia strigă tare: „Bună ziua" şi merse pînă în mijlocul camerei, în semiîntuneric, iar de după draperii se ivi un bărbat – gras şi cu barbă căruntă – care zise, bîţîind din mîini:

— Nu-i nimic de lucru, fetelor. Astăzi o şterg.

Purta o cămaşă deschisă la culoare, care deveni de un galben-murdar cînd, întorcîndu-se cu spatele, pictorul dădu uşor la o parte draperia pentru a face lumină.

— Într-o zi ca asta, fetelor, munca nu-i bună de nimic. Azi e nevoie de aer.

Ginia nu se clintise de pe treapta ei. Zărea în contralumină, mai încolo, picioarele Ameliei. Murmură ca pentru sine:

— Amelia, să mergem.

— Asta să fie prietena care voia să mă cunoască? Dar chiar că este o copilă. Vino să te văd la lumină.

Ginia coborî ultima treaptă fără tragere de inimă, simţind asupră-i ochii cenuşii şi curioşi, neştiind dacă erau de om bătrîn sau de viclean. Auzi, totuşi, vocea Ameliei – tăioasă, supărată:

— Dar aveam întîlnire!

— Ce să-i faci? replică pictorul. Ce să-i faci? Şi voi sînteţi obosite. Munca e ceva ce trebuie făcut în linişte. Nu te bucuri că te las să te odihneşti?

Atunci Amelia se aşeză pe un scaun în umbra draperiilor, iar Giniei i se păru că trece o veşnicie, fără să ştie cum să răspundă privirilor amîndurora, care se uitau unul la celălalt şi-apoi la ea. I se părea că bărbatul glumeşte, dar nu cu ele; şi-i vorbea mai departe Ameliei, cu întreruperi, tot repeta „ce să-i faci". La un moment dat sări înapoi, aşa

mititel cum era, şi dădu la o parte mai mult draperia. În încăperea goală mirosea a var proaspăt şi a vopsea.

— Sîntem transpirate, spuse Amelia, cel puţin lasă-ne să ne răcorim. Nu-i aşa, Ginia?

Vorbise în timp ce Bărbuţă se întorcea din nou şi deschidea ferestrele înalte ce dădeau spre cer. Amelia, picior peste picior, îl urmărea din ochi zîmbind. În faţa ferestrei aştepta un şevalet acoperit de o pînză încărcată de pete de culoare aruncată acolo şi apoi răzuită.

— Dacă nu lucrăm cît e lumină, cînd vreţi să lucrăm? zise Amelia. Pariez că mă trădaţi cu alt model.

— Cu toată lumea te trădez! strigă pictorul aplecat spre podea. Crezi că valorezi mai mult decît o plantă sau decît un cal? Lucrez şi cînd mă plimb, ce crezi? şi între timp scotocea într-o ladă de sub şevalet şi zvîrlea afară coli de hîrtie, cutii, cîteva pensule.

Amelia sări de pe scaun, îşi scoase pălăria şi îi făcu Giniei cu ochiul.

— De ce nu-i faceţi o schiţă prietenei mele? îl întrebă zîmbind. N-a mai pozat pentru nimeni.

Pictorul se întorsese:

— Asta şi fac, a zis. Mă interesează expresia ei.

Începu să se plimbe cu un creion în mînă, dînd de departe ocol Giniei, cu capul plecat, mîngîindu-şi barba şi aranjîndu-şi-o ca o pisică. În mijlocul camerei, Ginia nu îndrăznea să se mişte. Apoi pictorul îi spuse să iasă în lumină şi, fără s-o piardă din ochi, aruncă o foaie de hîrtie peste pînza şevaletului şi începu s-o deseneze. Pe cer se vedea un nor galben şi acoperişuri; cu inima bătîndu-i cu putere, Ginia se uita ţintă la norul acela şi o

auzi pe Amelia vorbind ceva în cameră, umblînd şi răsuflînd, dar n-o privi.

Cînd Amelia o chemă să vadă desenul, Ginia fu nevoită să închidă ochii, să se obişnuiască în penumbră. Apoi se aplecă uşurel asupra foii şi îşi recunoscu pălărioara, dar chipul i se păru străin, o faţă adormită, fără sens, cu gura deschisă de parcă ar fi vorbit prin somn.

— Curios, spunea Bărbuţă; într-adevăr nimeni nu te-a mai desenat?

Îi ceru să-şi scoată pălăria şi-i zise să se aşeze şi să stea de vorbă cu Amelia. Şezînd amîndouă, se uitau una la alta şi ar fi vrut să rîdă, iar pictorul umplea foaie după foaie. Amelia gesticula şi îi spunea să nu se mai gîndească la faptul că pozează.

— Curios, repetă Bărbuţă, privind pieziş; se pare că profilul de fecioară e neregulat.

Ginia o întrebă în şoaptă pe Amelia dacă nu poza şi ea, iar aceasta îi răspunse cu voce tare:

— Astăzi te-a găsit pe tine. Nu-ţi dă drumul prea uşor.

Tot vorbind, Ginia o întrebă dacă îi putea arăta schiţele ei din zilele trecute. Atunci Amelia se ridică şi merse în fundul camerei, să ia o mapă. I-o deschise pe genunchi şi-i zise:

— Uită-te.

Ginia întoarse cîteva foi şi la a patra sau a cincea ştia că asudase. Nu îndrăznea să rostească vreun cuvînt fiindcă se simţea pironită de privirea cenuşie a bărbatului. Amelia o fixa şi ea, aşteptînd. În cele din urmă o întrebă:

— Îţi plac?

Ginia îşi ridică ochii, încercînd să surîdă.

— Nu semeni, îi răspunse.

După aceea le răsfoi pe rînd, pe toate. Cînd termină, era mai calmă. Şi-apoi, Amelia stătea îmbrăcată în faţa ei, zîmbind.

O întrebă prosteşte:

— El le-a făcut?

Amelia, care nu înţelese, răspunse tare:

— Eu sigur nu!

Cînd Bărbuţă sfîrşi, Ginia ar fi vrut să fie uluită ca mai înainte, să închidă ochii şi să aştepte. Dar Amelia îi strigă să vină, iar în faţa foii celei mari Ginia rămase surprinsă. Erau atîtea chipuri de-ale ei aruncate la întîmplare pe hîrtie, unele în timp ce privea într-o parte, altele cu cîte-o strîmbătură pe care ea n-o făcuse niciodată, dar părul, obrajii, nările erau adevărate, ale ei. Se uită la Bărbuţă, care surîdea, şi i se păru de neînchipuit ca ochii lui de acum să fie tot aceia cenuşii de mai înainte.

Apoi îi veni s-o bată pe Amelia, care începuse să ceară bani şi să insiste că ora era oră şi că Ginia îşi cîştiga traiul din muncă. Fata ripostă spunînd că o însoţise pe Amelia interesată să-l vadă în timp ce o pictează, dar că nu voia să-i fure meseria. Bărbuţă rîse printre dinţi şi le zise că trebuia să iasă.

— Haideţi, vă iau cîte-o îngheţată. Dar după aia am plecat.

IV

În dimineaţa următoare reveniră împreună, fiindcă de data asta poza Amelia.

— Vai de tine dacă-mi iei locul din nou, zise Amelia. Pîrlitul ăla ştie că te mulţumeşti cu îngheţată şi profită de povestea că eşti fecioară.

Ginia nu mai era aşa de mulţumită ca la început şi, de îndată ce se deşteptase, se gîndise la portretele ei rămase printre nudurile Ameliei şi la cît de teribil îi bătuse inima. Nutrea o umbră de speranţă că-i vor fi dăruite, nu atît ca să le aibă, cît pentru a nu rămîne expuse acolo, pradă curiozităţii oricui se nimerea. Nu putea pricepe cum tocmai Bărbuţă, bătrînul ăla dolofan şi papă-lapte, a desenat, a şters, a mîzgălit pe hîrtie picioarele, spinarea, pîntecul şi sfîrcurile Ameliei. Nu îndrăznea s-o privească în faţă. Ochii aceia cenuşii şi creionul acela o fixaseră, o măsuraseră şi o cercetaseră, mai neruşinaţi decît o oglindă, iar ea stătuse nemişcată, sau poate chiar ţopăise şi pălăvrăgise.

— Vă deranjez cumva în dimineaţa asta? o întrebase Ginia cînd intrau pe poarta imobilului.

— Spune, voiai sau nu voiai să mă vezi pozînd? Altădată să fiu atentă să nu mă mai încurc cu fete de familie.

În atelier toate ferestrele erau date de perete şi draperiile trase, iar cît îl aşteptau pe Bărbuţă se ivi pe scară bătrîna servitoare, venită să nu le scape din ochi. Ginia se

întreba unde avea să se aşeze Amelia ca să pozeze, dar prietena ei intrase deja în vorbă cu servitoarea, punînd-o să închidă ferestrele fiindcă aerul de dimineaţă răcea încăperea. Bătrîna nu vorbea, ci bombănea, şi avea o faţă aşa de ofilită şi de păroasă, încît pe Amelia o apuca rîsul.

Sosi într-un sfîrşit Bărbuţă, îşi puse halatul şi începu să se agite şi să care şevaletul în fundul atelierului, apoi scoase paleta. Acolo în spate se afla şi un fel de sofa-pat şi traseră toate draperiile în afară de ultima, ca lumina să cadă numai în colţul acela. Ginia se simţea de prisos în agitaţia aceea şi i se părea că pînă şi bătrîna o privea pieziş.

După ce servitoarea plecă, Amelia începu să se dezbrace lîngă sofa şi Ginia se uită la mîna groasă a lui Bărbuţă care, ţinînd uşor între degete un cărbune, înnegrea fondul unei foi alburii de pe şevalet. Bărbuţă îi zise să se aşeze fără să-şi arunce ochii spre ea şi se auzi şi glasul Ameliei. Ginia privea pe fereastră pe deasupra acoperişurilor, de parcă ar fi pozat din nou, şi se gîndea la cît era de proastă. Făcu un efort şi se întoarse.

Prima impresie fu că Ameliei pesemne îi era frig şi că Bărbuţă abia de se uita la ea şi că singurul neajuns ţinea de ea însăşi, care venise din curiozitate. Amelia, brună cum era, părea murdară şi-ţi făcea rău să o priveşti. Şedea pe sofa cu braţele pe speteaza unui scaun şi ascunzîndu-şi faţa, lăsînd să se vadă cît mai bine piciorul de la coapsă pînă la călcîi şi toată acea parte pînă la subsuoară.

În scurtă vreme Ginia se plictisi. Îl vedea pe Bărbuţă ştergînd şi refăcînd, îi vedea fruntea concentrată, schimbă un surîs cu Amelia, dar se plictisea. Simţi din nou cum inima îi bate tare cînd Amelia se ridică prima oară pentru a se dezmorţi şi-şi adună chiloţii căzuţi de pe sofa, dar era

o emoţie stupidă, pe care ar fi încercat-o oricum, şi singure, o emoţie prin care îşi dădea seama că toate sîntem făcute la fel şi că oricine ar fi observat-o pe Amelia goală era ca şi cum ar fi văzut-o pe ea. Nu mai putu să stea liniştită.

— Ciao, Ginia, îi zise Amelia, cu capul sprijinit pe braţ.

Asta îi fu de ajuns ca să-i facă plăcere şi s-o calmeze. Puţin mai înainte observase că Amelia avea gleznele înroşite şi se gîndi că şi ea, dacă ar fi trebuit să se dezbrace, ar fi avut aceleaşi semne. „Eu am pielea mai tînără", îşi spuse. Apoi întrebă cu glas tare:

— Te-a făcut vreodată în culori?

Îi răspunse Bărbuţă:

— Culorile nu se caută. Intră pe fereastră odată cu soarele. Aici înăuntru nu există culori.

— E clar, e prea zgîrcit, zise Amelia. Culorile sînt scumpe.

— Ia ascultă, culoarea trebuie respectată! strigă bătrînul. Tu nici nu ştii ce-i aia, pentru că în afară de fard nu poţi pricepe altceva. Ştie mai multe blondina asta.

Amelia se îndreptă de spate fără să-şi mişte capul.

Se auzi apoi o sirenă, cine ştie de unde, de dincolo de acoperişuri, iar Ginia începu să umble prin încăpere şi găsi pe fereastră portretele ei, dar nu îndrăzni să le ceară. Răsfoindu-le, le revăzu şi pe cele ale Ameliei şi încet-încet le compara şi se întreba dacă Amelia luase de la sine acele postúri, dintre care unele păreau de gimnastică. Era posibil ca un bătrîn precum Bărbuţă să se distreze încă desenînd fete şi să le cerceteze cum erau făcute? Era şi el cam ţăcănit, se gîndea Ginia.

Ieşiră după ora prînzului şi era o plăcere să se afle iarăşi printre oameni, să umble îmbrăcate şi să-şi bucure ochii cu frumoasele culori ale străzii care, nu pricepea în ce fel,

veneau cu adevărat de la soare, din moment ce seara dispăreau. Trecuseră şi nervii Ameliei, care-i plăti un aperitiv, iar despre pictori nu mai scoase un cuvînt.

Ginia se gîndi un timp la toate astea, singură pe canapeaua ei, în după-amiaza aceea şi în altele. Revedea în întuneric pîntecul negru al Ameliei, chipu-i indiferent şi sînii atîrnînd. Nu se găsea oare mai mult de pictat la o femeie îmbrăcată? Dacă pictorii voiau să le facă goale, aveau pesemne alte scopuri. De ce nu pictau bărbaţi? Pînă şi Amelia, acoperindu-se de ruşine în felul ăsta, devenea o alta. Ginia aproape că plîngea.

Dar cînd era cu Amelia nu spunea nimic, doar se bucura că acum cîştiga ceva, iar întîlnindu-se amîndouă o însoţea cu mai multă plăcere la cinema. Apoi Amelia şi-a cumpărat ciorapi şi şi-a aranjat părul mai bine, iar Ginia reîncepu să meargă alături de ea cu adevărată bucurie, căci Amelia nu trecea neobservată şi mulţi se întorceau să le privească. Aşa, vara se apropie de sfîrşit, iar într-o seară Amelia îi zise:

— Bărbuţă al tău pleacă la ţară să-şi caute culorile şi să culeagă struguri. Începea să mă plictisească.

Chiar în seara aceea Amelia purta o poşetă nouă, iar Ginia o întrebă:

— Ţi-a făcut-o cadou la plecare?

— Ăla? zise Amelia. Mă faci să rîd. Ăla voia să te întorci tu, să nu te plătească!

Atunci s-au ciondănit, fiindcă Amelia nu-i mai spusese asta niciodată, şi-atîtea ce şi-au mai zis, că s-au despărţit supărate. „Şi-a găsit un amant", se gîndi Ginia întorcîndu-se acasă singură. „Şi-a găsit un amant care-i face cadouri." Hotărî să se împace numai dacă Amelia venea s-o roage.

Deşi n-avea dorinţa asta, pentru a nu se plictisi, Ginia încercă să-şi reînnoade vechile prietenii. La urma urmei, vara viitoare avea să împlinească şaptesprezece ani şi i se părea că ştia totul de pe acum, asemenea Ameliei. Cu-atît mai mult cu cît nu o vedea. În serile acelea deja răcoroase încercă să facă pe Amelia faţă de Rosa. Îi rîse de nenumărate ori în nas şi o scoase la plimbare, pălăvrăgind. Îi vorbi iar de Pino. Dar nu îndrăznea s-o ducă sus, pe deal, ca să danseze.

Amelia avea desigur pe cineva şi nimeni n-o mai vedea la faţă. „Cît timp are ce îmbrăca, se gîndea Ginia, o femeie o scoate ea la capăt. Trebuie să fii atentă să nu te laşi văzută goală." Dar nu erau lucruri despre care se putea vorbi cu Rosa, sau cu Clara, nici cu fraţii lor, care numaidecît ar fi gîndit urît sau ar fi dat să pună mîna pe tine, şi Ginia nu voia asta, pentru că pricepuse că există pe lume ceva mai bun decît un Pino ori un Ferruccio. În serile pe care le petrecea cu ei, dansau şi glumeau, chiar discutau, dar Ginia ştia că totul era ca veselia duminicilor cînd mergeau cu barca: ceva copilăresc, fără consecinţe, o urmare a soarelui şi a cîntecelor, cînd era destul să-l vezi pe vreunul din băieţi cu un prosop în jurul coapselor, dîndu-se drept femeie, ca să izbucneşti în rîs. Acum, în schimb, duminica şi serile erau plicticoase, pentru că de una singură Ginia nu mai ştia să ia o hotărîre şi se lăsa dusă de celelalte fete. Se distra din cînd în cînd la atelierul de croitorie, cînd patroana o chema să prindă cu ace de gămălie rochia vreunei cliente. Era amuzant s-auzi cîte o clientă fără minte povestind cine ştie ce întîmplare, dar şi mai amuzant era atunci cînd patroana se prefăcea c-o crede, stînd foarte serioasă, în timp ce oglinzile îi răsfrîngeau imaginea maliţioasă. Odată a venit o blondă care, dacă stăteai să o asculţi, avea automobilul jos

în stradă, dar de-ar fi fost adevărat, se gîndea Ginia, s-ar fi dus la o croitorie mai de lux. Era tînără, înaltă şi fără verighetă. Dar frumoasă – îi păru Giniei –, frumoasă şi zveltă chiar cînd rămăsese numai în chiloţi şi sutien. Aceea, da, de-ar fi pozat, ar fi făcut un tablou frumos, şi poate că era într-adevăr model, pentru că trecea prin faţa oglinzilor cu aceeaşi ţinută ca a Ameliei. La cîteva zile după, Ginia văzu factura, dar nu era trecut acolo decît prenumele, şi nu a mai aflat nimic de ea. Pentru Ginia, blonda a rămas un model.

Într-o seară, Ginia acceptă invitaţia unui prieten al lui Severino, care venise la ei acasă să le aducă o lampă: şi a doua zi trecu prin prăvălia lui. Era un tinerel ca Severino şi nu-ţi inspira teamă, fiindcă purta întotdeauna salopetă şi-n urmă cu cîţiva ani o mai prinsese de încheieturi şi-o întrebase dacă nu vrea cumva să se ia la trîntă. Acum o privea dus pe gînduri, muşcîndu-şi limba. Ginia se dusese la el pentru că din prăvălia aceea se vedea uşa de la intrarea Ameliei, dar Massimo nu îşi închipuia, desigur, de ce se oprise ea din sporovăit şi nu mai rîsese. Şi reveni acolo şi a doua zi.

Priveau lămpile roşii şi albastre şi ea făcea pe nebuna. Prin vitrină se vedeau oamenii trecînd, iar Ginia îl întrebă dacă era adevărat că Amelia se plimba îmbrăcată-n alb.

— Cine ştie? zise Massimo. Sînteţi atît de multe voi, fetele. Poţi să-l întrebi pe Severino.

— De ce pe Severino?

— Lui îi plac iepele. Nu-i aia care umblă fără ciorapi?

— Ţi-a spus el asta?

— Eşti sora lui şi habar n-ai? replică Massimo rîzînd. Atunci, să-ţi zică Amelia. Nu venea ea mereu la voi acasă?

Giniei nu-i trecuse niciodată prin cap așa ceva. Gîndul că lui Severino i-ar fi plăcut Amelia, că și-o spuseseră și că s-ar fi putut întîlni îi strică ziua. Dacă era adevărat, toată prietenia Ameliei fusese prefăcătorie. „Eu chiar sînt o fetiță", se gîndea Ginia, și pentru a-și stăpîni furia își aminti că îi făcuse silă s-o vadă goală. „Dar să fie adevărat?", se întreba. Severino îndrăgostit de-o fată era ceva ce nu-și putea închipui, și era sigură că dacă el ar fi văzut-o pozînd atunci, biata Amelia nu i-ar mai fi plăcut. „Sau poate că da? Pentru că sîntem goale?", se gîndi disperată.

Spre seară se mai liniștise, convinsă că Massimo îi zisese toate astea ca să se afle-n treabă. În timp ce mînca lîngă Severino, îi privea mîinile și unghiile roase și pricepea că Amelia era obișnuită cu altceva. Apoi rămase singură cu lumina stinsă, gîndindu-se la frumoasele seri de august în care Amelia venea s-o ia, cînd auzi de dincolo de ușă glasul ei.

V

— Veneam la tine, zise Amelia.

Ginia nu răspunse imediat.

— Ești încă supărată, spuse Amelia. Dă-o-ncolo. Fratele tău e acasă?

— Mai adineaori a ieșit.

Amelia purta rochia cea veche, dar avea o pieptănătură frumoasă cu buclișoare. Se așeză pe canapea și o întrebată de îndată dacă ieșea. Vorbea cu glasul de altădată, dar mai scăzut, de parcă ar fi fost răcită.

— Mă cauți pe mine sau pe Severino? zise Ginia.

— Ei, gura lumii... Dă-o-ncolo. Voiam numai să mă distrez puțin, vino și tu.

Atunci Ginia își luă alți ciorapi și dădură fuga jos pe scări, iar Amelia o lăsă să-i povestească ce i se întîmplase-n luna aceea.

— Și tu ce-ai mai făcut? întrebă Ginia.

— Ce-aș fi putut să fac? răspunse Amelia, începînd iarăși să rîdă. Nimic. În seara asta mi-am zis: „Hai să mergem să vedem dacă Ginia se mai gîndește la Bărbuță".

Altceva nu se putea scoate de la ea, dar Ginia era mulțumită.

— Mergem să bem un păhărel?

În timp ce beau, Amelia o întrebă de ce nu mai venise pe la ea.

— Nu știam unde erai.

— Toată ziua la cafenea, imaginează-ți.

— Nu mi-ai spus asta niciodată.

A doua zi Ginia merse s-o caute la cafenea. Era un local nou, sub porticuri, și Ginia privi în jur încercînd s-o găsească. Amelia o strigă tare, de parcă ar fi fost la ea acasă, și Ginia îi văzu pardesiul elegant și gri și pălăria cu voaletă care-o făceau aproape de nerecunoscut. Stătea picior peste picior, cu pumnul sub bărbie, ca pentru un tablou.

— Te-ai hotărît totuși să vii, spuse rîzînd.

— N-aștepți pe nimeni? o întrebă Ginia.

— Întotdeauna aștept, îi răspunse Amelia făcîndu-i loc alături. Asta mi-e meseria. Ca să te poți dezbrăca în fața unui pictor, e nevoie să stai la coadă.

Amelia avea pe măsuță un ziar și pachetul de țigări. Deci ceva cîștiga.

— E frumoasă pălăria asta, dar te îmbătrînește, îi zise Ginia uitîndu-se în ochii ei.

— Chiar sînt bătrînă, spuse Amelia. Nu-ți place?

Amelia se sprijinea de oglindă ca de-o sofa. Privea înainte, în oglinda din față, unde Ginia se vedea și pe ea, dar mai scundă. Păreau mamă și fiică.

— Și stai aici mereu? o întrebă. Vin pictori pe aici?

— Vin pe-aici cînd au chef. Astăzi n-au apărut.

Lampadarul era aprins și prin fața vitrinei trecea multă lume. Încăperea era plină de fum, dar atît de transparent și de nemișcat, că zgomotele și glasurile păreau să vină de departe. Ginia observă două fete într-un colț, obișnuite ale localului, care vorbeau cu chelnerul.

— Pozează și ele? o întrebă.

— Nu le cunosc, răspunse Amelia. Iei o cafea sau un aperitiv?

Ginia crezuse dintotdeauna că te duceai la cafenea să stai puțin cu un bărbat și nu pricepea cum își petrecea Amelia după-amiezile de una singură aici, dar găsi că e atîta de frumos ca, ieșind de la atelierul de croitorie, să se îndrepte spre porticuri și să aibă unde se duce, încît a doua zi merse din nou. Dac-ar fi fost sigură că Amelia o primea cu plăcere, s-ar fi distrat cu adevărat. De data asta însă Amelia o zări prin geam, îi făcu semn și ieși. Luară tramvaiul împreună.

Amelia nu spuse prea multe-n seara aceea. Zise numai:

— Sînt niște grosolani.

— Așteptai pe cineva? o întrebă Ginia.

Înainte de-a se despărți s-au înțeles să se întîlnească a doua zi și Ginia fu convinsă că Ameliei îi făcea plăcere să se vadă cu ea, iar dacă avea vreo supărare, asta era din alte pricini, poate că cineva-i făcuse vreo figură urîtă.

— Cum fac? Pictorii vin și te întreabă dacă vrei să pozezi? o întrebă zîmbind.

— Sînt și din cei care nu spun nimic, îi explică Amelia. Nu caută modele.

— Și ce pictează? întrebă Ginia.

— A, știi? E unul care povestește că el pictează la fel cum ne dăm noi cu ruj. „Tu ce pictezi cînd te dai cu ruj? Tot asta pictez și eu."

— Dar cu rujul îți colorezi buzele.

— Și el își colorează pînzele. Ciao, Ginia.

Cînd Amelia glumea așa, fără să rîdă, Ginia se temea că se va întîmpla ceva, rămînea descumpănită și se-ntorcea acasă simțindu-se singură. Noroc că acasă trebuia să se

grăbească să pună pastele la fiert pentru Severino, iar după cină era altfel, căci venea seara şi momentul să iasă singură, sau cu Rosa. Uneori se gîndea: „Ce viaţă mai duc şi eu! Nu mă opresc o clipă". Dar viaţa aceea îi plăcea, pentru că numai aşa găsea frumos momentul de pace de după-amiază, sau de seară, cînd trecea pe la cafeneaua Ameliei şi se odihnea. Dacă n-ar fi avut-o pe Amelia, ar fi fost mai liberă, dar ca să facă ce, acum cînd vremea se stricase, de nu-ţi venea nici să treci strada? Dacă trebuia să se întîmple ceva în iarna aceea – Ginia o simţea –, de la Amelia avea să i se tragă, nu de la proaste precum Rosa sau Clara.

La cafenea începu să-şi facă diverse cunoştinţe. Era un domn care semăna cu Bărbuţă şi care, cînd ele plecau, îi făcea semn Ameliei cu mîna. I se adresa cu „dumneata", iar Amelia îi zisese Giniei că nu era pictor. Un tinerel înalt care se oprea cu maşina în faţa porticurilor, însoţit de o doamnă foarte elegantă, veni de cîteva ori la bar, şi Amelia nu-l cunoştea, dar spunea că nu era pictor. „Nu sînt chiar foarte mulţi, ce-ţi închipui? Cine lucrează cu adevărat nu vine la cafenea." La urma urmei, Amelia îi ştia mai bine pe chelneri decît pe clienţi, dar Ginia, care se distra ascultîndu-i cum glumesc, era atentă să nu se încreadă prea mult în nimeni. Unul, care şedea adesea la masa Ameliei, iar prima oară o salutase pe Ginia chiar fără s-o privească, era un tinerel cu părul lung, cu o cravată albă şi ochi foarte negri, pe nume Rodrigues. De altfel, nu părea italian şi îşi dregea glasul cînd vorbea, iar Amelia îl trata ca pe-un băieţaş spunîndu-i că, dacă în loc să fi cheltuit lira aceea la cafenea, ar fi pus-o deoparte, în zece zile şi-ar fi putut plăti un model. Ginia asculta amuzată, dar celălalt reîncepea cu vocea lui nesigură să-i zică Ameliei că era o femeie

frumoasă şi o fetiţă capricioasă. Ea rîdea, dar uneori se plictisea şi îi cerea să plece. Atunci Rodrigues se muta la altă măsuţă, îşi scotea creionul şi începea să scrie, privindu-le cu coada ochiului. „Nu-i da atenţie, spunea Amelia, s-ar simţi bine." Puţin cîte puţin, Ginia se obişnui şi nu mai făcu caz de asta.

Într-o seară au ieşit împreună fără nici o ţintă. S-au plimbat, apoi a început să plouă şi s-au adăpostit sub un portic. Era frig, mai ales că stăteau pe loc şi li se udaseră ciorapii. Amelia-i spusese:

— Dacă Guido este acasă, nu vrei să mergem la el?

— Cine e Guido?

Amelia îşi scosese nasul afară, sucindu-şi gîtul ca să se uite la ferestrele casei de peste drum.

— Lumina e aprinsă; să mergem, vom sta la adăpost.

Urcaseră cel puţin şase etaje şi ajunseseră la mansardă, cînd Amelia se oprise gîfîind şi o întrebase:

— Ţi-e frică?

— De ce să-mi fie frică? spuse Ginia. Nu-l cunoşti?

În timp ce băteau la uşă, auziră hohot de rîs în cameră, un rîs înfundat şi neplăcut, care Giniei îi aduse aminte de Rodrigues. Auziră nişte paşi, uşa se deschise, dar nimeni nu se arăta.

— Se poate? întrebă Amelia intrînd.

Întins pe o canapea lîngă perete, într-o lumină puternică, stătea tocmai Rodrigues. Dar mai era cineva, în picioare, un soldat în cămaşă, blond şi plin de noroi, care le privi zîmbind. Ginia clipi des în lumina aceea care părea de acetilenă. Tot felul de tablouri şi de pînze acopereau pereţii, în afară de unul care era tot numai fereastră.

— Dar dumneata eşti chiar peste tot? îl întrebă Amelia pe Rodrigues, mai în glumă, mai în serios.

El o salută cu un gest din mînă şi bombăni:

— Pe cealaltă o cheamă Ginia, Guido.

Atunci soldatul îi întinse şi ei mîna, măsurînd-o cu impertinenţă şi surîzînd.

Ginia înţelese că aici se cerea dezinvoltură, iar pe deasupra capului Ameliei şi al lui Guido începu să se uite la tablourile de pe pereţi. Păreau peisaje cu copaci şi munţi, zări însă şi cîteva portrete. Dar lampa care atîrna fără abajur, ca în casele neterminate, te orbea fără să lumineze. Văzu că aici nu erau atîtea draperii ca la Bărbuţă, doar una – o draperie roşie –, care închidea camera în spate, şi Ginia pricepu că dincolo de ea era pesemne o altă cameră.

Guido le întrebă dacă voiau să bea ceva. Pe masa mare din mijlocul camerei se aflau o sticlă şi nişte pahare.

— Am venit să ne încălzim, spuse Amelia. Ne-am udat pînă la genunchi.

Guido turnă de băut – un vin negru – şi Amelia îi duse paharul lui Rodrigues, care se ridică să stea pe marginea patului. În timp ce beau, Amelia îi zise:

— Să mă scuze Guido, dar dumneata te scoli acum şi-mi laşi mie patul, să-mi încălzesc picioarele. Paturile sînt pentru femei. Vino şi tu, Ginia.

Dar Ginia se împotrivi spunînd că vinul o încălzise deja şi se aşeză pe un scaun. Atunci Amelia îşi scoase ciorapii, îşi dezbrăcă jacheta şi se vîrî sub pled. Rodrigues rămase pe marginea patului.

— Continuaţi discuţia, zise Amelia. Numai lumina mă supără.

Îşi întinse braţul spre perete şi o stinse.

— Gata. Daţi-mi o ţigară.

Ginia rămase în întuneric, înspăimîntată. Dar îşi dădu seama că Guido se dusese lîngă canapea: îl auzi aprinzînd un chibrit şi văzu cele două chipuri în lumina flăcării, într-o rostogolire de umbre. Apoi din nou se făcu întuneric şi preţ de o clipă nimeni nu mai rosti o vorbă. Se auzeau picurii bătînd în ferestre.

Cineva vorbi puţin, dar Ginia, care tot nu-şi revenea, nu prinse cuvintele. Băgă de seamă că şi Guido fuma, plimbîndu-se pe întuneric, liniştit. Vedea capătul aprins al ţigării şi auzea paşii. Apoi îşi dădu seama că Amelia şi celălalt începuseră din nou să se ciondănească. Abia după ce, încetul cu încetul, se obişnui cu întunericul şi începu să distingă masa, umbrele celorlalţi şi chiar cîteva tablouri pe perete, se mai potoli. Amelia îi spunea lui Guido cum odată, pe cînd era bolnavă, dormise pe canapeaua aceea.

— Dar pe atunci n-aveai asociatul ăsta, îi spunea. Ce faci cu el, îl dezbraci în pielea goală?

Totul era atît de ciudat, încît Ginia a zis:

— Parcă am fi la cinema.

— Aici nu se plăteşte biletul, făcu Rodrigues din colţişorul lui.

Guido se plimba fără încetare şi era în toată camera; bocancii lui făceau să scîrţîie pardoseala şubredă. Vorbeau toţi deodată, dar la un moment dat Ginia observă că Amelia încetase – i se vedea ţigara – şi că şi Rodrigues tăcea. Numai vocea lui Guido umplea camera, explicînd ceva ce ea nu înţelese, pentru că trăgea cu urechea spre canapea. O lumină noptatică intra pe ferestre, ca un reflex

electric al ploii, şi de afară se auzea cum picură, cum apa şiroieşte şi se scurge pe acoperişuri şi la streşini. Ori de cîte ori se întîmpla ca ploaia şi vocile să tacă laolaltă, se făcea parcă mai frig. Atunci Ginia îşi încorda privirea în întuneric, să distingă ţigara Ameliei.

VI

Se despărţiră în stradă, în faţa intrării, căci ploaia se oprise. Ginia vedea încă în faţa ochilor încăperea murdară şi bătută de ploaie, în lumina aceea de felinar. Guido aprinsese becul de cîteva ori pentru a turna de băut sau ca să caute ceva şi, de pe canapea, Amelia îşi acoperise ochii, strigînd să-l stingă, în timp ce Rodrigues rămăsese ghemuit lîngă perete, nemişcat la picioarele ei.

— Ăştia doi n-au pe nimeni să le măture camera? întrebă Ginia cînd se întorceau acasă singure.

Amelia răspunse că Guido avea prea multă încredere lăsîndu-i cheile de la atelier lui Rodrigues.

— Guido a făcut tablourile alea?

— În locul lui, m-aş teme că portughezul ăla mi le-ar vinde, închiriind camera la mica înţelegere.

— Tu ai pozat pentru Guido?

Pe drum, Amelia îi povesti cum îl cunoscuse pe Rodrigues cînd era mai tînără şi poza pentru un pictor. Rodrigues pica din senin, ca acum, şi-şi găsea loc în atelier de parcă ar fi fost la cafenea; stătea acolo ghemuit într-un colţ, se uita cînd la ea, cînd la pictor, şi nu spunea niciodată nimic. De pe atunci purta cravată albă. La fel aflase că făcea şi de la o altă fată, tot model, pe care ea o cunoştea.

— Dar nu pictează şi el?

— Cine să fie disperata aia care să vrea să-i stea goală în faţă?

Ginia ar fi vrut să vadă iarăşi tablourile lui Guido, pentru că ştia că numai ziua vezi bine culorile. Dacă ar fi fost sigură că nu-l găsea acolo pe Rodrigues, şi-ar fi luat inima în dinţi şi s-ar fi dus singură. Se vedea urcînd scările, bătînd la uşă şi găsindu-l pe acel Guido cu pantalonii lui de soldat, zîmbindu-i ca să spargă gheaţa. Partea frumoasă era că pictorul ăsta nu aducea deloc a pictor. Ginia îşi amintea cum îi strînsese mîna cu un surîs încurajator, apoi vocea lui în camera întunecoasă şi chipul lui, cînd aprindea lumina, care o privea de parcă ei doi ar fi fost o pereche diferită de Rodrigues şi Amelia. Dar acum Guido nu era şi trebuia să se-nţeleagă cu celălalt.

La cafenea, în ziua următoare, o întrebă pe Amelia dacă Guido avea liber măcar duminica.

— Altădată aş fi ştiut, zise Amelia. Dar de la o vreme nu ne-am mai întîlnit.

— Rodrigues mi-a spus să mă duc la atelierul lui oricînd vreau.

— Ai grijă, o sfătui Amelia.

Dar mai multe zile nu-l mai văzură la cafenea.

— Pui pariu cu mine că aşteaptă să trecem pe la el, acum că dispune de un pat, ca să ne facă o scenă şi să ne primească. E-acasă, zise Amelia.

— N-o să-i prea meargă, răspunse Ginia.

Cugetînd iarăşi, se încredinţă că gestul Ameliei, de a se culcuşi pe canapea şi de a stinge lumina în prezenţa altora, nu era chiar aşa de neruşinat, cu-atît mai mult cu cît Guido şi Rodrigues nu făcuseră caz. Ceea ce o frămînta

era gîndul la toate cîte le-ar fi putut face Amelia în acel pat altădată, cînd camera era doar a lui Guido.

— Cîţi ani are Guido? o întrebă.

— Cît mine, am aflat cîndva.

Dar Rodrigues nu se arăta, şi Ginia, într-o dimineaţă cînd ieşi pentru nişte cumpărături, trecu pe strada din noaptea aceea. Se uită în sus şi recunoscu faţada triunghiulară a atelierului. Fără să stea prea mult pe gînduri, urcă scările – nu se mai sfîrşeau –, dar, după ce ajunse la ultimul etaj, găsi mai multe uşi şi nu ştiu pe care s-o aleagă. Pricepu că Guido nu era cunoscut, odată ce n-avea nici măcar o plăcuţă cu numele lui, iar în timp ce cobora se gîndea înduioşată la lampa din seara aceea, care pentru un pictor trebuie că era o nenorocire. Cînd se întîlni cu Amelia după aceea, nu-i povesti de vizită.

Într-o zi, pe cînd stăteau de vorbă, o întrebă de ce unii bărbaţi se făceau pictori.

— Fiindcă există alţii care cumpără tablouri, răspunse Amelia.

— Dar nu pe toate, zise Ginia. Şi pictorii de la care nu cumpără nimeni nimic?

— E o plăcere ca oricare alta, spuse Amelia, dar ăia fac foamea.

— Pictează pentru că găsesc o satisfacţie în asta.

— Aiurea! Tu ţi-ai face o rochie pe care să n-o porţi după aia? Cel mai şmecher e Rodrigues, care se dă drept pictor, dar nimeni nu l-a văzut cu o pensulă-n mînă.

Tocmai în ziua aceea dădură de Rodrigues la cafenea, desenînd foarte concentrat pe un carneţel.

— Ce faci? îl întrebă Amelia şi-i luă carnetul.

Se uită la hîrtia desenată şi Ginia, curioasă, dar nu văzu decît o încîlceală de linii ce aducea a nişte bronhii.

— Ce-i asta? O foaie de lăptucă? făcu Amelia.

Rodrigues nu zise nici da, nici nu, şi atunci răsfoiră carneţelul în care erau multe desene: unele semănau cu nişte tulpini, altele erau portrete, dar fără ochi, cu porţiuni negre din haşuri; la cîteva nu pricepea prea bine dacă erau portrete ori peisaje.

— Astea-s subiecte văzute noaptea, la lumina felinarului, spuse Amelia.

Rodrigues rămase nepăsător, iar Ginia era mai mult jenată decît supărată.

— Nu e nimic frumos în toate astea, zise Amelia. Dacă mi-ar face cineva un aşa portret, nici bună ziua nu i-aş mai da.

Rodrigues o privea tăcut.

— O fată frumoasă şi-ar pierde timpul dacă ţi-ar poza, spuse Amelia. Unde-ţi găseşti modelele, în ce loc?

— Nu mă folosesc de modele, răspunse Rodrigues. Eu respect hîrtia.

Atunci Ginia îi zise că vrea să mai vadă o dată tablourile lui Guido. Rodrigues îşi băgă în buzunar carneţelul şi răspunse:

— La ordinele dumneavoastră.

Pînă la urmă hotărîră să meargă la el amîndouă, în prima duminică, iar Ginia sări peste o parte din slujbă ca să ajungă la timp. Se înţeleseseră să se întîlnească la intrare, dar, cum nu era nimeni acolo, Ginia urcă. Rămase din nou încurcată în faţa celor patru uşi de pe coridor, nehotărîtă la care să bată, şi coborî scara pînă la jumătate. Însă apoi îşi spuse că e o proastă; urcă iarăşi şi-şi lipi urechea de

ultima uşă. Tocmai atunci, pe o altă uşă ieşi o femeie nepieptănată, în capot, care ducea o găleată. Ginia de-abia reuşi să se ridice la timp şi o întrebă unde locuia pictorul. Femeia nici măcar nu se uită spre ea; nu-i răspunse şi merse mai departe pe coridor. Ginia, roşie şi intimidată, îşi ţinu răsuflarea pînă cînd se aşternu tăcerea, apoi o luă la fugă pe scară-n jos.

La poartă, din cînd în cînd intra şi ieşea cîte cineva, privind-o în trecere. Ginia începu să se plimbe disperată, mai ales că pe trotuarul de vizavi stătea un băiat de la măcelărie proptit în uşă şi o fixa răutăcios. Se gîndi s-o întrebe pe portăreasă unde era atelierul pictorului, dar oricum trebuia s-o aştepte pe Amelia. Se făcuse aproape ora prînzului.

Mai rău era că în după-amiaza aceea nu stabilise să iasă cu Amelia, aşa că ar fi trebuit să rămînă singură. „Totul, dar absolut totul îmi merge rău", se gîndea Ginia. În clipa aceea sub portic se ivi, ca din întîmplare, Rodrigues şi-i făcu semn.

— Amelia e sus, o anunţă el dezinvolt. Zice să vii.

Ginia urcă împreună cu el, fără să scoată un cuvînt. Uşa era chiar ultima, dincolo de care nu se-auzise nici o suflare. Amelia, pe canapea, fuma de parcă ar fi fost la cafenea.

— De ce n-ai urcat? o întrebă numaidecît, liniştită.

Ginia o făcu proastă, dar Amelia şi Rodrigues erau aşa de convinşi că ea trebuia să urce, încît îi fu imposibil să se certe cu ei. Şi nici măcar nu le putea striga că ascultase la uşă, pentru că ar fi fost mai rău. Dar era de ajuns să-i priveşti pe amîndoi cum tăceau chitic pentru a pricepe că patul trebuia să ştie el ceva.

„Mă iau şi de tîmpită", se gîndi Ginia şi căută să vadă dacă Amelia avea părul în dezordine, precum şi ce spuneau ochii celuilalt.

Pălăria Ameliei – aceea cu voaletă – zăcea aruncată pe masă, iar Rodrigues, în picioare, cu spatele la fereastră, o fixa cu un aer ironic.

— Cine ştie dacă Giniei i-ar veni bine voaleta, făcu Amelia din senin.

Ginia se strîmbă şi, fără să se mişte, începu să privească tablourile pe deasupra Ameliei. Dar petele acelea mici de culoare n-o mai interesau. Înălţîndu-şi nările, simţea în aerul stătut şi rece parfumul Ameliei. Nu reuşi să-şi amintească ce miros plutise în încăpere data trecută.

Apoi începu să se plimbe prin cameră, privind tablourile de pe pereţi. Se uita ţintă la un peisaj sau la un vas cu fructe; se oprea; nu se hotăra să-şi desprindă ochii de acolo; nimeni nu vorbea. Erau şi cîteva portrete de femei: nu cunoştea chipurile acelea. Ajunse pînă în fundul camerei şi se trezi în faţa draperiei bogate, din postav scămoşat şi greu, care acoperea tot peretele. Îşi aminti că Guido adusese de după draperie paharele şi întrebă cu jumătate de glas:

— E voie?

Dar cei doi n-o auziră pentru că Rodrigues spunea ceva, şi atunci Ginia îndepărtă draperia, să se uite, dar nu văzu decît un pat în dezordine şi nişa unui lavoar. Chiar şi acolo se simţea mirosul Ameliei şi Ginia înţelese, gîndind că trebuia să fie plăcut să dormi singură în colţişorul acela.

VII

— Rodrigues moare de dorinţă să-i pozezi, îi spuse Ginia în drum spre acasă.

— Chiar aşa?

— N-ai văzut cum ţopăia în jurul nostru şi se uita la picioarele tale?

— Fii atentă, totuşi, spuse Amelia.

— Pentru Guido ai pozat vreodată?

— Niciodată, zise Amelia.

Străbătînd piaţa, o văzură pe Rosa la braţul unuia care nu era Pino. Se lipise de el de parcă ar fi fost şchioapă şi Ginia spuse:

— Ia uite-i. Le e frică să nu se piardă.

— Duminica totul e permis, zise Amelia.

— Dar nu în piaţă. Te face să rîzi.

— Depinde de ce vrea fiecare, răspunse Amelia. Cînd fata-i proastă şi dispusă, face orice.

Ginia aflase de la Rodrigues că Guido se învoia în multe după-amiezi şi venea la atelier să picteze.

— Şi noaptea ar picta, zisese Rodrigues. Cînd are-n faţă o pînză, e ca un taur, nu mai vede nimic altceva din lume, şi trebuie s-o umple de culoare.

Şi izbucnise în rîs în felul lui răguşit.

Fără să adauge ceva, Ginia aşteptă o după-amiază în care Rodrigues era la cafenea şi merse singură la atelier. De

data asta urcă scările cu inima zvîcnindu-i din altă pricină. Dar în faţa uşii nu mai stătu pe gînduri. O găsi deschisă.

— Intră, zise Guido.

Încurcată, Ginia lăsă uşa să se trîntească în spatele ei. Se opri gîfîind în faţa lui Guido. Poate era din pricina orei, însă draperia de catifea, pe care cădea o rază de soare, îmbrăca în roşu întreaga încăpere. Tînărul îşi văzu de ale lui fără să ridice capul şi o întrebă:

— Ce e?

— Nu mă mai cunoaşteţi?

Guido purta cămaşa obişnuită şi pantalonii gri-verzui.

— E şi cealaltă cu tine?

Atunci Ginia îi spuse că era singură şi că Amelia rămăsese la cafenea.

— Rodrigues mi-a zis că pot veni să văd tablourile. Am mai fost într-o dimineaţă cu prietena mea, dar dumneata lipseai.

— Atunci, ia loc, spuse Guido. Termin o lucrare.

Se întoarse lîngă fereastră şi începu să răzuiască din nou o placă de lemn cu cuţitul. Ginia se aşeză pe canapea şi i se păru că o să cadă, atît era de joasă. O derutase că o tutuia şi îi venea să rîdă, gîndindu-se că toţi bărbaţii, pictori şi meseriaşi, începeau în acelaşi fel. Dar ce frumos era să închizi ochii uşor în lumina aceea dulce!

Guido zise ceva despre Amelia.

— Sîntem prietene, răspunse Ginia, dar eu lucrez la o croitorie.

Încăperea se întuneca încet-încet şi atunci Ginia se ridică şi-şi înălţă capul spre un tablouaş. Era cel cu feliile de pepene galben ce păreau străvezii, mustind de suc. Ginia băgă de seamă că tabloul avea un reflex de lumină roşie,

pictată însă, ce amintea de roşul catifelei din clipa cînd intrase. Înţelese atunci că pentru a picta trebuie să ştii aceste lucruri, dar nu îndrăzni să-i spună lui Guido. Acesta însă venise în spatele ei şi se uita deopotrivă la tablouri.

— Vechituri, spunea din cînd în cînd.

— Dar sînt frumoase, zise Ginia cu sufletul la gură pentru că aştepta să simtă dintr-un moment în altul cum o cuprinde mîna lui. Sînt frumoase, şi făcu un pas într-o parte.

Guido privea tablourile neclintit.

În timp ce el îşi aprindea o ţigară, Ginia, sprijinită de masă, îl întrebă cine erau cei din portrete şi dacă o pictase vreodată pe Amelia.

— Lucrează ca model, spuse ea.

Dar Guido, ca picat din nori, îi zise că nu ştiuse asta niciodată.

— Am văzut-o eu pozînd, întări Ginia.

— Asta da noutate. Pentru ce pictor?

— Nu ştiu cum îl cheamă, dar poza.

— Goală? a întrebat Guido.

— Da.

Atunci Guido izbucni în rîs.

— Şi-a găsit meseria, întotdeauna i-a plăcut să-şi arate picioarele. Şi tu pozezi?

— Eu nu, lucrez, se grăbi Ginia să zică. La un atelier de croitorie.

Dar era puţin jignită că Guido nici măcar nu se gîndise să-i facă portretul. Dacă profilul ei i-a plăcut lui Bărbuţă, de ce nu i-ar plăcea şi lui Guido?

— Amelia povesteşte multe lucruri, continuă Ginia, şi are o plăcere să facă de toate. Nu prea înţelegi ce-ar vrea.

— Cîndva, era o distracţie să stai cu ea, zise Guido. Atelierul ăsta a văzut multe.

— Şi vede încă, spuse Ginia. Amelia şi Rodrigues nu prea pierd timpul.

Guido o privi amuzat. Se însera şi expresia feţei lui abia se ghicea. Ginia aştepta o replică ce nu venea. După o tăcere îndelungată, Guido rosti:

— Îmi placi, Ginia. Ştii, îmi placi pentru că nu fumezi. Fetele care fumează au tot felul de complicaţii.

— Aici nu se simte mirosul acela de vopsea care te izbeşte cînd intri în ateliere de pictură, zise atunci Ginia.

Guido se ridică şi dădu să-şi pună haina.

— Este miros de terebentină. Un miros plăcut.

Fără să ştie cum, Ginia se pomeni cu el în faţă şi simţi o mînă atingîndu-i uşor ceafa, în timp ce ea se holba ca o natîngă şi se lovea cu şoldul de masă.

Roşie ca jarul, îl simţi pe Guido lîngă ea, zicînd:

— Mirosul tău la subsuoară e mai plăcut decît terebentina.

Ginia îi dete un brînci şi o zbughi pe uşă. Nu se opri decît să ia tramvaiul. După masă merse la cinema ca să îi iasă din minte după-amiaza aceea.

Dar, cu cît se gîndea mai mult, cu-atît înţelegea mai limpede că avea să se întoarcă acolo, sus. De-asta era disperată, pentru că ştia că se purtase ridicol, aşa cum o femeie la vîrsta ei nu trebuia să facă. Spera doar ca Guido să se fi simţit jignit şi să nu mai încerce s-o îmbrăţişeze. Îi venea să se ia la palme de ciudă, pentru că el îi strigase ceva, în jos, pe scară, dar ea nu-l auzise dacă-i spusese să se întoarcă. Toată seara, în întunericul din sala de cinema, se gîndi că, orice hotărîre ar fi luat pe moment, tot s-ar fi întors acolo. Ştia că dorinţa de a-l revedea pe Guido, de a-i cere scuze şi de a-i spune că s-a purtat nesăbuit o va înnebuni.

Ginia nu s-a dus acolo a doua zi, dar s-a spălat la subsuori şi s-a parfumat toată. S-a convins că ea fusese de vină că-l stîrnise, dar în anumite momente era mulţumită c-a avut curajul s-o facă, pentru că acum ştia ce anume îi aprinde pe bărbaţi. „Astea sînt lucruri pe care Amelia le cunoaşte prea bine, se gîndea. Dar ca să le înveţe, a fost nevoită să se piardă."

Îi găsi pe Amelia şi pe Rodrigues la cafenea, împreună. Abia intrată, se temea că aflaseră totul, pentru că Amelia o privise într-un fel anume, dar Ginia se linişti numaidecît şi se prefăcu obosită şi plictisită, în timp ce, gîndindu-se la vocea lui Guido, îl asculta pe Rodrigues debitînd obişnuitele lui prostii. Acum pricepea atîtea lucruri: de ce Rodrigues, în timp ce vorbea, se apleca spre Amelia, de ce închidea ochii ca o pisică, de ce Amelia se înţelegea cu el. „E un bărbat pe gustul ei, se gîndea Ginia. Amelia e mai rea decît Guido." Şi îi venea să rîdă, de parcă ar fi fost singură.

A doua zi se întoarse la atelier. De dimineaţă, la croitorie, doamna Bice le spusese că puteau rămîne acasă în după-amiaza aceea fiindcă era sărbătoare. Acasă dădu de Severino, care se schimba de cămaşa pentru întrunire. Era sărbătoare naţională, se scoseseră steagurile, şi Ginia îl întrebase:

— Oare soldaţilor li se dă voie în permisie astăzi?

— Ar face mai bine să mă lase să dorm, zisese Severino.

Dar Ginia, fericită, nu aşteptase să treacă pe la ea nici Amelia, nici Rosa, şi o ştersese de acasă. Apoi, cînd să intre în clădirea cu atelierul, se căi că nu venise împreună cu Amelia.

„Trec doar pentru o clipă, s-o caut pe Amelia", își zise și urcă treptele ușurel. Nu credea cu adevărat că Amelia ar fi fost acolo, pentru că la ora aceea o știa sub porticuri. Însă odată ajunsă în fața ușii, oprindu-se să-și tragă sufletul, auzi vocea lui Rodrigues.

VIII

Ușa era deschisă și se vedea fereastra ce dădea spre cer. Vocea lui Rodrigues era puternică și insistentă. Ginia se aplecă și îl văzu pe Guido care, sprijinit de masă, asculta.

— Se poate? zise ea încet, dar n-o auziră.

În cămașa gri-verde, Guido îi părea un muncitor. Privi spre ea fără s-o vadă.

— O căutam pe Amelia, zise Ginia cu un firicel de voce.

Atunci Rodrigues tăcu și Ginia îl văzu pe canapea, ținîndu-și un genunchi între mîini, privind nemișcat.

— Amelia nu-i aici? întrebă Ginia.

— Aici nu-i cafenea, îi răspunse Rodrigues.

Ginia se uită spre Guido și se opri. Îl văzu ducîndu-și mîinile în spate, sprijinindu-se de masă și îngustîndu-și ochii.

— Altădată nu veneau pe-aici toate fetele astea, zise el. Tu le atragi?

Ginia își lăsă capul în jos și înțelese din vocea lui Guido că nu era supărat.

— Hai, intră, îi zise, nu face pe prostuța.

Aceea fu cea mai frumoasă după-amiază din viața Giniei. Se temea doar că va apărea Amelia și va începe cu aiurelile ei, dar timpul trecea, iar Guido și Rodrigues discutau mai departe, și din cînd în cînd Guido o privea zîmbind și-i spunea să-i zică și ea lui Rodrigues că greșește. Era

o discuţie despre pictură şi Guido, înverşunat, spunea că de fapt culorile sînt culori. Rodrigues, ţinîndu-şi genunchiul, îl contrazicea şi din cînd în cînd tăcea sau rîdea ţanţoş, răutăcios. Nu înţelegea ea ce discutau, dar cînd spunea Guido ceva, îţi făcea plăcere să-l asculţi. Avea un glas dezlănţuit şi, ca să-l privească drept în ochi, Ginia îşi ţinea răsuflarea.

Afară, pe acoperişuri, mai vedeai un pic de soare şi fata, şezînd lîngă fereastră, îşi plimba privirea de la cer la cei doi şi vedea în fundul camerei draperia vişinie, şi se gîndea că ar fi fost frumos să stea ascunsă în spatele ei, fără să ştie nimeni, şi să spioneze pe cineva care s-ar fi crezut singur în cameră.

Exact în clipa aceea Guido spuse:

— E frig. Mai este ceai?

— E şi ceai, şi spirtieră. Numai prăjiturelele lipsesc.

— Astăzi ni le face Ginetta, zise Guido întorcîndu-se. Spirtiera e după draperie.

— Ar fi mai bine să se ducă să cumpere nişte biscuiţi, fu de părere Rodrigues.

— Nici vorbă, se opuse Ginia. Mergi dumneata, că eşti bărbat.

Şi, în timp ce ei reluau discuţia, Ginia căută lampa cu spirt în spatele draperiei, ceştile şi cutia de ceai. După ce puse apa la fiert, clăti ceştile la spălător, în întunericul uşor înviorat de flăcăruie. Auzea cele două voci în spatele ei; i se părea că este singură în colţul acela, ca într-o casă goală, şi că în jurul ei plutea o linişte adîncă, tocmai bună să se reculeagă şi să gîndească. În lumina aceea, abia se vedea patul desfăcut, în spaţiul strîmt dintre perete şi draperie. Ginia şi-o închipui pe Amelia întinsă pe el.

Cînd ieşi de după draperie, observă că o priveau curioşi. Ginia îşi scosese pălăria; îşi înălţă bărbia şi merse la fereastră, de unde luă o farfurie mare, plină de vopseluri, ca o paletă. Dar Guido înţelese numaidecît, căută prin dulăpioare şi îi întinse una curată. Pe farfuria aceasta Ginia puse ceşcuţele, ude încă, apoi se întoarse la lampa ei cu spirt şi turnă ceaiul.

În timp ce beau, Guido îi povesti că ceşcuţele acelea erau un dar de la o fată ca şi ea, care venea pe la el ca să-i facă portretul.

— Şi unde e portretul ăla? întrebă Ginia.

— A, nu era chiar un model, zise Guido rîzînd.

— Dumneata ai să mai stai mult în armată? l-a întrebat Ginia, sorbindu-şi încet ceaiul.

— Spre părerea de rău a lui Rodrigues, peste o lună mă liberez, răspunse Guido, apoi adăugă: Deci nu te mai simţi jignită?

Ginia abia apucă să se strîmbe şi să zîmbească uşor, clătinînd din cap.

— Atunci, să ne tutuim, propuse Guido.

Mai ales după cină a fost frumos. Amelia, care trecu s-o ia, era şi ea veselă „pentru că atunci cînd e sărbătoare şi lumea nu face nimic, spunea, sînt fericită". S-au dus împreună să se plimbe, glumind ca două nebune.

— Unde ai fost azi? o întrebă Amelia, pe drum.

— Nicăieri anume, răspunse Ginia. Mergem la dans, sus, pe colină?

— Nu mai e vară, ştii! E prea mult noroi.

Şi ca prin minune se treziră pe drumul ce ducea la atelier.

— Eu nu mai urc acolo, zise Ginia, gata cu pictorii tăi.

— Dar cine ţi-a spus că acolo mergem? În seara asta sîntem libere.

Ajunseră pe pod şi se opriră să privească şiragul de oglindiri în apă.

— L-am văzut pe Bărbuţă şi m-a întrebat de tine, spuse Amelia.

— Nu s-a săturat să te tot deseneze?

— L-am văzut la cafenea.

— Nu-mi dă portretele?

Dar, sub ochii Ameliei, Ginia se gîndea la altceva.

— Ce făceaţi altădată, cînd te duceai la Guido?

— Ce-ai fi vrut să facem? Rîdeam şi spărgeam pahare.

— După aceea v-aţi certat?

— Asta-i bună! Într-o vară, el s-a dus la ţară, a încuiat totul şi cine l-a mai văzut de-atunci?

— Cum l-ai cunoscut?

— Cine-şi mai aduce aminte? Fac pe modelul sau nu fac?

Dar în seara aceea era cu neputinţă să se certe, iar dacă stăteau lîngă apă le era frig. Amelia îşi aprinsese ţigara şi fuma sprijinită de piatra parapetului.

— Pînă şi pe stradă fumezi? o întrebă Ginia.

— Nu-i ca într-un local? răspunse Amelia.

Dar n-au mers într-o cafenea, fiindcă Amelia se săturase de cît şedea acolo ziua. În loc de asta, s-au întors spre casă şi s-au oprit în faţa cinematografului. Era prea tîrziu să mai intre. În timp ce se uitau la fotografii, ieşi Severino, înveşmîntat tot în negru, cu o mină plictisită. Severino o salută pe Amelia dînd din cap, apoi se întoarse cîţiva paşi şi începu să stea de vorbă cu ele. Ginia nu-l mai văzuse niciodată atît de galant. Ameliei i-a spus chiar că îi place

voaleta ei. Le-a povestit filmul ca să le facă să rîdă, iar Amelia rîdea, însă nu ca la cafenea, cînd îi ziceau chelnerii ceva: rîdea cu toată gura, arătîndu-şi dinţii, aşa cum se rîde între fete şi cum de la o vreme n-o mai făcuse. Vocea ei era foarte răguşită: probabil din cauza fumatului, se gîndea Ginia. Severino le însoţi pînă la bar şi le oferi cîte o cafea amîndurora, spunîndu-i Ameliei că trebuiau să facă în vreun fel să se întîlnească într-o duminică.

— Să dansăm?

— Desigur.

— Păi atunci poate veni şi Ginia, zise Amelia.

Giniei îi venea să rîdă.

Au însoţit-o pe Amelia pînă acasă şi, după ce uşa se închise după ea, s-au întors acasă amîndoi. „Guido are aproape vîrsta lui Severino, se gîndea Ginia; ar putea fi fratele meu. Cum mai e viaţa! Guido, pe care nu-l cunosc, m-ar lua de braţ şi ne-am opri pe la colţuri, mi-ar spune că sînt femeie şi ne-am privi îndelung. Pentru el, sînt Ginetta. Nu trebuie să cunoşti pe cineva ca să-l iubeşti." Şi, cu lucrurile astea-n minte, tropăia alături de Severino părîndu-i-se că a rămas tot o fetiţă, iar la un moment dat îl întrebă dacă îi place Amelia şi-şi dădu seama că rostise ceva la care el nu se aştepta.

— Cu ce se ocupă? răspunse Severino.

— Face pe modelul.

Severino nu înţelese, pentru că începu să spună că de fapt rochiile îi veneau bine, şi atunci Ginia schimbă vorba şi-l întrebă dacă trecuse de miezul nopţii.

— Să fii atentă, îi zise Severino, Amelia ştie să se descurce, iar lîngă ea tu faci figură de prostuţă.

Ginia îi spuse că se vedeau rar și Severino tăcu; apoi, din mers, își aprinse o țigară și ajunseră în fața ușii lor de parcă fiecare era singur.

În noaptea aceea, Ginia dormi puțin și pătura o apăsa, dar se gîndi la multe lucruri care, cu cît înainta spre zori, se făceau mai extravagante. Se închipuia singură în patul acela desfăcut, din colțișorul atelierului, și că-l aude pe Guido mișcîndu-se dincolo de draperie, și că trăiește cu el, sărutîndu-l și făcîndu-i de mîncare. Cine știe unde lua masa Guido înainte de a se fi înrolat. După asta se gîndi că nu crezuse niciodată că are să se încurce cu un soldat, dar că Guido, îmbrăcat civil, trebuie că era un bărbat foarte bine, așa blond și puternic, și încerca să-și amintească vocea lui, pe care o și uitase, în timp ce pe-a lui Rodrigues și-o aducea aminte foarte bine. Trebuia să-l revadă, fie și numai să-l audă vorbind. Și, cu cît se gîndea mai mult, cu-atît pricepea mai puțin de ce Amelia îl alesese pe Rodrigues, în loc să-l aleagă pe el. Era mulțumită că nu știa ce anume făcuseră Amelia și Guido împreună pe vremea cînd spărgeau pahare.

Cînd a sunat deșteptătorul, ea nu dormea, visînd cu ochii deschiși la atîtea lucruri în căldura plăcută a patului. În zori, regretă că venise iarna și că nu mai aveai cum vedea frumoasele culori ale soarelui. Cine știe dacă nu cumva și Guido se gîndea la asta, el care spunea că în culoare stă totul.

— Ce frumusețe, spuse Ginia și se ridică.

IX

A doua zi, la prînz, Amelia veni la ei acasă, dar cum Ginia lua masa cu Severino, au vorbit doar așa, de una, de alta. Cînd au ieșit pe stradă, Amelia îi zise că în dimineața aceea fusese la o pictoriță care i-ar fi dat de lucru. De ce nu venea și Ginia? Nebuna aia ar fi vrut să facă un tablou cu două femei îmbrățișate și așa ar fi pozat împreună.

— De ce nu se pictează singură, în oglindă? replică Ginia.

— Vrei să stea goală cît pictează? rîse Amelia.

Ginia îi răspunse că nu poate ieși cînd poftește de la slujbă.

— Dar aia ne plătește, știi? continuă Amelia. E un tablou la care va lucra mult. Dacă nu vii tu, nu mă ia nici pe mine.

— N-ajunge să te duci doar tu?

— Trebuie să fie două femei care se opintesc, pricepi? E nevoie de două pentru treaba asta. E un tablou mare. Trebuie numai să stăm ca și cum am dansa.

— Eu nu vreau să pozez, insistă Ginia.

— De ce ți-e frică? E și ea femeie.

— Nu vreau.

Discutară pînă la tramvai, și Amelia începu s-o întrebe ce anume credea ea că are sub fustă de păstrat ca pe niște sfinte odoare. Vorbea furioasă, fără s-o privească. Ginia

nu răspundea. Dar cînd Amelia îi zise că pentru Bărbuță ea, Ginia, ar fi primit să se dezbrace, îi rîse în nas.

Se despărțiră atît de supărate, încît era limpede că Amelia nu avea s-o ierte. Dar Giniei, care la început ridicase din umeri, i se făcu frică deodată la gîndul că Amelia și-ar fi bătut joc de ea, împreună cu Guido și cu Rodrigues, și nu era sigură că Guido ar fi fost atît de nevinovat încît să nu rîdă și el. „Pentru el aș poza, dac-ar vrea", se gîndea. Dar știa foarte bine că Amelia era mai bine făcută decît ea și că un pictor ar fi preferat-o. Amelia era mai femeie.

După-amiază tîrziu trecu pe la atelier, să ajungă înaintea Ameliei. Era ora cînd Guido îi spusese că se ducea de obicei acolo. Găsi ușa din lemn. Îi trecu prin cap că Guido era la cafenea, cu cei doi. Merse pînă acolo și privi o clipă prin fereastră și n-o văzu decît pe Amelia, fumînd la o masă, cu bărbia sprijinită în pumn. „Sărmana", se gîndi Ginia în drum spre casă.

După cină, văzu din stradă atelierul luminat și alergă sus, bucuroasă; dar Guido nu era. Îi deschise Rodrigues, care o pofti înăuntru, scuzîndu-se că mînca, pentru că-i era foame. Mînca salam pe o bucată de hîrtie, în picioare, lîngă masă, în lumina aceea melancolică de prima dată. Mînca la fel ca un copil, mușcînd din pîine, și, de n-ar fi fost pielea feței de culoare închisă și ochii aceia vicleni, Ginia ar fi glumit poate. Îl refuză cînd el o invită să guste și doar îl întrebă de Guido.

— Cînd nu vine, e consemnat, îi răspunse Rodrigues. Trebuie să rămînă în cazarmă.

„Atunci mă duc", se gîndea Ginia, dar nu îndrăznea s-o spună, căci Rodrigues o fixa cu ochii aceia ai lui și așa ar fi înțeles că venise numai pentru Guido. Privea nehotărîtă

prin cameră, care, în lumina aceea, părea într-adevăr o mizerie, cu hîrtii și chiștoace aruncate pe jos, și-l întrebă pe Rodrigues dacă aștepta pe cineva.

— Da, îi răspunse, oprindu-se din mestecat.

Nici atunci Ginia nu fu în stare să plece.

Îl mai întrebă pe Rodrigues dacă o văzuse pe Amelia.

— Voi două nu faceți altceva decît să alergați una după alta, îi zise Rodrigues, privind-o. De ce, că doar sînteți femei amîndouă?

— De ce? zise Ginia.

Rodrigues rînjea:

— De ce? Dar voi trebuie s-o știți. Din intuiție. Nu așa fac femeile-ntre ele?

Atunci Ginia s-a frămîntat un moment, apoi a întrebat:

— Amelia m-a căutat?

— Ba mai mult, zise Rodrigues, te vrea!

În fundul camerei, draperia fu dată la o parte și se ivi Amelia. Înaintă impetuoasă și Rodrigues, mușcînd zdravăn din pîine, se învîrti în jurul mesei ca și cum s-ar fi jucat de-a prinselea. Amelia nu purta pălărie și, din mînioasă cum părea, se opri în mijlocul camerei, rîzînd. Dar rîdea fals.

— Nu știam că tu ești, spuse ea.

— Ah, cinați, zise Ginia scurt.

— O mică cină intimă, făcu Rodrigues. Dar în trei va fi și mai intimă.

— Îl căutai pe Guido, spuse Amelia.

— Am trecut pentru o clipă, dar mă așteaptă Rosa. E deja tîrziu.

— Stai, proasto! îi strigă Amelia.

— Nu sînt o proastă, răspunse Ginia şi o zbughi în jos pe scări.

Credea că e singură cînd ajunse la colţ, dar auzi paşi repezi venind în urma ei. Era Amelia, fără pălărie:

— De ce fugi? Nu cumva l-ai crezut pe Rodrigues?

— Lasă-mă-n pace! îi zise Ginia, fără să se oprească.

Trecură cîteva zile şi ei inima îi bătea încă de parcă ar fi alergat. Cînd îşi amintea de cei doi, de-acolo din atelier, strîngea din pumni. La Guido nu îndrăznea să se gîndească şi nu ştia cum să facă să-l revadă. Era convinsă că l-a pierdut şi pe el.

„Sînt o proastă, îi dete ei prin minte la urma urmei. De ce tot fug mereu? Nu sînt învăţată încă să stau singură. Să vină să mă caute, dacă mă vor."

Din ziua aceea a stat cuminte şi se gîndea la Guido fără să se mai tulbure şi începu să ia aminte la Severino care, cînd era întrebat ceva, înainte de a răspunde se uita în pămînt şi niciodată nu-i dădea dreptate celui care vorbise: mai degrabă nu scotea un cuvînt. Ca bărbat, nu era deloc prost. În schimb, pînă acum ea se purtase precum Rosa. Era de înţeles ca lumea să o trateze ca pe Rosa.

N-a mai mers să caute pe nimeni la cinema sau la sala de dans. S-a mulţumit să cutreiere singură pe străzi şi să se ducă uneori pînă-n centru. Era noiembrie, în unele seri lua tramvaiul, cobora la porticuri, se învîrtea o clipă, apoi se întorcea acasă. Spera mereu să-l întîlnească pe Guido şi cerceta chipul fiecărui soldat care trecea pe lîngă ea. Mai mult din curiozitate, se încumetă o dată, cu inima ticăind, să meargă pînă în faţa cafenelei Ameliei, şi văzu multă lume, nu însă şi pe ea.

Zilele treceau încet, dar frigul te silea să stai la adăpost, şi în melancolia aceea Ginia se gîndea că o vară ca ultima nu va mai trăi niciodată. „Eram o altă femeie, îşi zicea, este de neînchipuit să fi fost atît de nebună. Am ieşit cu bine printr-o minune." I se părea de necrezut că va veni vara iarăşi în anul următor. Se şi vedea pe bulevarde, seara, singură şi cu ochii roşii, de acasă la muncă şi de la muncă acasă, în aerul molcom, ca o fată de treizeci de ani. Mai rău era că nu îi mai plăcea, ca altădată, să stea acea jumătate de oră singură pe întuneric, în pat. Chiar trebăluind prin bucătărie se gîndea la atelierul de pictură şi mereu îi rămînea destul timp ca să privească aiurea.

După aceea îşi dădu seama că-n felul acesta trecuseră nu mai mult de cincisprezece zile. Spera de fiecare dată ca, ieşind de la croitorie, sub portic să se întîmple ceva neobişnuit, şi pentru că nimeni niciodată n-o căuta, asta-i lăsa impresia că ziua era pierdută, că era deja mîine, şi poimîine, şi că aştepta, aştepta ceva ce n-avea să se întîmple vreodată. „Nici n-am împlinit şaptesprezece ani, se gîndea. Mai am atîta timp." Dar nu pricepea de ce Amelia, care fugise după ea fără pălărie, nu se mai arăta. Poate că doar îi fusese teamă că va vorbi.

Într-o după-amiază, doamna Bice veni să-i spună că îi telefonase cineva.

— E o femeie cu voce de bărbat, o anunţă.

Era Amelia.

— Ascultă, Ginia, zi-le că Severino se simte rău şi vino la noi. E şi Guido, cinăm împreună.

— Şi Severino?

— Fugi acasă, fă-i de mîncare şi după aia vino. Te aşteptăm.

Ginia se supuse, dădu fuga acasă şi-i zise lui Severino că lua cina cu Amelia; îşi aranjă părul şi ieşi pe ploaie. „Amelia avea o voce de tuberculoasă, biata fată", se gîndea Ginia.

Era hotărîtă s-o şteargă dacă nu era Guido. Îi găsi pe Amelia şi pe Rodrigues făcînd focul pe întuneric la o sobă cu petrol.

— Şi Guido? întrebă.

Amelia se ridică trecîndu-şi dosul palmei peste frunte şi arătă spre draperie. De după ea s-a ivit capul lui Guido, care-i strigă: „Ciao", şi atunci Ginia îi zîmbi. Pe masă zăceau îngrămădite farfurii, hîrtii şi cumpărături. Chiar atunci pe tavan se proiectă cercul luminos al sobei.

— Aprindeţi lumina! strigă Guido.

— Nu, să stăm aşa, e frumos, zise Amelia.

Nu era cald şi trebuia să ţii pe tine pardesiul. Ginia merse la spălător, dînd la o parte draperia, şi întrebă de acolo cu glas tare:

— Ce sărbătorim astă-seară?

— Dacă insişti, pe tine, îi zise Guido încet, ştergîndu-se pe mîini. De ce n-ai mai venit?

— Am fost, dar dumneata lipseai, şopti Ginia.

— Vorbeşte-mi cu tu, îi zise el, astă-seară ne tutuim cu toţii.

— Te-au consemnat? Pe dumneata? întrebă Ginia.

— Pe *tine* te-au consemnat, zise Guido mîngîind-o pe păr.

În clipa aceea în spatele ei fu aprinsă lumina, iar Ginia lăsă draperia să cadă şi se uită ţintă la tabloul cu pepenele.

Pentru a mînca, au aşteptat să se mai încălzească atmosfera. Tot învîrtindu-se aşa cu pardesiele pe ei, parcă erau

la cafenea. Rodrigues îşi turnă să bea şi umplu şi alte trei pahărele.

— Nu începeţi, zise Amelia.

Rodrigues zise că tocmai, trebuiau să înceapă. După aceea au adus masa lîngă canapea, avînd grijă să nu verse paharele, iar Ginia şi Amelia se aşezară.

Pe masă erau salam, fructe, prăjituri şi două sticle cu vin. Ginia se gîndea dacă aşa erau petrecerile pe care le făcuse Amelia pe vremuri cu Guido şi o întrebă după ce bău un păhărel, iar ei, rîzînd, au început să povestească toate nebuniile pe care le făcuseră acolo. Ginia asculta invidioasă, părîndu-i-se că se născuse prea tîrziu şi socotindu-se o toantă. Înţelegea acum de ce pictorii erau luaţi peste picior: din pricina vieţii deosebite de a celorlalţi, căci Rodrigues, care nu picta, stătea tăcut şi mesteca, iar dacă-şi dădea cu părerea, doar îşi bătea joc. Pe Ginia o privea în ochi maliţios, iar ea-l acoperea de toată ura pe care-o resimţea pentru că Guido se distrase cu Amelia.

— Nu se face să-mi povestiţi lucrurile astea mie, care nu eram acolo, scînci Ginia.

— Dar astă-seară eşti, distrează-te, zise Amelia.

Atunci pe Ginia o cuprinse o poftă, dar o poftă nebună, să fie singură cu Guido. Pricepu însă c-o încerca un asemenea curaj numai pentru că Amelia şedea lîngă ea. Altfel, ar fi fugit.

„Tot n-am învăţat să stau liniştită, îşi repeta. Să nu mă pierd cu firea."

Apoi ceilalţi şi-au aprins ţigările şi i-au dat şi ei una. Ginia nu voia, dar Guido veni lîngă ea, se aşeză alături, i-o aprinse şi-i zise că nu trebuia să respire. Ceilalţi doi se îmbrăţişau pe colţul canapelei.

Atunci Ginia se ridică în picioare, se desprinse din mîinile lui Guido, lăsă ţigara şi străbătu atelierul tăcută. Ridică draperia şi se opri în întuneric. În spatele ei vorbele se auzeau ca un murmur îndepărtat.

— Guido, şopti ea fără să se întoarcă şi se aruncă pe pat cu faţa în jos.

X

Au ieşit împreună toţi patru, fără să vorbească, iar Guido şi Rodrigues le-au însoţit pînă la tramvai. Cu chipiul pe ochi, Guido nu mai era el, dar îi strîngea mîna într-ale lui şi-i spunea „Dragă Ginetta". Mergînd, ei i se părea că trotuarul se scufundă. Amelia o luă de braţ.

În timp ce aşteptau tramvaiul, începură să discute despre biciclete. Dar Guido se apropie de ea şi-i zise încet:

— E vai de tine dacă te răzgîndeşti. N-o să-ţi mai fac portretul.

Ginia îi zîmbi şi-i strînse mîna.

În tramvai, tăcută, Ginia se uita ţintă la spinarea vatmanului.

— Du-te acasă şi bagă-te-n pat, îi zise Amelia. E numai din pricina vinului.

— Nu-s beată, să nu crezi asta, răspunse Ginia.

— Vrei să te însoţesc? o întrebă Amelia.

— Lasă-mă-n pace.

Atunci Amelia îi povesti cum fusese altă dată, ca să-i explice cum mersese treaba, şi Ginia asculta uruitul tramvaiului.

Cînd se văzu singură în casă, începu să se simtă mai bine, pentru că nu mai erau pironiţi asupra ei ochii nimănui. Se aşeză pe pat şi o oră întreagă rămase aşa, privind

în pămînt. Apoi, dintr-odată, se dezbrăcă, se vîrî sub pătură şi stinse lumina.

A doua zi era soare şi, în timp ce se îmbrăca, Giniei i se părea că fusese bolnavă. Se gîndi că Guido era în picioare de trei ore, zîmbi în oglindă şi-şi dădu un pupic. Apoi ieşi, înainte ca Severino să se întoarcă.

Se mira că păşeşte ca întotdeauna, că-i este foame, şi mintea nu-i era ocupată decît de-un lucru: că de acum încolo trebuia să se vadă cu Guido fără ceilalţi doi. Însă Guido îi zisese doar să vină la atelier; de întîlniri în altă parte nu vorbise. „Probabil că-l iubesc cu adevărat, se gîndea Ginia, altfel nu mi-ar păsa." Vara se întorsese pe neaşteptate, cu cheful de-a colinda, de-a rîde, de-a nu lucra. Nu i se părea deloc adevărat tot ce se întîmplase. Îi venea să rîdă gîndindu-se că, pe întuneric, şi de-ar fi fost Amelia, pentru Guido ar fi fost la fel. „Se vede că-i place cum vorbesc, cum privesc, cum mă port; şi ca prietenă mă place, mă iubeşte. Nu credea că am şaptesprezece ani, mă săruta pe ochi; sînt cu adevărat femeie."

Acum era plăcut să lucreze toată ziua cu mintea la atelierul de pictură şi aşteptînd să vină seara. „Sînt mai mult decît un model, îşi spunea Ginia, sîntem prieteni." Amelia, care nu pricepea în ce consta frumuseţea din tablourile lui Guido, îi stîrnea milă. Dar la ora două, cînd veni s-o ia, Ginia voia s-o întrebe un lucru şi nu ştia cum să o ia. N-avea curaj să îl întrebe pe Guido.

— Te-ai mai văzut cu cineva? o întrebă.

Amelia ridică din umeri, iar Ginia continuă:

— Ieri, cînd ai stins lumina, îmi vîjîia capul şi cred că am ţipat. Ai auzit strigînd?

Amelia asculta foarte serioasă.

— Eu n-am ştiut nimic, zise încet. Doar că ai dispărut. Aşa deci, Guido te-a strîns de gît. Măcar v-aţi distrat?

Ginia se strîmbă, privind drept înainte. Au mers mai departe pe jos pînă la staţia următoare.

— Îl iubeşti pe Rodrigues? o întrebă pe Amelia, care suspină şi zise:

— Nu-ţi fie teamă. Nu-mi plac blonzii. Cel mult, prefer blondele.

Atunci Ginia zîmbi şi nu mai zise nimic. Era mulţumită să umble aşa cu Amelia şi să ştie că se înţelegeau. S-au despărţit sub porticuri, liniştite, şi Ginia s-a uitat din colţ după Amelia, întrebîndu-se dacă se ducea la pictoriţa aceea să-i pozeze.

Ea, însă, la şapte s-a întors la atelier şi a urcat cele cinci etaje fără grabă, să nu se facă roşie la faţă. Suia încet, dar cîte două trepte odată. Îşi tot spunea că, dacă Guido lipsea cumva, nu era, totuşi, vina lui. Însă uşa era deschisă. Guido îi auzi paşii şi îi ieşi în întîmpinare pe coridor. Acum Ginia era cu adevărat fericită.

Ar fi vrut să vorbească, să-i spună atîtea lucruri, dar Guido închise uşa şi, mai înainte de orice, o îmbrăţişă. Prin ferestre mai pătrundea puţină lumină şi Ginia îşi ascunse faţa în umărul lui. I-a simţit căldura pielii prin cămaşă. S-au aşezat pe canapea şi, tăcută, Ginia a început să plîngă.

Lăcrimînd, se gîndea: „Dacă ar plînge şi Guido", şi simţea în inimă o arsură ce se răspîndea în tot corpul şi credea c-o să leşine. Dar deodată rămase fără sprijin; îşi dădu seama că Guido se ridica, aşa că deschise ochii. L-a văzut stînd în picioare şi privind-o curios. Atunci încetă cu lacrimile, pentru că i se părea că plînge în public. Sub privirea

lui, Ginia, care abia zărea printre lacrimi, simţi din nou c-o podideşte plînsul.

— Ei, zise Guido parcă în glumă, avem atît de puţine bucurii pe lume, că nu e cazul să mai şi plîngi.

— Plîngeam de fericire, îi zise Ginia încet.

— Aşa mai merge, spuse Guido, dar altădată să zici imediat.

Aşa că jumătatea aceea de oră, în care Ginia ar fi vrut să-l întrebe despre atîtea lucruri, despre Amelia, despre el, despre tablourile lui şi ce făcea seara, şi dacă o iubea, a trecut pentru că Ginia nu a avut curaj şi-a reuşit numai să-l facă să meargă în spatele draperiei, pentru că în lumină i se părea că toată lumea stă cu ochii pe ea. Aici, în timp ce se sărutau, Ginia îi şopti că ieri îi făcuse ceva atît de rău, că-i venise să strige, şi atunci Guido se purtă mai tandru, o încurajă şi o mîngîie, spunîndu-i la ureche: „O să treacă, ai să vezi, o să treacă. Te doare?". Apoi, în timp ce stăteau aşa lungiţi alături, încercînd să se bucure de picătura aceea de căldură, îi explică multe lucruri şi-i zise că de o fată ca ea avea el grijă, să fie liniştită. Atunci, Ginia i-a luat mîna, pe întuneric, şi i-a sărutat-o.

Acum, cînd ştia că Guido e atît de bun, deveni mai curajoasă şi, sprijinindu-şi capul de umărul lui, i-a spus că voia mereu să-l întîlnească numai singur, fiindcă lîngă el se simţea bine, nu şi cu ceilalţi.

— Seara, Rodrigues vine aici să doarmă, zise Guido, n-o să vrei să-l trimit pe acoperiş. Aici se lucrează, ştii?

Dar Ginia i-a răspuns că se mulţumea cu o oră, cu o clipă, că şi ea lucra, c-ar fi fugit în fiecare seară de acasă la ora aceea, doar să-l găsească singur.

— Cînd o să te liberezi, Rodrigues o să mai vină? îl întrebă. Mi-ar plăcea atît de mult să te văd pictînd, dar să nu fie nimeni altcineva.

După aceea îi zise că ar poza pentru el, numai cu condiţia asta. Stăteau întinşi pe întuneric, iar Ginia nu-şi dădea seama că se lăsa noaptea. În seara aceea Severino fu nevoit să meargă la slujbă cu burta goală, dar nu se întîmpla prima oară şi nu se mai plînsese pînă atunci. Ginia plecă din atelier abia cînd apăru Rodrigues.

În acele ultime zile înainte de liberare, Guido îşi petrecea serile pregătind pînze şi uscîndu-le, aranjîndu-şi şevaletul şi făcînd ordine peste tot. Nu ieşea niciodată în oraş. Părea lucru hotărît că Rodrigues avea să locuiască tot la el. Dar Rodrigues nu ştia decît să facă dezordine şi să înceapă să-l ţină de vorbă pe Guido cînd era grăbit. Ginia ar fi fost atît de bucuroasă să-l ajute pe Guido la ordine şi curăţenie în atelier, dar văzîndu-l pe Rodrigues crezu că-i deranja, aşa că începu să iasă iarăşi cu Amelia. S-au dus la cinema, pentru că amîndouă gîndeau cîte ceva pe ascuns şi nu le era uşor să-şi petreacă seara vorbind. Era limpede că Amelia urmărea ceva, pentru că se lega mereu de blonde şi de blonzi. Dar acum Ginia ţinea la ea şi nu era în stare să-şi ascundă simţămintele. Aşa că, întorcîndu-se spre casă, îi vorbi.

O întrebă dacă se înţelesese cu pictoriţa aceea. Amelia păru mirată şi îi zise s-o lase baltă.

— Ba nu, ce vrei? N-am pozat niciodată, însă îmi pare rău c-ai pierdut slujba aia.

— Ascultă, tu zilele astea ai descoperit dragostea şi nu-ţi pasă de nimeni. Bine faci. Dar eu, în locul tău, aş fi atentă.

— De ce? o întrebă Ginia.

— Ce spune Severino? Îi e pe plac cumnatul? făcu Amelia rîzînd.

— De ce trebuie să fiu atentă? întrebă Ginia.

— Îl furi pe pictorul meu cel frumos şi mai întrebi?

Atunci Ginia simţi o împunsătură în inimă şi cum o aţintesc ochii Ameliei, pe drum.

— Ai pozat pentru Guido? o întrebă.

Amelia o luă de braţ şi-i zise:

— Glumeam. Apoi, după o clipă de tăcere: Nu-i mai frumos să mergem la plimbare noi două, care sîntem femei şi-o ştim, decît să ne facem sînge rău cu nişte prost-crescuţi care habar n-au avut vreodată ce-i aia o fată, şi pe prima pe care o văd o terfelesc?

— Dar tu eşti cu Rodrigues, spuse Ginia.

Amelia ridică din umeri.

— Pf! Spune-mi un lucru: Guido e atent, cel puţin?

— Nu ştiu, răspunse Ginia.

Amelia o prinse de bărbie şi o opri.

— Uită-te-n ochii mei.

Erau în umbra unui portic. Ginia nu se împotrivi, fiindcă era vorba de Guido, iar Amelia o sărută pe gură repezit.

XI

Porniră mai departe şi Ginia zîmbea înspăimîntată sub privirea Ameliei.

— Şterge-te de ruj, îi zise Amelia cu un glas liniştit.

Fără să se oprească, Ginia se uită în oglinjoară pînă la celălalt felinar şi nu mai termina cu studiatul ochilor şi aranjatul părului.

— Ştii că în seara asta am băut? o întrebă Amelia după ce trecură de felinar.

Ginia şi-a pus oglinjoara la loc şi merse mai departe, fără să răspundă. Paşii lor răsunau pe caldarîm. Cînd au ajuns la colţ, Amelia dădu să se oprească.

— Pe aici, spuse Ginia.

Au făcut colţul împreună şi, ajunse sub portic, Amelia îşi luă la revedere:

— Atunci, ciao.

— Ciao, răspunse Ginia şi merse mai departe singură.

A doua zi Guido a aprins lumina cînd a intrat ea, fiindcă afară era ceaţă şi, cu ferestrele acelea mari, parcă te înconjura cu totul.

— De ce n-aprinzi sobiţa? îl întrebă.

— E aprinsă, răspunse Guido, care de data asta purta haină. Nu-ţi fie teamă, în iarnă facem focul în cămin.

Umblînd prin încăpere, Ginia desprinse o bucată de material prins de perete în cuie şi descoperi acolo un

cămin plin de diverse lucruri aruncate şi de teancuri de cărţi.

— Ce frumos e. Şi cine pozează se-aşază aici?

— Dacă e-n stare să stea gol, completă Guido.

Apoi au scos o valiză de sub patul aflat după draperie, înăuntrul căreia îşi ţinea Guido hainele.

— Au mai pozat fete pentru tine? îl întrebă Ginia. Arată-mi mapele cu desene.

Guido o prinse de braţ.

— Ce multe ştii tu despre pictori. Ia spune-mi, cunoşti vreunul?

În glumă, Ginia îşi pecetlui gura cu degetul şi se luptă să-şi elibereze braţul.

— Mai bine dă-mi să-ţi văd mapele. Spuneai că veneau atîtea fete cu Amelia!

— Se înţelege, asta mi-e meseria.

Apoi, ca s-o liniştească, o sărută.

— Pe cine cunoşti?

— Pe nimeni. Apoi, îmbrăţişîndu-l, i-a spus: Aş vrea să te cunosc numai pe tine şi aici să nu vină nimeni, niciodată.

— Ne-am plictisi, îi zise Guido.

În seara aceea Ginia vru să măture, dar nu exista nici o mătură, aşa că se mulţumi să pună în ordine patul de după draperie, care era murdar ca un coteţ.

— Ai să dormi aici? îl întrebă pe Guido.

El îi răspunse că noaptea îi plăcea să vadă ferestrele şi că avea să doarmă pe canapea.

— Atunci nu mai fac patul, zise Ginia.

A doua zi aduse în poşetă un pacheţel. Era o cravată pentru Guido. El o luă glumind şi o probă la cămaşa gri-verde.

— O să-ţi stea bine îmbrăcat civil, îi spuse Ginia.

Apoi au intrat după draperie şi s-au îmbrăţişat pe patul nefăcut, trăgînd pătura peste ei, căci era frig. Guido îi zise că el ar fi trebuit să-i ofere daruri, iar Ginia, făcînd o mutrişoară, îi ceru o mătură pentru atelier.

Zilele acelea, cînd se vedeau aşa, pe fugă, au fost cele mai frumoase, dar niciodată n-aveau timp să stea de vorbă în linişte, fiindcă Rodrigues apărea pe neaşteptate, şi Ginia nu voia s-o găsească fără pantofi. Dar într-una din ultimele seri Guido i-a spus că avea în plan să-şi achite o datorie, aşa că au hotărît să iasă după cină.

— O să mergem la cinema, zise Guido.

— De ce? Mai bine ne plimbăm, e aşa de frumos împreună.

— Dar este frig, spuse Guido.

— Putem să mergem la o cafenea sau într-o sală de dans.

— Nu-mi place să dansez, zise Guido.

Au plecat împreună, iar Ginia era impresionată că păşeşte pe stradă alături de un sergent, dar se gîndea că era Guido, el era. Guido o luase de braţ aproape de subsuoară, de parcă ar fi fost o fetiţă. Dar trebuia să salute mereu ofiţerii, şi atunci Ginia trecu de partea cealaltă şi se prinse ea de braţul lui. Se plimbau aşa, şi strada părea alta.

„Dacă am întîlni-o pe Amelia", se gîndea Ginia, vorbindu-i lui Guido despre doamna Bice şi căutînd să nu rîdă. Guido glumea şi spunea:

— În cîteva zile n-o să-i mai salut pe maimuţoii ăştia. Ia uită-te ce mutre caraghioase au.

— Şi Ameliei îi place să se oprească în faţa trecătorilor şi să le rîdă în nas, zise Ginia.

— Amelia exagerează uneori. O știi de mult?

— Sîntem vecine, răspunse Ginia. Dar tu?

Atunci Guido i-a povestit despre anul cînd și-a luat atelierul, unde veneau să îl caute prietenii lui studenți, printre care era unul ce mai apoi s-a călugărit. Amelia nu poza pe atunci, dar îi plăcea să se distreze, și veneau toți în timpul zilei și seara și rîdeau și beau, în timp ce el se străduia să mai lucreze. Chiar cum se petrecuseră lucrurile pentru întîia oară cu Amelia, nu-și mai amintea. După aceea unul s-a dus la armată, altul și-a dat examenele, altul s-a căsătorit: s-a terminat cu veselia.

— Îți pare rău? întrebă Ginia, uitîndu-se la el atent.

— Mai rău îi pare celui călugărit, care-mi scrie cînd și cînd și mă întreabă dacă mai lucrez și dacă mă mai văd cu cineva.

— Dar li se permite să scrie?

— Păi nu sînt la închisoare, răspunse Guido. El era singurul căruia-i plăceau tablourile mele. Dacă l-ai vedea: un bărbat puternic la fel ca mine, înalt, cu ochi de fată. Pricepea totul, păcat de el.

— Tu n-ai să te călugărești, Guido?

— Nu-i nici un pericol.

— Lui Rodrigues nu-i plac tablourile tale. El chiar că are față de popă.

Dar Guido l-a apărat pe Rodrigues zicînd că era un pictor extraordinar, numai că unul dintre cei care, înainte de a picta, se gîndea la ce avea să aștearnă pe pînză și nu făcea nimic întîmplător; nu îi lipsea decît culoarea.

— În țara lui e prea multă culoare, spuse Guido. Cînd era mic, i-a venit rău din pricina asta și-acum ar vrea să picteze fără așa ceva. Și ce bine o face!

— O să mă lași să te văd cum pictezi cu culoare? îl întrebă Ginia strîngîndu-i brațul.

— Dacă am să mai fiu în stare s-o fac cînd voi pune în cui uniforma. Înainte lucram cu adevărat. Terminam un tablou pe săptămînă. Viața de atunci mă-nsufletea. S-au dus vremurile bune.

— De mine nu-ți pasă deloc? îl întrebă Ginia.

Atunci Guido o strînse de braț.

— Tu nu ești vara. Tu nu știi ce-nseamnă să faci un tablou. Ar trebui să mă îndrăgostesc de tine ca să devii inteligentă. Și-atunci aș pierde timpul. Trebuie să știi că un bărbat lucrează numai dacă are prieteni care-l înțeleg.

— Niciodată n-ai fost îndrăgostit? îl întrebă Ginia fără să-l privească.

— De voi, femeile? N-am timp.

După ce au obosit de atîta umblat, s-au dus la o cafenea făcînd pe îndrăgostiții, iar Guido și-a aprins țigara și a ascultat ce-i spunea Ginia, privind la cei care intrau și ieșeau. Apoi, ca s-o mulțumească, i-a schițat cu creionul profilul pe marmura mesei.

— Știi, mă bucur că n-ai mai fost îndrăgostit, îi zise Ginia la un moment dat, cînd erau singuri.

— Dacă zici tu, spuse Guido.

Au încheiat seara melancolici, căci ieși la iveală că Guido, imediat ce avea să termine serviciul militar, trebuia să tragă o fugă pînă acasă, la țară, să-și vadă mama. Ginia s-a consolat cum a putut: făcîndu-l să-i povestească despre ai lui, despre meseria tatălui său, despre copilărie. Află că avea o soră pe nume Luisa, dar îi displăcu faptul că Guido era de fapt țăran.

— Cînd eram copil, umblam desculţ, îi mărturisi rîzînd, şi Ginia pricepu atunci cum de avea el mîinile vînjoase şi glasul puternic, şi nu-i veni a crede că un ţăran putea să fie pictor.

Ciudat era că Guido se lăuda cu asta.

— Dar tu eşti, totuşi, aici, îi zise Ginia.

Guido îi răspunse însă că adevărata pictură se făcea la ţară.

— Eu mă simt bine doar pe un vîrf de deal, completă el.

De atunci Ginia se gîndi mult, cine ştie de ce, la acea Luisa, şi o invidia că este sora lui Guido, şi încerca să-şi imagineze ce vorbise Guido cu ea cînd era copil. Acum înţelegea de ce Amelia nu-l dorise niciodată. „Dacă n-ar fi fost pictor, ar fi fost un ţăran oarecare", îşi zicea, şi şi-l închipuia recrut ca pe toţi băieţii aceia care trec cîntînd, în martie, cu batista legată la gît, şi pleacă în armată. „Dar el stă aici, se gîndea ea, şi a fost student, şi avem părul la fel." Cine ştie dacă Luisa nu era şi ea tot blondă. În noaptea aceea, de cum intră în casă, Ginia încuie uşa, se dezbrăcă în faţa oglinzii şi se privi atentă, comparîndu-şi părul cu părul blond de pe ceafa lui Guido. Acum tot răul pe care-l simţise îi trecuse şi i se părea extraordinar că nu-i rămăseseră semne. Îşi închipui că-i pozează lui Guido şi se aşează pe un scaun cum făcuse în ziua aceea Amelia, în atelierul lui Bărbuţă. Cine ştie cîte fete văzuse Guido! Singura pe care n-o văzuse încă bine era ea, şi Ginia, la acest simplu gînd, îşi simţea inima bătînd. Ar fi fost frumos să devină dintr-odată ca Amelia, brună, dezinvoltă şi indiferentă. Aşa, nu putea să-l lase pe Guido s-o vadă goală. Mai întîi trebuia să se căsătorească.

Dar Ginia ştia că n-ar fi luat-o niciodată de soţie, cu toată dragostea ei pentru el. Asta a ştiut-o din prima seară, cînd s-a abandonat în braţele lui. Guido era chiar prea bun că se oprise din lucru pentru a trece după draperie cu ea. Putea să-l mai vadă numai dacă avea să-i pozeze. Altfel, într-o bună zi, Guido şi-ar fi găsit pe altcineva.

Ginia simţea că-i e frig acolo, în faţa oglinzii, şi îşi acoperi cu pardesiul coapsele goale, pe care i se făcuse pielea de găină. „Iată cum aş arăta dac-aş poza", îşi spunea şi o invidia pe Amelia, căreia nu-i mai era ruşine.

XII

Cînd l-a văzut pe Guido ultima oară, în seara de dinaintea plecării, Ginia a priceput dintr-odată că a face dragoste cum îi plăcea lui era un lucru mortal şi a rămas prostită într-atît, încît Guido a dat să ridice draperia să-i vadă faţa, dar Ginia l-a ţinut de mîini şi nu i-a îngăduit. Apoi, cînd a venit Rodrigues şi Ginia i-a lăsat pălăvrăgind, a înţeles ce înseamnă să nu fii căsătorit şi să nu-ţi poţi petrece ziua şi noaptea împreună cu cel iubit. A coborît pe scară năucită, de data asta convinsă că nu mai era ea şi că toţi ceilalţi aveau să îşi dea seama. „Din cauza asta e interzis să faci dragoste, din cauza asta", se gîndea Ginia. Şi se întreba dacă şi Amelia, şi Rosa trăiseră aşa ceva. Se zări în vitrine umblînd ca beată şi, din imaginea aceea tulbure, care trecea ca o umbră, simţea că e o alta. Acum înţelegea de ce toate actriţele aveau ochii neliniştiţi. Dar trebuie că nu de la asta rămîneau însărcinate, pentru că actriţele nu au copii.

De îndată ce Severino plecă, Ginia încuie uşa şi se dezbrăcă în faţa oglinzii. Se regăsi aceeaşi şi i se păru cu neputinţă. Îşi simţea pielea ca dezlipită de trup şi fiori reci din valul de mai devreme o străbăteau încă. Dar nu se schimbase, era palidă şi albă ca întotdeauna. „Dacă Guido ar fi aici să mă vadă, se gîndi ea în grabă, l-aş lăsa să mă privească. I-aş spune că acum sînt cu adevărat femeie."

Sosi duminica, iar s-o petreacă fără Guido i-era şi greu, şi urît. Amelia veni s-o viziteze şi Ginia fu fericită pentru că acum nu-i mai stîrnea frică şi, avîndu-l pe Guido la care să se gîndească, nu mai simţea nevoia s-o ia în serios. O lăsa să pălăvrăgească, iar în acest timp mintea îi stătea la secretul ei. Amelia, sărmana, era mai singură ca ea.

Nici Amelia nu ştia unde să se ducă. Era o după-amiază scurtă şi rece, totul fusese îmbibat de ceaţă, care-ţi tăia pînă şi pofta să mergi la stadion, ca să vezi meciul. Amelia-i ceru să-i facă o cafea şi voia să rămînă în casă, să stea de vorbă întinsă pe canapea. Dar Ginia îşi puse pălăria şi zise:

— Să mergem. Vreau să ne ducem pe deal.

Amelia, în chip ciudat, se supuse: era amărîtă în ziua aceea. Au luat tramvaiul să ajungă mai repede, deşi nu ştiau de ce. Ginia vorbea, umbla, alegea ce străzi să urmeze, de parcă ar fi avut o ţintă. Cînd au început să urce dealul, se porni o ploaie măruntă, iar Amelia se tot văicărea şi nu mai voia s-audă de colină.

— Se cerne ceaţa, atîta tot, nu e nimic, îi zise Ginia.

Erau de-acum în apropierea pomilor din parc, pe şoseaua goală, unde ţi se părea că te afli în afara lumii şi nu se-auzea decît clipocitul apei în rigole şi, departe, în urma lor, scrîşnetul vreunui tramvai. Aerul începea să miroasă a umed şi a cîmp deschis şi, mai mult decît răcoarea, se simţea iz de frunze putrezite. Amelia se însufleţea puţin cîte puţin şi tropăiau pe asfalt ţinîndu-se la braţ şi rîdeau zicîndu-şi că erau pesemne nebune şi că nici măcar îndrăgostiţii nu se duceau pe colină pe-un aşa timp.

Din urmă le ajunse un automobil luxos care, după ce le depăşi, începu să încetinească.

— De-am avea aşa ceva, spunea Amelia.

Din automobil se ivi un braţ gri care le făcu semn.

— Doriţi să urcaţi? întrebă un ins cu monoclu cînd ajunseră în dreptul lui.

— Luăm maşina, Amelia? şopti Ginia zîmbind.

— Ăsta mai degrabă ne duce pîn' la dracu' şi după aia ne lasă să ne întoarcem pe jos, răspunse Amelia.

Au pornit-o mai departe, cu individul în urma lor, rulînd încet, spunînd prostii şi claxonînd.

— Eu mă duc cu maşina, zise Amelia, iartă-mă, dar e oricum mai bine decît să-ţi tocească pantofii.

— Blondina nu vine? întrebă individul, sărind din maşină.

Era un bărbat pe la patruzeci de ani, slab de tot.

Aşadar au urcat, Amelia stînd la mijloc şi Ginia, strivită de portieră. Domnul cel slab se strecură la volan şi, ca pentru început, întinse un braţ pe după umerii Ameliei. La vederea mîinii aceleia osoase şi bronzate lîngă ureche, Ginia se gîndi: „Dacă mă atinge, îl muşc". Dar au pornit imediat şi domnul acela, văzut din profil – şi care avea o cicatrice urîtă la tîmplă –, s-a concentrat la drum, iar Ginia, sprijinită cu obrazul de geamul maşinii, se gîndi cît de frumos ar fi să-şi petreacă timpul călătorind în cele şapte zile în care lipsea Guido.

Dar totul se sfîrşi repede. Ajuns într-un loc mai deschis, automobilul a încetinit şi s-a oprit. În întîmpinare le-au ieşit nu pomii aceia frumoşi şi înverziţi, ci un loc gol plin de ceaţă şi de fire de telegraf. Coasta colinei părea un munte despuiat.

— Aici voiaţi să coborîţi? întrebă domnul fără să-şi dea jos monoclul, întorcîndu-se spre ele.

— Mergeţi împreună la cafenea. Eu mă întorc pe jos, zise atunci Ginia.

Amelia o fulgeră din ochi.

— E o nebunie, fu de părere bărbatul.

— Mă-ntorc pe jos, insistă Ginia. Sînteţi doi şi e suficient.

— Proasto, îi şopti Amelia în timp ce cobora, nu înţelegi că ăsta nu vorbeşte, ci plăteşte?

Dar Ginia se întoarse şi strigă:

— Mulţumesc pentru tot! S-o duceţi acasă pe prietena mea.

Ajunsă pe şosea, a ascultat o clipă să audă, în liniştea ceţii, dacă se auzea pornind motorul. Apoi a rîs de una singură şi a început să coboare. „Oh, Guido, aşa ai să mă ierţi", se gîndea ea şi-şi trecea ochii peste dealuri, respira răcoarea şi aerul de cîmp. Şi Guido se afla în mijlocul cîmpurilor, pe dealurile lui. Poate era în casă, lîngă foc, şi fuma o ţigară, aşa cum făcea în atelier, să se încălzească. Atunci Ginia se opri, fiindcă îşi aminti de colţişorul din spatele draperiei – atît de jilav şi de întunecos – de parcă ar fi fost acolo. „Oh, Guido, întoarce-te", spunea strîngîndu-şi pumnii în buzunare.

A ajuns repede acasă, dar părul încă umed, ciorapii stropiţi şi oboseala i-au ţinut în continuare tovărăşie. Şi-a scos pantofii, s-a întins pe patul cald şi a pălăvrăgit cu Guido. Se gîndea la automobilul acela frumos, amuzîndu-se pentru Amelia şi imaginîndu-şi că prietena ei îl cunoştea, pesemne, pe domnul acela de mai înainte.

Cînd Severino s-a întors de la lucru, fata îi zise că se săturase să tot lucreze la croitorie.

— Schimbă-ţi meseria, interveni el împăciuitor. Dar nu mă mai lăsa flămînd. Găseşte-ţi un program mai omenos.

— Am atîtea de făcut!

— Mama spunea întotdeauna că e mai bine să rămîi acasă, la cît cîştigi.

Ginia ţîşni de pe canapea.

— Anul ăsta nu m-am dus la cimitir!

— Am fost eu, îi zise Severino. Nu te preface. Ştiai prea bine.

Dar Ginia vorbise ca să zică ceva. Fără puţinul pe care-l cîştiga, n-ar fi avut ce să pună pe ea, nu şi-ar fi putut cumpăra mănuşi pentru spălatul vaselor, să-şi cruţe mîinile. Şi n-ar fi putut cumpăra parfumul, pălăria, cremele, cadourile pentru Guido, şi ar fi fost o muncitoare ca şi Rosa. Timpul era ceea ce-i lipsea ei. Îşi dorea un serviciu care să-i ocupe doar dimineaţa.

Pe de altă parte, era plăcut să aibă ocupaţie. Ce-ar fi făcut în orele acelea fără Guido dacă ar fi trebuit să stea acasă, sau ar fi hoinărit toată ziua, înnebunită de gînduri? Aşa, a doua zi se întoarse la croitorie, şi ziua trecu. Sosi iute acasă şi pregăti o cină bună pentru Severino şi hotărî să-l ospăteze bine zilele acelea, pentru că după avea să-l lase flămînd cu adevărat.

Amelia nu se arăta. În cîteva seri Ginia fu cît pe-aci să iasă, dar îşi aminti că-şi promisese să n-o facă şi spera ca Amelia să treacă pe la ea. Veni o dată Rosa, care voia să-şi facă o rochie şi adusese să-i arate o mostră de material, iar Ginia nu prea ştia ce să îi spună. Au vorbit despre Pino, dar Rosa nu pomeni că l-ar fi schimbat. Se plîngea însă că se plictisea de moarte şi insista: „Ce vrei, dacă te măriţi, e vai de tine".

Ginia băgă de seamă că dacă se gîndea mereu la Guido nu mai putea să doarmă, şi uneori se înfuria că el nu înţelege

că trebuie să se întoarcă. „Cine ştie dacă se întoarce luni? îşi spunea. Poate că nu se-ntoarce." O ura, mai ales, pe Luisa, care, deşi i-era doar soră, se bucura să-l vadă toată ziua. O cuprinse o neliniştе atît de mare, că se gîndea să meargă la atelier şi să afle de la Rodrigues dacă Guido îşi respecta sau nu promisiunile.

În schimb, se duse la cafenea şi o întîlni pe Amelia.

— Cum a mers duminică? întrebă Ginia.

— A mers bine, zise Amelia încetişor, fumînd şi fără să zîmbească măcar.

— Te-a condus acasă?

— Desigur. De ce ai şters-o?

— S-a simţit jignit?

— Nici vorbă, spuse Amelia privind-o drept în ochi. A zis doar: „Spirituală, mititica". De ce ai şters-o?

Ginia simţi că roşeşte.

— Ascultă, era ridicol cu monoclul ăla.

— Caraghioaso.

— Şi Rodrigues?

— Tocmai ce a plecat.

Se întoarseră acasă împreună şi Amelia o anunţă:

— Astă-seară trec pe la tine.

În seara aceea nici una n-a adus vorba de o ieşire în oraş. După ce termină de spălat vasele, Ginia se aşeză pe marginea canapelei, pe care Amelia stătea întinsă.

Au rămas o vreme tăcute, apoi Amelia şopti cu vocea ei răguşită:

— „Spirituală, mititica".

Ginia clătină din cap, privind în altă parte. Amelia îşi întinse mîna şi o mîngîie pe păr.

— Lasă-mă-n pace, se împotrivi Ginia.
Cu un suspin adînc, Amelia se ridică în cot.
— M-am îndrăgostit de tine, spuse ea răguşit.
Ginia îşi întoarse dintr-odată privirea spre ea.
— Dar nu pot să te sărut, continuă Amelia. Am sifilis.

XIII

— Ştii ce-i aia?

Ginia făcu semn din ochi că da, fără o vorbă.

— Eu, însă, nu ştiam ce e.

— Cine ţi-a spus-o?

— N-auzi cum vorbesc? o întrebă Amelia, parcă sugrumată.

— Vorbeşti aşa din cauză că fumezi.

— Aşa credeam şi eu, spuse Amelia. Dar cavalerul tău de duminică era medic. Priveşte!

Îşi desfăcu bluza şi-şi scoase un sîn.

— Eu nu cred, zise Ginia.

Amelia îşi ridică ochii, cu sînul între degete, şi o privi.

— Atunci sărută-mă aici, deasupra, unde e umflat.

O clipă se uitară ţintă una la alta; apoi Ginia închise ochii şi se aplecă peste sîn.

— Ah, nu, zise Amelia, deja te-am sărutat eu o dată.

Ginia îşi dădu seama că transpirase toată şi zîmbi prosteşte, înroşindu-se ca focul. Amelia o privea tăcută.

— Nu vezi că eşti caraghioasă? îi spuse într-un sfîrşit. Tocmai acum să mă iubeşti, cînd eşti îndrăgostită de Guido, iar de mine nici că-ţi pasă!

Se încheie la bluză cu mîna ei slabă.

— Spune adevărul: de mine nici că-ţi pasă.

Ginia nu ştiu ce să-i răspundă, pentru că nici ea nu-şi dădea seama ce fusese pe cale să facă. Dar îi părea bine că Amelia se purtase rău cu ea, pentru că pricepea acum ce însemnau nudurile, pozatul şi vorbele ei. O lăsă pe Amelia să se descarce vorbind şi tot timpul simţi că-i este greaţă, ca în copilărie cînd se spăla şi-şi punea hainele pe-un scaun, lîngă sobă.

Dar cînd Amelia rosti că boala se vedea în sînge, Ginia se înspăimîntă.

— Ce-ţi fac? o întrebă.

Cînd povestea, Amelia era mai disperată decît dacă tăcea. Îi zise că ţi se ia sînge negru din braţ, cu seringa. Că te dezbracă şi că te ţin în frig mai mult de o jumătate de oră. Medicul, mereu înfuriat, ameninţa c-o s-o închidă într-un spital.

— N-are puterea asta, zise Ginia.

— Eşti copil, răspunse Amelia. Mă poate băga şi la închisoare, dacă vrea. Tu nu ştii ce înseamnă spitalul.

— Dar de unde l-ai luat?

Amelia se uită la ea cu capul aplecat.

— Se ia făcînd dragoste.

— Ajunge ca unul din cei doi să-l aibă.

— Chiar aşa, zise Amelia.

Atunci Ginia îşi aminti de Guido şi se făcu atît de palidă, că nu mai fu în stare să scoată nici o vorbă.

Amelia se aşezase şi îţi ţinea sînul prin bluză. Se uita ţintă, în gol; şi aşa, fără voaletă şi disperată, vedeai bine că nu mai e ea însăşi. Din cînd în cînd strîngea din dinţi, arătîndu-şi gingiile. Nici parfumul cu care-şi dăduse nu mai izbutea s-o liniştească.

— Trebuia să-l fi văzut pe Rodrigues, vorbi după un timp cu glasul acela al ei. Tocmai el, care spunea că orbeşte şi că moare acoperit de plăgi. S-a albit pînă-n vîrful urechilor. Amelia se strîmbă de parcă ar fi scuipat: Întotdeauna se întîmplă aşa; el n-are nimic.

Ginia o întrebă cu atîta grabă dacă era sigură, încît Amelia se opri.

— Da, fii liniştită, i-au luat şi lui sînge. Nemernicii sînt rezistenţi. Ţi-e frică pentru Guido?

Ginia încercă să zîmbească şi clipi din ochi. Amelia rămase tăcută o veşnicie, apoi zise dintr-odată:

— Guido nu m-a atins niciodată, fii liniştită.

Atunci Ginia se simţi fericită. Atît de fericită, încît puse o mînă pe umărul Ameliei.

— Nu ţi-e teamă să mă atingi? o întrebă strîmbîndu-se.

— Dar noi nu facem dragoste, bîigui Ginia.

Bătăile inimii i s-au liniştit treptat, pe măsură ce Amelia vorbea despre Guido. I-a spus că nici măcar nu se sărutase cu el, pentru că, totuşi, nu poţi face dragoste cu toată lumea, şi că Guido îi plăcea, dar nu pricepea cum de-i plăcea şi ei, amîndoi blonzi. Ginia simţea cum îi revine în suflet căldura şi se bucura de ea, fericită.

— Dar dacă Rodrigues n-are nimic, atunci înseamnă că nici tu nu ai. S-au înşelat.

Atunci Amelia o privi pe sub sprîncene:

— Dar ce credeai? Că el mi l-a dat?

— Nu ştiu, spuse Ginia.

— El e mai fricos decît un ţînc, zise Amelia printre dinţi. Nu-i el. Dar o pedepseşte Dumnezeu. Cea care mi l-a făcut cadou stă mai rău decît mine. Nu ştie încă, şi o s-o las să orbească.

— E o femeie? întrebă Ginia în şoaptă.

— Au trecut mai mult de două luni de-atunci. Semnul ăsta e-un dar de la ea, şi şi-a atins bluza.

Toată seara Ginia încercă s-o consoleze, atentă totuşi să nu se lase atinsă, şi-şi făcea curaj gîndindu-se că numai se ţinuseră de braţ, şi, de altfel, Amelia îi spusese că pentru a te îmbolnăvi trebuie să ai o rană, pentru că infecţia trece prin sînge. Şi-apoi Ginia era sigură, dar nu îndrăznea să zică asta, că lucrurile acelea li se întîmplau doar celor care păcătuiau cum făcea Amelia. Dar ajungînd aici, înceta să se mai gîndească, pentru că atunci ar trebui să fim bolnavi cu toţii.

În schimb, i-a spus coborînd scările că nu trebuia să se răzbune pe femeia aceea care, dacă nu ştia, n-avea nici o vină. Dar Amelia, oprită pe ultima treaptă, o întrerupse:

— Să-i trimit, atunci, un buchet de flori?

Şi-au făgăduit să se vadă a doua zi la cafenea, iar Ginia o privi cum se îndepărtează, cu inima bătîndu-i tare.

Dar a doua zi Ginia parcă nu mai era ea. Plecă de-acasă cu o oră mai devreme, cînd încă erau aprinse felinarele, şi dădu fuga la atelier. Nu îndrăzni să urce imediat şi se plimbă pe stradă, în frig, pentru că Rodrigues dormea, iar ei îi părea că încă se întoarce de pe-o parte pe alta în pat. Însă apoi urcă, tremurînd, şi bătu la uşă.

L-a găsit în pijama pe Rodrigues, care o privi cu ochi tulburi şi, ţopăind prin cameră, merse să se aşeze din nou pe marginea patului. Totul era murdar şi luminos ca-ntotdeauna, iar Ginia începu să se bîlbîie şi Rodrigues să-şi scarpine gleznele pînă cînd ea îl întrebă dacă fusese la doctor. Atunci au zis amîndoi ce le-a venit la gură despre

Amelia, iar Ginia, căreia-i tremura glasul, privea în altă parte, să nu mai vadă picioarele alea urîte.

— Eu mă bag din nou în pat, mi-e frig, zise Rodrigues şi se răsuci, trăgînd pătura peste el.

Cînd Ginia i-a mărturisit, tremurînd toată, că Amelia o sărutase, el izbucni în rîs, sprijinindu-se în cot, în umbră.

— Atunci sîntem tovarăşi, îi zise. Doar un sărut?

— Da, răspunse Ginia. E vreun pericol?

— Ce fel de sărut?

Ginia nu pricepea. Atunci Rodrigues i-a explicat şi Ginia se jură că fusese un sărut ca între copii.

— Un fleac, spuse Rodrigues. Fii liniştită.

Ginia stătea în picioare, lîngă draperie, şi pe masă erau un pahar murdar şi nişte coji de portocală.

— Cînd se întoarce Guido? întrebă ea.

— Luni. Vezi? Aceea e o natură moartă, şi-i arătă paharul.

Ginia zîmbi şi se depărtă.

— Şezi, Ginia. Stai aici pe pat.

— Trebuie să plec, răspunse Ginia, lucrez.

Dar Rodrigues se plînse atunci că îl trezise şi-acum nu mai voia să-i spună nici bună ziua.

— Ca să sărbătorim că am scăpat de nenorocire, zise el.

Atunci Ginia se aşeză pe marginea patului, aproape de draperia trasă într-o parte.

— Mi-e teamă pentru Amelia, zise ea. Biata fată, e disperată. Într-adevăr poţi să orbeşti de la aşa ceva?

— Nici vorbă, zise Rodrigues. Se vindecă. O să-i găurească tot corpul, o să-i taie o bucăţică de piele şi ai să vezi că doctorul ăla o să se culce iar cu ea. Crede-mă.

Ginia încercă să nu zîmbească, iar Rodrigues continuă:

— V-a dus sus pe colină? şi vorbind îi mîngîia mîna, de parcă ar fi fost spinarea unei pisici. Ce mîini reci, se miră el. De ce nu vii să te încălzeşti?

Ginia se lăsă sărutată pe gît.

— Stai cuminte, îi zise.

Apoi se ridică, roşie toată, şi o zbughi.

XIV

Seara, a venit şi Rodrigues la cafenea şi s-a aşezat la măsuţă, alături de Ginia.

— Cum stai cu cu vocea? o întrebă şi în glumă, şi în serios.

Ginia tocmai încerca s-o încurajeze pe Amelia explicîndu-i că se va vindeca, şi preferă să nu zică nimic. Abia dacă schimbă o privire cu Rodrigues.

Tăcu şi Amelia, dar se gîndea să întrebe cît e ceasul, cînd Rodrigues spuse ironic:

— Aşa, vasăzică, acum îmi seduci şi minorele?

Amelia nu pricepu imediat şi Ginia apucă să închidă ochii. Cînd i-a deschis, auzi glasul ameninţător al Ameliei:

— Ce ţi-a povestit proasta asta?

Dar lui Rodrigues i se făcu milă, aşa că zise:

— A venit azi-dimineaţă să mă trezească, voia să afle de la mine ce mai faci.

— Are timp de pierdut, făcu Amelia.

Ginia a încercat în zilele acelea să fie foarte bună, pentru ca Guido să se întoarcă în sfîrşit, şi a trecut iarăşi pe la Rodrigues. Nu la atelier, fiindcă amintirea celor întîmplate o speria, şi apoi Rodrigues era un somnoros, ci s-a dus la prînz în cîrciumioara unde mînca şi unde ar fi mîncat şi Guido. Era pe strada cu tramvaiul, iar ea trecu pe-acolo un moment, să mai glumească şi să mai afle noutăţi. Se

purta ca Amelia şi îl lua peste picior. Dar Rodrigues o înţelesese şi nu şi-a mai întins mîna spre ea. Au hotărît împreună să vină amîndoi duminică la atelier, să facă puţină curăţenie pentru Guido.

— Noi, sifiliticii, nu avem teamă de nimic, zise Rodrigues.

Amelia, în schimb, nu mai trecea pe-acolo. Ginia stătu cu ea toată după-amiaza de sîmbătă şi o însoţi la doctorul care-i făcea injecţiile. S-au oprit nehotărîte la uşă, iar în cele din urmă Amelia zise:

— Nu veni sus; ar putea să-ţi găsească şi ţie vreo boală.

Apoi urcă vioaie pe scară şi-i mai spuse: „Ciao, Ginia", astfel că Ginia, din veselă cum fusese mai înainte, se întoarse acasă disperată. Nici gîndul că rămăsese numai o zi pînă la întoarcerea lui Guido n-a mai împăcat-o îndeajuns.

Şi duminica a trecut ca un vis. Ginia a stat la atelier toată după-amiaza şi a măturat, a frecat, a făcut ordine. Rodrigues nici n-a îndrăznit s-o deranjeze. A ajutat-o la căratul maldărelor de hîrtii şi de coji. Apoi au scuturat cărţile de pe cămin şi le-au pus pe un scrin, în chip de bibliotecă. În timp ce spălau penelurile, Ginia rămase o clipă ca vrăjită: mirosul de terebentină îi amintea de Guido, de parcă i-ar fi stat alături. Zîmbi, căci Rodrigues nu pricepea.

— E norocos, porcul ăla, zise Rodrigues după ce Ginia, terminînd, a ieşit de după draperie cu un prosop în mînă. Nici nu se-aşteaptă la aşa ceva.

Apoi au băut ceai lîngă sobă şi-au răsfoit nişte mape ale lui Guido pe care le găsiseră sub cărţi, dar Ginia a fost dezamăgită, căci erau numai peisaje şi un cap de bătrîn.

— Răbdare, răbdare, ştiu eu ce cauţi, zise Rodrigues.

Nu dură mult şi începură desenele cu femei. Păreau nişte figurine. Ginia le privea amuzată, căci avea în faţă

moda de acum doi ani. Apoi au apărut şi nuduri. Apoi au apărut şi nuduri de bărbaţi, iar Ginia le răsfoi în grabă pentru că Rodrigues, sprijinit de perete, se aplecase spre ele. În cele din urmă apăru şi o femeie îmbrăcată, o tînără cu faţa pătrată, de ţărancă, numai capul şi umerii.

— Cine e? întrebă Ginia.

— Sora lui, poate, răspunse Rodrigues.

— Luisa?

— Nu ştiu.

Ginia studie ochii aceia mari şi gura aceea fină. Nu semăna cu nimeni.

— E frumoasă, zise ea. Nu are aerul ăla de adormită pe care-l redaţi mereu voi, pictorii.

— Să vorbească fiecare în dreptul lui, spuse Rodrigues. Eu nu mă bag în treaba asta.

Ginia era aşa de bucuroasă, că, dacă Rodrigues ar fi ştiut, ar fi putut s-o sărute. El, însă, stătea melancolic, ghemuit pe canapea, iar dacă prin ferestre n-ar fi intrat încă puţină lumină, Ginia şi l-ar fi închipuit pe Guido lîngă ea şi l-ar fi mîngîiat. A închis ochii, să se gîndească la asta.

— Cît de frumos e, rosti cu voce tare.

Apoi îl întrebă încă o dată pe Rodrigues dacă ştia cumva ora exactă la care Guido va sosi a doua zi. Dar Rodrigues răspunse că Guido putea să se întoarcă pe bicicletă. Apoi au vorbit despre satul lui Guido şi, fără să fi călcat vreodată pe acolo, Rodrigues i l-a descris, în glumă, ca pe-o îngrămădire de cotețe de porci şi de găini, cu drumurile atît de desfundate în acel anotimp, că poate nici nu reuşea să iasă de-acolo. Ginia se bosumflă şi îi ceru să termine.

Au ieşit împreună şi Rodrigues i-a făgăduit că nu o să arunce scrum pe jos.

— O să dorm pe-o bancă în noaptea asta. E bine aşa?

Au ieşit din clădire rîzînd şi Ginia a luat tramvaiul gîndindu-se la Amelia, la fetele din desene, cu care se compara în mintea ei. I se părea că ieri fuseseră pe colină, şi-acum Guido se întorcea.

A doua zi s-a trezit uluită. Se făcuse amiază dintr-odată. Se înţelesese cu Rodrigues că, dacă sosea Guido, se vor întîlni la cafenea. A trecut prin faţa cafenelei în vîrful picioarelor şi i-a văzut la tejghea, prin vitrină. Cu impermeabilul pe el, Guido era slab şi stătea cu un picior sprijinit de bară. Singur, Ginia nu l-ar fi recunoscut. Impermeabilul descheiat lăsa la vedere o cravată gri, nu cea de la ea. Îmbrăcat civil, Guido nu mai părea un tinerel.

Vorbea cu Rodrigues şi rîdeau. „Dac-ar fi fost aici Amelia... Mă voi preface că o caut", se gîndi Ginia. Ca să se hotărască să intre fu nevoie să-şi amintească faptul că îi făcuse curăţenie în atelier.

Încă din prag Guido a văzut-o, şi-atunci a mers spre el de parcă ar fi intrat în cafenea din întîmplare. Dar ce emoţii i-a dat Guido în acele clipe! Printre oameni care intrau şi ieşeau, el i-a întins mîna, continuînd să vorbească întors spre Rodrigues.

Nu şi-au spus aproape nimic. Guido se grăbea mai tare decît ea, fiindcă îl aştepta cineva. O înveseli cu un surîs, o întrebă cum o mai duce şi din prag îi strigă: „La revedere!".

Ginia mergea către tramvai, zîmbind ca o proastă. În momentul acela cineva o luă de braţ şi un glas, glasul lui Guido, îi spuse la ureche:

— Ginetta!

S-au oprit, Ginia cu ochii în lacrimi.

— Unde te duceai? întrebă Guido.

— Acasă.

— Fără să treci să mă saluţi?

Guido o strînse de braţ şi o privi cu ochii aceia ai lui.

— Oh, Guido, mărturisi Ginia, cît te-am aşteptat, numai pe tine.

S-au întors pe trotuar tăcuţi.

— Acum du-te acasă şi, cînd ai să vii la mine, te rog să nu mai plîngi, îi zise Guido.

— În seara asta?

— În seara asta.

În seara aceea, înainte de a ieşi, Ginia se spălă anume pentru Guido. Simţea cum i se înmoaie picioarele gîndindu-se la asta. Urcă treptele cuprinsă de mii de spaime. Ajunsă în faţa uşii, trase cu urechea: era lumină şi nimeni nu vorbea. Atunci tuşi, cum făcuse şi altădată, dar nu simţi nici o mişcare, aşa că hotărî să bată.

XV

I-a deschis Guido, rîzînd, şi din fundul camerei o voce de fată a întrebat „Cine e?". Guido i-a întins mîna şi a invitat-o să intre.

Sub lumina palidă, în spatele draperiei o tînără îşi punea impermeabilul. Nu avea pălărie şi o privea de sus, de parcă ar fi fost stăpîna casei.

— E o colegă, spuse Guido. E numai Ginia.

Cealaltă merse către fereastră, muşcîndu-şi buza, să se privească în geamul întunecat. Păşea la fel ca Amelia. Ginia se uita cînd la ea, cînd la Guido.

— Aşadar, Ginia, zise Guido.

În cele din urmă fata a plecat, nu fără să-i arunce o ultimă căutătură atentă din prag. A trîntit uşa şi i s-au auzit paşii îndepărtîndu-se.

— E un model, îi explică Guido.

În noaptea aceea au rămas pe canapea cu lampa aprinsă, iar Ginia n-a mai încercat să se ascundă. Aduseseră sobiţa aproape de canapea, dar tot era rece şi, după scurtă vreme în care Guido o privise, Ginia trebui să se vîre sub pătură. Dar cel mai frumos era că se gîndea, cuprinsă de braţele lui, că aceasta era însăşi dragostea. Guido se ridică, gol cum era, să aducă nişte vin şi se întoarse ţopăind de frig. Au pus paharele pe sobiţă, să le încălzească, iar cînd reveni Guido mirosea a vin, însă pe Ginia o încînta mai mult

parfumul cald al pielii lui. Guido avea părul creţ pe piept, care ei îi gîdila obrazul, şi în momentele cînd se descopereau Ginia compara părul lui blond cu-al său şi se ruşina, dar îi şi plăcea în acelaşi timp. I-a şoptit lui Guido la ureche că-i era teamă să-l privească, iar el i-a spus atunci să nu îl mai privească.

Chiar cînd stăteau îmbrăţişaţi sub pătură au discutat despre Amelia, iar Ginia i-a spus că o femeie purta toată vina.

— Îl merită atunci, răspunse Guido. Ce, astea-s lucruri de glumă?

— Cum mai miroşi a vin, spuse cu glas scăzut Ginia.

— E cel mai plăcut miros pe care-l poţi simţi în pat, răspunse Guido, dar Ginia îi acoperi gura cu mîna.

Apoi au stins lumina şi au rămas tăcuţi. Ginia îşi pironise ochii în tavanul întunecat, purtînd în minte atîtea lucruri, în vreme ce Guido respira alături de ea. Prin ferestre, în depărtare se zăreau nişte lumini. Aroma aceea de vin amestecată cu suflare caldă o trimitea cu gîndul la satul lui Guido. Apoi se gîndi dacă lui Guido îi plăcea într-adevăr trupul ei subţire, sau dacă nu cumva o prefera pe Amelia, brună şi frumoasă. Guido o sărutase peste tot, fără să zică ceva.

Apoi îşi dădu seama că Guido adormise, şi i se păru de necrezut că puteau dormi aşa îmbrăţişaţi, astfel că se desprinse uşurel şi găsi un locşor răcoros, aşa de rece, că se nelinişti: simţea că e goală şi că e singură. Au cuprins-o din nou dezgustul şi jena, ca în copilărie, cînd se spăla. Şi se întrebă de ce făcea Guido dragoste cu ea şi se gîndi la ziua ce avea să vină, la toate zilele în care-l aşteptase, şi ochii i se umplură de lacrimi şi plînse încet, să nu fie auzită.

S-au îmbrăcat pe întuneric şi pe întuneric Ginia îl întrebă deodată cine era fata aceea care poza.

— E-o biată amărîtă căreia i s-a spus că m-am întors.

— E frumoasă? întrebă Ginia.

— N-ai văzut-o?

— Dar cum se poate să pozeze pe frigul ăsta?

— Voi, fetele, nu suferiţi de frig, zise Guido. Sînteţi făcute să staţi goale.

— Eu n-aş putea, fu de părere Ginia.

— Dar ai stat aici, în seara asta.

În lumină, Guido o privi zîmbind.

— Mulţumită? o întrebă.

S-au aşezat unul lîngă altul pe canapea, iar Ginia şi-a lăsat capul pe umărul lui, să nu-l privească în ochi.

— Mi-e atît de teamă că tu nu mă iubeşti, îi zise.

Apoi au făcut ceaiul şi Guido şedea fumînd, în timp ce ea umbla prin încăpere.

— Te las să faci ce vrei, îmi pare. Pînă şi pe Rodrigues l-am trimis să se plimbe toată seara.

— Se întoarce în curînd? întrebă Ginia.

— Nu are cheia de la intrare. Mă duc să-l iau de jos.

Aşa că se despărţiră sub portic, căci Ginia nu voia să-l întîlnească pe Rodrigues. Se întoarse acasă cu tramvaiul, abătută, fără să se mai gîndească la nimic.

Aşa a început adevărata ei viaţă de îndrăgostită, pentru că acum, după ce se văzuseră goi, totul i se părea altfel. Acum era ca şi căsătorită şi, chiar fără Guido, îi era de ajuns să se gîndească la ochii lui, cum au privit-o, ca să nu se mai simtă singură. „Asta înseamnă să te căsătoreşti." Cine ştie dacă maică-sa făcuse tot ca ea. Însă i se părea cu neputinţă ca şi alţi oameni să fi avut un asemenea curaj.

Nici o femeie, nici o fată nu ar fi fost în stare să vadă un bărbat gol cum se uitase ea la Guido. Un lucru ca acesta nu poate să se întîmple de două ori.

Dar Ginia nu era proastă, ştia că toate fetele gîndesc la fel. Şi Rosa, mai demult, voise să se omoare. Singura deosebire era că Rosa făcuse dragoste la iarbă verde şi nu avea habar cît de frumos era să stai de vorbă şi să te întîlneşti cu Guido.

Şi, de altfel, cu Guido ar fi fost frumos şi-n cîmp. Ginia se gîndea mereu la asta. Blestema zăpada şi frigul năprasnic care nu te lăsau să faci nimic şi se gîndea, topită de plăcere, la vara ce urma să vină, cînd aveau să meargă pe colină, cînd aveau să se plimbe noaptea, cînd aveau să deschidă ferestrele. Guido îi spusese: „Trebuie să mă vezi la ţară. Numai acolo pictez. Nici o fată nu-i atît de frumoasă ca o colină". Ginia se bucura că Guido n-o luase ca model pe fata aceea şi că voia să picteze un tablou pe care să-l aşeze de jur împrejurul camerei, ca o spărtură în zid prin care să se vadă colinele şi cerul limpede, de oriunde ai privi. Se gîndise la asta de cînd era soldat, iar acum umbla ziua întreagă cu tot felul de fîşii de hîrtie pe care arunca culori ce nu însemnau încă nimic, erau deocamdată doar nişte încercări. Într-o zi îi zisese Giniei: „Nu te cunosc încă de ajuns ca să-ţi fac portretul. Să mai aşteptăm".

Pe Rodrigues nu-l mai zărise aproape deloc: înainte de cină, cînd venea Ginia la atelier, el era deja plecat la cafenea. În schimb, veneau alţii să-şi petreacă seara împreună cu Guido – chiar şi femei, pentru că Ginia văzuse odată un muc de ţigară mînjit cu ruj –, iar atunci i-a spus, ca să-i facă plăcere, că-i era teamă că-l deranjează şi că pe ea oamenii aceia o intimidau. I-a propus lui Guido să-i

lase uşa deschisă cînd era singur şi dorea s-o vadă. „Guido, eu aş veni mereu, dar înţeleg că tu ai viaţa ta. Vreau ca atunci cînd ne vedem să fim singuri, iar tu să nu fii nevoit să mă găseşti nesuferită", i-a zis ea. Spunîndu-i astfel de lucruri, Ginia simţea o plăcere nebună, ca atunci cînd se îmbrăţişau. Dar prima oară cînd găsi uşa închisă, nu se putu stăpîni şi bătu, cu sufletul la gură.

Amelia trecea pe la ea uneori după prînz, cu o figură obosită şi ochi încercănaţi. Ieşeau de îndată, fiindcă Ginia nu voia să-i lase timp să se aşeze pe pat, şi le apuca ora trei hoinărind. Fără să-şi facă probleme, Amelia intra în cîte un bar şi-şi bea cafeaua, lăsînd urme de ruj pe ceaşcă. Îşi dădea cu mult ruj, ca să nu fie palidă. Cînd Ginia i-a zis că aşa putea să infecteze ceştile, ea îi răspunse, ridicînd din umeri:

— Să le spele. Ce crezi? Lumea e plină de oameni ca mine. Singura diferenţă e că alţii nu ştiu.

— Dar arăţi mai bine. Ai vocea mai clară.

— Ţi se pare? o întrebă Amelia.

Despre altceva nu vorbeau, iar Ginia, care avea atîtea lucruri s-o întrebe, nu îndrăznea. Singura dată cînd s-a referit la Rodrigues, Amelia se strîmbă şi zise:

— Dă-i încolo pe-ăia doi!

Dar într-o seară se înfiinţă la ea în casă şi o întrebă:

— Te duci la Guido în seara asta?

— Nu ştiu, răspunse Ginia, cred că are vizite.

— Şi tu-l obişnuieşti cu viciul ăsta, să nu cumva să-l stînjeneşti? Proasto, cît timp o să roşeşti, n-o să obţii nimic.

În timp ce mergeau, Ginia o întrebă dacă se certase cu Rodrigues.

— E veşnic acelaşi porc, zise Amelia. Ţi-a spus el asta? Cînd te gîndeşti că i-am salvat pielea.

— Nu. El zice numai că asta-i o scuză pe care ai găsit-o tu ca să faci dragoste cu medicul ăla.

Amelia începu să rîdă ameninţătoare. Cînd ajunseră sub portic, Ginia văzu sus fereastra luminată şi o apucă disperarea, fiindcă pînă atunci sperase ca Guido să fie plecat.

— Nu-i nimeni acasă, zise ea. Să nu ne ducem.

Dar Amelia intră hotărîtă.

I-au găsit pe Guido şi pe Rodrigues făcînd focul în cămin. Amelia a intrat prima, apoi Ginia, care încerca să zîmbească.

— Ia te uită cine a venit, zise Guido.

XVI

Ginia întrebă dacă-i deranja şi Guido îi aruncă o privire hazlie care o lăsă descumpănită. Lîngă cămin se afla o grămadă de lemne. Pentru început, Amelia merse spre sofa şi se aşeză, spunînd liniştită că-i era frig.

— Fiecare cu sîngele lui, bombăni Rodrigues de lîngă cămin.

Ginia se întreba cine ar fi putut să vină în seara aceea, de făceau şi focul. Ieri, doar, lemnele acelea nu erau. O vreme, nu vorbi nimeni şi ei i se făcu ruşine de obrăznicile Ameliei. Cînd focul începu să se aprindă, Guido îi zise lui Rodrigues, fără să se întoarcă:

— Tot mai trage.

Amelia izbucni în rîs ca proasta, şi chiar Rodrigues făcu o grimasă de plăcere. Apoi Guido se ridică şi stinse lumina. Plină de umbre care dănţuiau, camera deveni alta.

— Noi sîntem aceiaşi, zise Amelia de pe canapea. Ce bine e aşa.

— Numai castanele lipsesc, spuse şi Guido. Vinul e-aici.

Atunci Ginia îşi luă pălărioara, fericită, şi le spuse că bătrîna din colţ vindea castane coapte.

— Să meargă Rodrigues, zise Amelia.

Dar Ginia s-a dus ea fuga în jos pe scări, mulţumită că băieţii nu se simţeau jigniţi. A trebuit să umble puţin prin frig, pentru că bătrîna nu era acolo şi, tot mergînd, se

gîndea că Amelia n-ar fi făcut aşa ceva pentru nimeni. Cînd se întoarse gîfîia de oboseală. În camera cu umbre ce dănţuiau îl văzu pe Rodrigues încovrigat la capătul canapelei, ca altădată, la picioarele Ameliei, care stătea întinsă. Şi pe Guido în picioare, în întunericul roşiatic, vorbind şi fumînd.

Umpluseră paharele şi discutau despre tablouri. Guido spunea ceva despre colina pe care se gîndea s-o picteze ca pe o femeie ce stătea întinsă, cu sînii la soare, şi să-i dea mlădierea şi savoarea pe care le au femeile.

— S-a mai făcut. Schimbă, s-a mai făcut, spuse Rodrigues.

Atunci s-au înverşunat dacă într-adevăr pictura asta ieşise deja din mîinile cuiva, şi mîncau castane şi aruncau cojile în cămin. Amelia le arunca pe jos. La un moment dat, Guido zise:

— Ba nu, eu spun că nimeni n-a mai făcut lucrurile astea două împreună. Iau o femeie şi ţi-o întind de parcă ar fi o colină pe un cer neutru.

— Pictură simbolică. Atunci pictezi femeia, şi nu colina, replică Rodrigues, înfierbîntat.

Ginia nu-şi dădu seama imediat, dar la un moment dat Amelia se oferise să-i pozeze lui Guido, iar Guido nu refuza.

— Pe frigul ăsta? întrebă Ginia.

Nici măcar nu i-au răspuns şi-au început să se sfătuiască unde să aşeze sofaua pentru a împăca lumina cu căldura.

— Dar Amelia e bolnavă, insistă Ginia.

— Şi ce-i cu asta? izbucni Amelia. Datoria mea e doar să stau nemişcată.

— Va fi un tablou moral, zise Rodrigues. Va fi tabloul cel mai moral din lume.

Au rîs şi au spus vrute şi nevrute, iar Amelia, care din precauţie nu bea, a cerut în cele din urmă un pahar şi le-a explicat că era suficient să-l spele apoi cu apă şi săpun. Le-a mărturisit că făcea asta şi acasă şi l-a lămurit pe Guido despre tratamentul pe care i-l aplica medicul acela şi au glumit pe seama injecţiilor, iar Amelia i-a zis să fie liniştit, pielea îi era sănătoasă. Ca să se răzbune, Ginia o întrebă dacă sînul îi mai era inflamat, şi-atunci Amelia se înfurie şi ripostă că avea sînii mai frumoşi decît ai ei.

— Să-i vedem, zise Guido.

Toţi s-au privit rîzînd. Amelia îşi desfăcu bluza, se descheie la sutien şi-şi arătă sînii, ţinîndu-i în mîini. Aprinseseră lumina şi Ginia, care i-a privit pe furiş, se uită în ochii Ameliei, triumfători şi răutăcioşi.

— Să-i vedem şi pe-ai tăi, spuse Rodrigues.

Dar Ginia a clătinat din cap disperată şi şi-a plecat ochii sub privirea lui Guido. Trecu un răstimp destul de lung şi Guido tăcea.

— Hai, zise Rodrigues, să ridicăm paharul în cinstea sînilor tăi.

Guido continua să tacă. Ginia merse dintr-odată spre cămin şi auzi cum spuneau: „Proasta".

Astfel, a doua zi Ginia s-a dus la croitorie, ştiind-o pe Amelia goală împreună cu Guido. Erau clipe cînd îi venea să moară. Îl vedea tot timpul pe Guido cum se uită concentrat la Amelia. Spera să fie acolo şi Rodrigues.

După prînz, putu să iasă pentru a duce o factură. A alergat la atelier şi acolo a găsit uşa închisă. A tras cu urechea, dar nu a prins nimic. Apoi a coborît scările mai calmă.

La şapte i-a găsit pe toţi la cafenea. Guido îşi pusese cravata lui şi făcea pe junele-prim, iar Amelia asculta fumînd. I-au zis: „Aşază-te", ca unei fetiţe. Vorbeau despre timpurile de altădată şi Amelia povestea despre pictorii ei.

— Şi tu ce ai să ne spui? îi şopti Rodrigues la ureche.

— Să stai cuminte, îi zise Ginia, fără să se întoarcă.

Au mers apoi împreună cîtva timp pe sub porticuri şi Ginia l-a întrebat pe Guido dacă după cină se puteau întîlni.

— E Rodrigues acasă, răspunse Guido.

Ginia îl privi disperată. Au căzut de acord să se întîlnească în oraş, pentru scurt timp.

În seara aceea ningea şi Guido fu cel care propuse să intre într-o cafenea, să ia un punci. L-au băut la bar. Ginia, îngheţată toată, îl întrebă cum de reuşea Amelia să pozeze pe un asemenea frig.

— Este căldură de la focul din cămin, răspunse Guido, şi-apoi ea e obişnuită.

— Eu nu aş rezista.

— Şi cine-ţi cere să rezişti?

— Oh, Guido, de ce te porţi aşa cu mine? Spuneam asta fiindcă Amelia este bolnavă.

Apoi au ieşit din cafenea, la braţ. Zăpada le intra în gură, în ochi, îi acoperea din cap pînă-n picioare.

— Uite ce e, ştiu tot, îi zise Guido. Şi ştiu că făceaţi cîte şi mai cîte. Nu-i nimic rău în asta. Tuturor fetelor le place să se sărute. Lasă oamenii să trăiască.

— Dar e din pricina lui Rodrigues...

— Ba nu, toate sînteţi la fel; asta e pricina. Şi dacă vrei să pozezi pentru Rodrigues, curaj, vino mîine. Eu nu te-ntreb ce faci tu toată ziua.

— Dar eu nu vreau să pozez pentru el.

Şi aşa s-au despărţit sub portic, iar Ginia s-a întors acasă prin zăpadă, invidiindu-i pe orbii care cer de pomană şi nu se gîndesc la nimic.

A doua zi, la ora zece, a picat în atelier. Încă din prag i-a spus lui Guido că-şi dă demisia.

— E doar Ginia, zise Guido răsucindu-se spre cameră.

Afară, pe acoperişuri, se vedea zăpada. Amelia, goală, şedea pe sofa de-a lungul căminului în care ardea focul şi se strîngea toată implorînd să fie închisă uşa.

— Ai vrut să vii să ne vezi, zise Guido întorcîndu-se spre şevalet. Pe cine eşti geloasă?

Ginia, bosumflată, se cuibări lîngă foc. N-o privi nici pe Amelia, nu merse nici la Guido. Acesta se apropie să mai arunce nişte lemne pe focul ce răspîndea o căldură în care, într-adevăr, puteai sta gol. Trecînd pe lîngă ea o bătu cu mîna pe ceafă şi, în timp ce Ginia scutura din cap, mîngîie genunchiul Ameliei aşa cum ai atinge o flacără. Amelia, care stătea întinsă pe spate ca să lase căldura să-i cuprindă coapsa, aşteptă ca Guido să se întoarcă la fereastră, apoi îngăimă răguşit:

— Ai venit să mă vezi?

— Rodrigues a ieşit în oraş? o întrebă Ginia.

De la fereastră, Guido strigă:

— Ridică puţin genunchiul.

Atunci Ginia îndrăzni să se întoarcă şi o privi pe Amelia cu invidie, îndepărtîndu-se pentru că focul era prea puternic. De la şevalet, Guido îşi arunca din cînd în cînd ochii spre amîndouă, la repezeală, apoi se uita în foaia de dinaintea lui. În cele din urmă zise:

— Îmbracă-te, am terminat.

Amelia se ridică şi-şi aruncă pardesiul pe umeri.

— Gata, îi zise ea zîmbind Giniei.

Ginia se apropie încet-încet de şevalet. Pe o bucată lungă de hîrtie Guido conturase cu cărbunele profilul corpului Ameliei. Erau linii foarte simple, uneori întretăiate. Părea că Amelia devenise un fel de apă şi trecuse astfel peste hîrtie.

— Îţi place? o întrebă Guido.

Ginia încuviinţă din cap, încercînd s-o recunoască pe Amelia. Guido se amuza pe seama ei.

Atunci, cu inima bătîndu-i tare, Ginia îi zise:

— Desenează-mă şi pe mine.

Guido îşi ridică privirea:

— Vrei să pozezi? o întrebă. Să te dezbraci?

Ginia se uită spre locul unde era Amelia şi zise:

— Da.

— Ai auzit? Ginia vrea să pozeze goală, spuse Guido cu glas tare.

Amelia răspunse cu un hohot de rîs. Sări din pat şi alergă spre draperie, înfăşurîndu-se în pardesiu.

— Dezbracă-te acolo, lîngă foc. Eu mă îmbrac.

Ginia se uită pentru o ultimă oară la zăpada de pe acoperişuri şi îngăimă:

— Chiar trebuie?

— Curaj, îi zise Guido. Sîntem între noi.

Atunci Ginia s-a dezbrăcat lîngă foc, încet, cu o inimă mînioasă care-o făcea să tremure, şi-i mulţumea în sinea ei Ameliei că plecase să-şi pună hainele şi n-o vedea.

Guido luă planşa de pe şevalet şi fixă o alta. Ginia îşi aşeza lucrurile unul după altul pe sofa. Guido merse să aţîţe iarăşi focul.

— Repede, îi zise, că altfel ard prea multe lemne.

— Curaj! îi strigă Amelia din spatele draperiei.

După ce Ginia a rămas goală, Guido o cercetă pe îndelete cu o privire limpede, serioasă. A luat-o de mînă şi a aruncat pe podea un colţ de cuvertură.

— Urcă-te pe ea şi uită-te spre foc, i-a spus. Te voi face în picioare.

Ginia îşi aţinti ochii spre flăcări, întrebîndu-se dacă Amelia ieşise de după draperie. Îşi dădu seama că lumina focului îi aurea pielea şi o mușca. Apoi privi zăpada de pe acoperişuri cu coada ochiului, fără să-şi mişte gîtul.

— Nu te acoperi cu mîinile. Ridică-le ca şi cînd ai susţine un balcon, se auzi vocea lui Guido.

XVII

Ginia fixa flăcările cu un surîs. Un fior îi străbătu şira spinării. Simţi paşii uşori ai Ameliei şi o văzu apărînd alături de Guido, lîngă fereastră, aranjîndu-şi cordonul. Îi zîmbi fără s-o privească.

Dar simţi şi alţi paşi lîngă canapea. Fu cît pe ce să lase braţele în jos.

— Fii naturală, îi zise Guido.

— Ce palidă eşti, spuse Amelia. Nu te gîndi că pozezi.

Din clipa aceea Ginia înţelese numaidecît totul, şi fu atît de îngrozită, că nu reuşi să se întoarcă. În tot acel răstimp, Rodrigues fusese în spatele draperiei, iar acum şedea în mijlocul camerei şi o privea. Parcă-i simţea pînă şi răsuflarea. Se uita ţintă la foc ca o neroadă şi se cutremura din toată fiinţa ei. Dar nu reuşi să se întoarcă să-l privească.

Se aşternu o tăcere îndelungă. Singurul zgomot venea dinspre mîna lui Guido.

— Mi-e frig, bîigui Ginia fără glas.

— Întoarce-te, ia-ţi jacheta şi îmbracă-te, îi spuse într-un sfîrşit Guido.

— Biata de ea, făcu Amelia.

Atunci Ginia s-a întors brusc, l-a văzut pe Rodrigues cu gura căscată, şi-a luat iute lucrurile şi a început să se

îmbrace. Rodrigues, sprijinit cu un genunchi de sofa şi aplecat în faţă, a scos un „oh" ca un peşte şi s-a strîmbat.

— Nu-i nici un rău în asta, îi zise cu vocea lui de totdeauna.

În timp ce rîdeau cu toţii şi încercau s-o împace, Ginia alergă desculţă la draperie şi se îmbrăcă mînioasă. Nimeni nu veni după ea acolo. În grabă, Ginia îşi rupse elasticul de la chiloţi, apoi rămase în picioare, pe întuneric, cuprinsă de silă faţă de cearşaful de pe patul desfăcut. Dincolo, toţi tăceau.

— Ginia, se auzi vocea Ameliei lîngă draperie, pot să intru?

Ginia strînse draperia şi nu răspunse.

— Las-o-n pace, se auzi glasul lui Guido, e o caraghioasă.

Atunci Ginia începu să plîngă încet, ţinîndu-se de draperie. Plîngea din toată inima, ca în noaptea aceea cînd Guido dormea. I se părea că niciodată nu făcuse altceva cu Guido, doar să plîngă. Şi din cînd în cînd se oprea şi se întreba: „De ce nu pleacă?". Pantofii şi ciorapii ei rămăseseră lîngă canapea.

Plîngea de-o vreme şi se simţea cu totul buimăcită, cînd draperia se dădu la o parte brusc şi Rodrigues îi întinse pantofii. Ginia îi luă fără să scoată un cuvînt, îi zări faţa un moment şi-l cercetă. Pricepu în clipa aceea că făcuse o prostie şi că fusese atît de speriată, că acum nici ceilalţi nu mai rîdeau. Îşi dădu seama că Rodrigues stătuse nemişcat lîngă draperie.

Atunci o cuprinse o teamă nebună că are să vină Guido, s-o certe fără milă. „Guido e de la ţară şi se va purta urît cu mine. Oare ce am făcut de nu mai rîd?", se gîndea Ginia. Îşi puse apoi ciorapii şi pantofii.

Cînd ieşi de după draperie nu-l privi pe Rodrigues. Nu se uită la nimeni. Întrezări capul lui Guido în spatele şevaletului şi zăpada de pe acoperişuri. Amelia s-a ridicat de pe sofa zîmbind. Ginia şi-a smuls pardesiul de pe sofa şi, cu pălăria în cealaltă mînă, deschise uşa şi ieşi repede.

Cînd se găsi singură, pe zăpadă, i se păru că încă este goală. Toate străzile erau pustii şi nu ştia unde să se ducă. O doreau atît de puţin acolo sus, pe colină, că nici nu se mirară văzînd-o la ora aceea. Se bucura gîndindu-se că vara la care sperase n-avea să mai vină niciodată, fiindcă acum era singură şi nu va mai vorbi cu nimeni, doar va munci toată ziua, şi aşa doamna Bice va fi mulţumită. La un moment dat înţelese că cel mai puţin vinovat era Rodrigues, pentru că el, care dormea pînă la prînz întotdeauna, fusese trezit de ceilalţi, şi este limpede că o privise. „Dacă m-aş fi purtat ca Amelia, i-aş fi uluit pe toţi. În schimb, am plîns." Chiar şi numai cînd se gîndea la asta, o podideau iar lacrimile.

Însă Ginia nu reuşea să se lase într-adevăr doborîtă de disperare. Pricepu că fusese o proastă. Toată dimineaţa se gîndi să se omoare, sau măcar să facă o pneumonie. Aşa, ar fi fost vina lor şi ar fi avut remuşcări. Dar nu făcea să se omoare. Ea, ea voise să facă pe femeia, şi nu-i mersese. Ar fi fost ca şi cînd s-ar fi omorît fiindcă păşise într-un magazin de lux. Cînd eşti proastă, stai acasă. „Sînt o biată nenorocită", îşi spunea trecînd ca o umbră pe lîngă ziduri.

În după-amiaza aceea se simţi bine cînd doamna Bice, de cum o văzu, îi strigă:

— Dar ce fel de viaţă duceţi voi, fetele? Ai o mutră de parcă ai fi rămas însărcinată.

I-a spus că de dimineaţă avusese febră, şi o mulţumea că măcar i se citea pe faţă suferinţa. Dar, întorcîndu-se acasă, se aranjă pe scări cu nişte pudră, fiindcă îi era ruşine de Severino.

În seara aceea a aşteptat-o pe Rosa, a aşteptat-o pe Amelia, l-a aşteptat pînă şi pe Rodrigues, hotărîtă să închidă uşa în nasul oricui ar fi fost. N-a venit nimeni. Ca s-o înfurie, Severino i-a aruncat pe masă o pereche de ciorapi rupţi, întrebînd-o dacă voia să-l lase desculţ.

— Bine o să-i mai meargă zevzecului care te-o lua de nevastă, îi zise. Dacă mama ar mai trăi, ai vedea tu!

Rîzînd, cu ochii roşii, Ginia îi răspunse că mai degrabă s-ar omorî decît să se mărite. În seara aceea nu spălă vasele. Se aşeză însă în faţa uşii şi ascultă. Apoi se plimbă prin bucătărie, dar nu se ducea la fereastră, ca să nu vadă zăpada de pe acoperişuri. Găsi nişte ţigări într-un buzunar al lui Severino şi se apucă să fumeze una, izbuti să nu se înece, şi-atunci se aruncă pe canapea, suflînd de parcă ar fi avut febră, şi hotărî ca de a doua zi să-şi facă un obicei din a fuma.

Tihna pe care Ginia o resimţi în zilele acelea, căci nu mai trebuia să alerge pentru orice fleac, o scotea din sărite, căci învăţase să se descurce foarte repede şi-i rămînea timp berechet să se gîndească. Fumatul nu-i era de ajuns, pentru că tare mult ar fi vrut s-o vadă cineva, şi-acum nici măcar Rosa nu mai venea pe la ea. Era înspăimîntător seara, după plecarea lui Severino, iar Ginia aştepta şi tot aştepta pe cineva, fără să se decidă să iasă în oraş. O străbătu odată un fior, ca o mîngîiere, în timp ce se dezbrăca să se culce, şi-atunci merse în faţa oglinzii, se privi fără teamă şi-şi ridică braţele deasupra capului, răsucindu-se încet, cu sufletul la gură: „Uite, dac-ar intra acuma Guido, ce-ar spune?“, se întreba şi ştia foarte bine că Guido nu se mai gîndea cîtuşi de puţin la ea. „Nici măcar la revedere nu ne-am spus“, gemu ea şi alergă spre pat ca să nu plîngă goală.

Erau unele clipe cînd, pe stradă, Ginia se oprea, pentru că simţea deodată pînă şi parfumul serilor de vară, culorile şi zgomotele şi umbra platanilor. Se gîndea la ele în mijlocul noroiului şi al zăpezii şi stătea pe la colţuri fremătînd de dorinţe. „Va veni sigur, anotimpurile există dintotdeauna“, dar i se părea cu neputinţă să vină tocmai acum cînd era singură. „Am îmbătrînit, asta e. Tot ce-i frumos a luat sfîrşit.“

Şi într-o seară, pe cînd se întorcea acasă zorită, dădu peste Amelia la poartă. A fost o întîlnire neaşteptată şi nu s-au salutat, dar Ginia s-a oprit. Amelia, cu voaletă şi tot restul, se plimba aşteptînd.

— Ce faci?

— O aştept pe Rosa, răspunse Amelia cu o voce foarte răguşită şi se priviră.

Atunci Ginia se schimbă la faţă şi se grăbi în sus pe scări.

— Ce ai în seara asta? o întreba Severino în timp ce mînca. S-a luat careva de tine?

Cînd a rămas singură, a început să se simtă într-adevăr disperată. Nici măcar nu plîngea. Se învîrtea prin cameră ca o nebună. Apoi se aruncă pe canapea.

Şi tocmai în seara aceea sosi Amelia. Cînd i-a deschis, Giniei nu îi venea să-şi creadă ochilor. Dar Amelia intră ca de obicei, întrebă dacă Severino era acasă şi merse să se aşeze pe canapea.

Ginia nu-şi aminti să-şi ia vreo ţigară. Au vorbit despre ceea ce făceau, cu greu, doar ca să spună ceva. Amelia îşi scosese pălăria şi stătea picior peste picior, iar Ginia, sprijinită de masă, lîngă lampa cu lumina micşorată, nu-i vedea chipul. Au vorbit despre frigul tăios de-afară şi Amelia îi zise:

— Ce tremurat am tras de dimineaţă.

— Mai faci tratament? întrebă Ginia.

— De ce, îţi par schimbată?

— Nu ştiu, a spus Ginia.

Amelia vru să fumeze: pachetul era pe masă.

— M-am apucat şi eu, mărturisi Ginia.

În timp ce-şi aprindeau ţigările, Amelia o întrebă:

— Ţi-a trecut?

Ginia se înroşi toată şi nu răspunse. Amelia, cu ochii la ţigară, continuă:

— Aşa credeam.

— Vii de-acolo? bîigui Ginia.

— N-are nici o importanţă, zise Amelia, apropiindu-şi picioarele şi ridicîndu-se.

— Vrei să mergem la cinema?

În timp ce-şi termina ţigara, Amelia spuse rîzînd:

— L-ai făcut praf pe Rodrigues. Voia să ştie dacă-mi placi. Guido este acum gelos pe el.

Şi-n timp ce Ginia încerca să zîmbească, continuă:

— Sînt bucuroasă că-n primăvara asta o să mă vindec. Medicul ăla al tău spune că m-a luat din timp. Să ştii, Ginia, că la cinema nu e nimic frumos.

— Să mergem unde vrei tu, îi zise Ginia. Condu-mă.

PLAJA

I

De mult timp mă înţelesesem cu prietenul meu Doro să îi fiu oaspete. Doro îmi era foarte drag, iar cînd a hotărît să se căsătorească şi să locuiască la Genova, aproape că m-am îmbolnăvit. Cînd i-am scris anunţîndu-l că nu voi veni la nuntă, mi-a trimis un răspuns sec şi mîndru, prin care îmi spunea că dacă banii nu-i pot fi de folos măcar să se stabilească în oraşul care îi place soţiei, atunci nu înţelege la ce i-ar folosi. Apoi, într-o bună zi, trecînd prin Genova, m-am prezentat la el acasă şi ne-am împăcat. Mi s-a părut foarte simpatică soţia lui, o ştrengăriţă care mi-a spus graţios că se numeşte Clelia şi care apoi ne-a lăsat singuri atît cît era necesar, iar seara, cînd a reapărut pentru a ieşi cu noi, se preschimbase într-o încîntătoare doamnă căreia, dacă aş fi fost în pielea altuia, i-aş fi sărutat mîna.

De mai multe ori în acel an mi s-a întîmplat să trec prin Genova şi de fiecare dată m-am dus să-i văd. Arareori erau singuri, iar Doro, dezinvolt ca de obicei, părea perfect integrat în mediul soţiei. Sau ar trebui, mai curînd, să spun că mediul Cleliei îl recunoscuse pe Doro ca bărbat al ei, iar el îi lăsa pe toţi în ale lor, nepăsător şi îndrăgostit. Din cînd în cînd el şi Clelia luau trenul şi făceau o călătorie, un soi de voiaj de nuntă cu intermitenţe şi care a durat aproape un an. Dar aveau bunul obicei numai să dea de ştire. Eu, care-l cunoşteam pe Doro, eram mulţumit de

această tăcere, dar și invidios: Doro fiind unul dintre aceia pe care fericirea îi face taciturni și văzîndu-l mereu împăcat și în armonie cu Clelia, înțelegeam cît de mult trebuie să se bucure de noua viață. De fapt, Clelia a fost cea care, cînd și-a deschis puțin inima față de mine, mi-a spus într-o zi cînd Doro ne lăsase singuri: „Da, desigur, e mulțumit", și m-a fixat cu un surîs tainic și cuceritor.

Aveau o vilișoară pe Riviera și adeseori mergeau acolo în scurta călătorie. Era vila al cărei oaspete trebuia să fiu. Dar în acea vară treburile m-au purtat în alte locuri, și-apoi trebuie să mărturisesc că încercam o oarecare sfială la gîndul că pătrundeam în intimitatea lor. Pe de altă parte, să-i văd cum îi vedeam mereu, în cercul lor genovez, să fiu silit să ascult tot felul de pălăvrăgeli, să suport vîrtejul seratelor, pentru mine lipsite de sens, și să fac, în fond, o călătorie doar pentru a schimba o privire fugară cu Doro și două-trei cuvinte cu Clelia, asta nu prea avea rost. Am început să-mi răresc escapadele și am devenit epistolar – felicitări și cîteva cuvinte, din cînd în cînd, care înlocuiau într-un fel vechea mea prietenie cu Doro. Uneori Clelia era cea care-mi răspundea – scris repezit și dezordonat, vești amabile, alese cu inteligență dintr-un conglomerat de gînduri și de fapte mărunte aparținînd unei alte vieți și unei alte lumi. Dar aveam impresia că Doro însuși, indiferent, îi lăsa Cleliei această grijă; lucrul mi-a displăcut și, fără să mă las cuprins de mari flăcări ale geloziei, m-am rupt de ei. Timp de un an, le-am mai scris poate de trei ori, iar iarna am primit vizita fugară a lui Doro care, o zi întreagă, nu mi-a lăsat o oră liberă și mi-a vorbit despre afacerile lui – pentru asta venise –, dar și despre lucruri mai vechi, care ne interesau pe amîndoi. Mi s-a părut mai

expansiv decît altădată, fapt care, după o atît de lungă despărțire, era firesc. Și-a reînnoit invitația de a petrece vacanța cu ei la vilă. I-am spus că acceptam, însă cu condiția de a sta pe cont propriu la hotel și de-a ne întîlni numai cînd doream.

— De acord, a spus Doro rîzînd. Faci cum vrei. N-avem de gînd să te mîncăm.

După care, iarăși, timp de un an, n-am mai avut nici o veste și, sosind vremea de mare, s-a întîmplat să fiu liber și fără nici un aranjament. Îmi venise mie rîndul să-i întreb în scris dacă mă mai voiau. Doro mi-a răspuns cu o telegramă: „Nu pleca. Sosesc eu".

II

În momentul în care l-am avut în față, estival și bronzat, aproape că nu l-am recunoscut; neliniștea mi s-a transformat în indispoziție.

— Nu se procedează așa, i-am spus.

El rîdea.

— Te-ai certat cu Clelia?

— Nici vorbă. Dar am ceva de făcut, mi-a răspuns. Însoțește-mă.

Ne-am plimbat toată dimineața, discutînd pînă și despre politică. Doro spunea lucruri ciudate; de cîteva ori l-am făcut atent să nu mai ridice glasul: avea o expresie agresivă și sarcastică, pe care de mult nu i-o mai văzusem. Am încercat să-l întreb despre problemele lui, cu intenția de a reveni la Clelia, dar a început imediat să rîdă și mi-a spus:

— Nu te amesteca în treburile mele. Nici nu ne pasă de ele, din cîte cred.

Apoi ne-am mai plimbat puțin în liniște pînă cînd mi s-a făcut foame și l-am întrebat dacă era de acord să mîncăm ceva.

— Mi-e totuna dacă ne oprim undeva, mi-a zis. Tu ai ceva de făcut?

— Trebuia să vin la voi.

— Atunci mă vei putea însoți.

Și s-a așezat el mai întîi. Sub bronzul pielii își rotea cînd și cînd ochii albi, neliniștiți ca ai unui cîine. Acum, cînd îl aveam în față, mi-am dat seama că părea oarecum sarcastic numai din pricina contrastului pe care îl făceau dinții cu tenul. Dar nu mi-a dat răgazul să vorbesc despre asta și mi-a spus deodată:

— De cît timp n-am mai fost împreună!

Am vrut să văd unde dorea să ajungă. Eram obosit. Și, ca să-i dau de înțeles că aveam destul timp, mi-am aprins pipa. Doro și-a scos țigările lui aurite, și-a aprins una și mi-a suflat fumul în față. Am tăcut, așteptînd.

Dar numai odată cu lăsarea serii a început să se destăinuie. La prînz am mîncat împreună într-o cîrciumă, lac de transpirație; apoi am reluat plimbarea, iar el a intrat în mai multe magazine, dîndu-mi de înțeles că avea de făcut cumpărături. Spre seară am apucat-o pe vechiul drum ce urca spre colină, pe care de atîtea ori, în trecut, îl străbătuserăm împreună, și am ajuns pînă la urmă într-o sălită aflată între casa de întîlniri și cîrciumă, care, pe vremea studenției, reprezenta pentru noi treapta de nedepășit a depravării. Ne-am plimbat sub un clar de lună de vară care ne-a mai răcorit puțin după zăpușeala zilei.

— Mai sînt la țară rudele tale? l-am întrebat pe Doro.

— Da, dar oricum tot nu mă duc să-i văd. Vreau să fiu singur.

Să-l aud pe Doro spunînd asta era un compliment pentru mine. Am hotărît să mă împac cu el.

— Iartă-mă, i-am spus încetișor. Aș putea veni la mare?

— Oricînd dorești, a răspuns Doro. Dar acum aș vrea să mă însoțești. Am de gînd să dau o raită pînă-n sat la mine.

Despre asta am vorbit în timpul cinei. O fată a patronului ne servea, palidă și stîngaci fardată, poate aceeași care în trecut de atîtea ori ne atrăsese aici sus, dar am observat că Doro nu-i acorda atenție nici ei, nici surorilor mai tinere care, din cînd în cînd, apăreau să servească cele cîteva perechi așezate prin colțuri. Doro bea într-adevăr cu multă plăcere și mă îndemna și pe mine să beau și se înflăcăra vorbindu-mi despre colinele lui.

Mi-a spus că se gîndea la ele de cîtva timp; să tot fie – cît? – trei ani de cînd nu le mai văzuse, iar acum voia să-și ia o mică vacanță. Îl ascultam și vorbele lui începeau să mă însuflețească și pe mine. Cu ani în urmă, înainte ca Doro să se fi căsătorit, noi doi singuri, senini și pregătiți pentru orice aventură, făcuserăm înconjurul întregii regiuni cu rucsacul în spate, trecînd printre gospodării și pe lîngă vile, mergînd de-a lungul pîraielor, dormind uneori în fînării. Cînd mă gîndeam la discuțiile pe care le avuseserăm roșeam, sau mă strîngeam în mine neîncrezător. Eram la vîrsta cînd îți asculți prietenul vorbind de parcă ai vorbi tu însuți, cînd trăiești viața în doi pe care și acum, burlac fiind, eu îmi imaginez că reușesc s-o ducă unele perechi.

— Dar de ce nu faci plimbarea asta cu Clelia? l-am întrebat fără să fiu maliții.

— Clelia nu poate, n-are chef de așa ceva, a bîiguit Doro, ridicînd paharul de pe masă. Voiam s-o fac împreună cu tine.

Cuvintele acestea le-a rostit cu convingere, încreținduși fruntea și rîzînd, așa cum făcea el cînd discuta cu aprindere.

— Pe scurt, sîntem iar copii, am mormăit, dar poate că Doro nu m-a auzit.

Un singur lucru n-am reușit să-mi clarific în seara aceea: dacă soția sa era la curent cu escapada asta. Ceva nedesluțit din felul de a se purta al lui Doro mă făcea să cred că nu. Dar cum să revin asupra unui subiect pe care prietenul meu îl ocolea cu atîta încăpățînare? În noaptea aceea l-am culcat pe sofaua mea – somnul i-a fost mai degrabă agitat – și m-am întrebat cum de putuse, oare, să aștepte pînă seara ca să-mi comunice un lucru atît de nevinovat ca plănuirea unei excursii! Mă irita gîndul că puteam fi paravanul unei neînțelegeri dintre el și Clelia. Am mai spus că întotdeauna am fost gelos pe Doro.

De data asta am luat trenul – dis-de-dimineață – și am ajuns înainte de a se face cald. La marginea unei cîmpii unde copacii păreau pitici, într-atît de necuprinsă era, se înălțau colinele lui Doro: coline întunecoase, împădurite, ce-și prelungeau umbrele matinale peste coastele galbene, cu gospodării răzlețe. Doro – mi-am propus să nu-l pierd din ochi – privea acum excursia foarte calm. Am izbutit să-l fac să spună că totul va dura cel mult trei zile. Și, în plus, îl convinsesem să nu-și aducă geamantanul.

Am coborît uitîndu-mă în jur și, în timp ce Doro, care-i cunoștea pe toți, intra în Hotelul Gării, eu m-am oprit în piața pustie – atît de pustie, încît mi-am ridicat ochii spre orologiul din turn, sperînd să fie deja amiază. Nu era nici ora nouă, și-atunci am început să privesc cu atenție pavajul de piatră proaspăt stropit, casele scunde cu obloane verzi și balcoanele pline cu glicine și cu mușcate înflorite. Vila care în trecut fusese a lui Doro se afla în afara satului, în susul unei văi ce dădea în cîmpie. Acolo petrecuserăm o noapte în timpul faimoasei noastre excursii, într-o cameră bătrînească împodobită cu ornamente florale deasupra ușii,

lăsînd dimineaţa, la plecare, paturile în dezordine şi ostenindu-ne doar să tragem portiţa. Nu avusesem timp să străbat grădina dimprejur. Doro se născuse în casa aceea – părinţii lui stăteau în ea tot anul şi tot acolo muriseră –, dar, căsătorindu-se, o vînduse. Eram curios să văd ce figură avea să facă în faţa acelei portiţe.

Dar cînd am ieşit din hotel să hoinărim, Doro a luat-o într-o cu totul altă parte. Am trecut peste calea ferată şi am coborît de-a lungul rîului. Era limpede că mergeam în căutarea unui loc umbros, aşa cum în oraş se pleacă la cafenea.

— Credeam că o să ne ducem la vilă, am mormăit. Nu pentru asta am venit pînă aici?

Doro s-a oprit, fixîndu-mă:

— Ce-ţi trece prin cap? Că mă întorc de unde am plecat? Ceea ce este important pentru mine trăieşte în sîngele meu şi nimeni nu mi-l poate lua. Mă aflu aici ca să mai beau puţin din vinul meu şi să mai cînt o dată cu ştiu eu cine. Mă distrez puţin şi-mi este de ajuns.

Voiam să-i spun: „Nu e adevărat", dar am tăcut. Am lovit cu piciorul o piatră şi am scos pipa.

— Ştii că nu cînt bine, i-am spus printre dinţi.

Doro a ridicat din umeri.

Am petrecut dimineaţa şi după-amiaza hoinărind alene, urcînd şi coborînd dealul. Se părea că Doro urma într-adins cărările care nu duceau niciunde, ci se înfundau în zăpuşeala unui prund, într-un gard viu sau în faţa unei portiţe închise. Am refăcut chiar şi o bucată din drumul care străbătea valea, spre seară, cînd soarele, deja coborît peste cîmpie, răspîndea deasupră-i o pulbere străvezie, iar florile de salcîm începeau să tremure în adierea amurgului. Simţeam

că renasc şi Doro, la rîndu-i, a devenit mai vorbăreţ. Mi-a povestit despre un consătean al lor, vestit pe vremuri pentru că-şi alunga surorile de-acasă – şi avea multe –, ca apoi să pornească în căutarea lor, dînd tîrcoale gospodăriilor unde acestea îşi căutau adăpost, arătîndu-se ca scos din minţi şi pretinzînd drept răsplată o masă de împăcare.

— Cine ştie dac-o mai trăi. Locuia într-o casă care se vedea de-acolo de jos. Era un omuleţ uscăţiv care vorbea puţin şi toată lumea îi ştia de frică. Avea totuşi un lucru bun: nu voia să se însoare pentru că, din ce spunea, i-ar fi părut rău să îşi alunge şi nevasta. În cele din urmă una dintre surori a fugit de acasă cu adevărat, stîrnind în sat bucuria tuturor.

— Ce fel de om era? Un tip mai aparte? l-am întrebat.

— Nu, era un om făcut pentru alt fel de viaţă, un dezrădăcinat, unul dintre cei care învaţă să fie viclean pentru că duce un trai care-l nemulţumeşte.

— Atunci, toţi oamenii ar trebui să fie vicleni.

— Chiar aşa.

— Şi pînă la urmă s-a căsătorit?

— Da' de unde. A păstrat-o pe una dintre surori, cea mai robustă, care-i făcea copii şi muncea la vie; o duceau bine împreună. Poate o duc bine şi acum.

Doro vorbea pe un ton sarcastic şi-n acest timp îşi întorcea ochii spre colină.

— I-ai povestit vreodată Cleliei întîmplările astea?

Doro nu mi-a răspuns; avea aerul cuiva cu gîndurile aiurea.

— Clelia e genul de om care s-ar amuza dacă i s-ar povesti asta, am continuat. Cu-atît mai mult cu cît nu este sora ta.

Dar ca răspuns nu am primit decît un zîmbet. Cînd voia, Doro surîdea ca un băieţandru. S-a oprit punîndu-mi o mînă pe umăr.

— Ţi-am spus oare că acum un an am adus-o aici pe Clelia? m-a întrebat.

M-am oprit şi eu. N-am spus nimic şi am aşteptat. Doro a reluat:

— Credeam că ţi-am zis. Chiar ea mi-a cerut asta. Am trecut cu maşina, împreună cu nişte prieteni. Călătoream mereu pe atunci.

M-a privit şi s-a uitat dincolo de mine, la colină. Şi-a reluat plimbarea. Am luat-o şi eu din loc.

— Nu mi-ai zis, am mormăit. Cînd a fost asta?

— Nu prea de mult, anul trecut.

— Ea ţi-a cerut-o?

Doro a încuviinţat din cap.

— Totuşi, ai lăsat să treacă prea mult timp. Ar fi trebuit s-o aduci de la început. Şi anul ăsta de ce ai lăsat-o la mare?

Dar Doro zîmbea deja în felul său anume. Mi-a arătat din ochi coasta abruptă a celei mai înalte coline şi nu mi-a răspuns. Am urcat tăcuţi cît a mai fost lumină şi acolo sus ne-am oprit să aruncăm o privire peste cîmpie, unde ni s-a părut că zărim prin învălmăşeala prafului şi moţul întunecat al vilei interzise.

Odată cu lăsarea nopţii, la hotel au început să apară chipuri joviale. Era acolo un biliard şi se juca. Cei de o vîrstă cu Doro – cîţiva slujbaşi şi un ajutor de zidar, stropit de var din cap pînă-n picioare – l-au recunoscut şi s-au bucurat. Apoi a mai venit şi un domn în vîrstă, cu lanţ de aur la jiletcă, care s-a declarat fericit că am făcut cunoştinţă. În timp ce Doro juca biliard şi arunca vorbe de duh,

bătrînul a luat o cafea cu rachiu şi, confidenţial, aplecîndu-se peste masă, a început să se intereseze de afacerile lui Doro şi mi-a spus întreaga poveste a vilei cumpărate de la un oarecare Matteo pe vremea cînd era numai o şură, cu bunurile ce o înconjurau, acest Matteo fiind un fel de strămoş, dar mai tîrziu bunicul lui Doro a început să speculeze pămîntul, pe care-l vindea bucată cu bucată să poată construi casa, iar la sfîrşit a rămas doar cu vila aceea mare, fără alte bunuri, şi el îi prezisese prietenului său, tatăl lui Doro, că într-o bună zi copiii îi vor vinde şi casa, lăsîndu-l la cimitir ca pe un vagabond. Vorbea o italiană aleasă, parfumată cu dialect; nu ştiu de ce, m-am încăpăţînat să-l cred notar. Apoi au început să curgă sticlele, iar Doro bea în picioare, sprijinindu-se de tac, vorbind cu unul şi cu altul. La un moment dat am rămas ajutorul de zidar, pe nume Ginio, noi doi şi un tînăr cu cravată roşie pe care Doro îl vedea pentru întîia dată. Am ieşit din hotel să facem cîţiva paşi şi luna ne-a luminat drumul. Sub argintiul ei am devenit cu toţii ca ajutorul de zidar, ale cărui veşminte stropite de var s-au transformat într-un costum de carnaval. Doro vorbea în dialectul lui; eu îl înţelegeam, dar răspundeam cu greutate şi asta îi amuza. Luna scălda totul în jur, pînă şi marile coline, învăluindu-le cu un abur străveziu care ştergea orice amintire a zilei. Aburii vinului băut făceau restul: nu mă mai întrebam ce avea Doro de gînd, umblam alături de el, uimit şi fericit că regăsiserăm misterul anilor din tinereţe.

Ajutorul de zidar ne-a dus pînă la el acasă. Ne-a spus să mergem în linişte, să nu-i trezim pe taică-său şi pe femeile din casă; ne-a lăsat în ogradă, dinaintea hăurilor negre ale şurii, în umbra aruncată de o claie de paie, şi a

apărut după puţin timp desculţ, cu două sticle negre sub braţ, rîzînd prosteşte. Ne-am furişat în jos pe pajiştea din spatele casei, luînd cu noi şi cîinele, şi ne-am aşezat pe marginea unui şanţ. A trebuit să bem din sticlă, lucru care nu i-a plăcut tînărului cu cravată roşie, dar Ginio a spus rîzînd:

— E prost care nu rămîne.

Şi am rămas cu toţii.

— Aici putem cînta, a zis Ginio şi şi-a dres glasul.

A început să cînte de unul singur, şi vocea lui a umplut valea; cîinele nu mai voia să stea locului; i-au răspuns alţi cîini din apropiere şi din depărtare, şi atunci şi-al nostru a lătrat mai tare. Doro rîdea, hohotea mulţumit, apoi a mai băut o gură de vin şi a început să cînte împreună cu Ginio. În doi, i-au acoperit repede pe cîini, şi atunci mi-am dat seama numaidecît că melodia era melancolică, cu lungi accentuări ale notelor joase şi cuvinte neaşteptat de dulci pentru acel dialect greoi. Firește, s-ar putea să-mi amintesc astfel cele întîmplate atunci şi datorită vinului şi lunii. Sînt însă sigur de bucuria, de neaşteptata fericire pe care am simţit-o cînd am întins mîna să ating spatele lui Doro. Am simţit tresărirea respiraţiei lui şi pe neaşteptate mi-a devenit foarte drag, pentru că după atîta timp eram iarăşi împreună.

Celălalt, care se numea Biagio, urla din cînd în cînd cîte o notă sau o frază, apoi îşi lăsa capul în jos şi relua cu mine discuţia întreruptă. I-am spus că nu locuiam la Genova, că eram slujbaş la stat şi că munca mea depindea de o licenţă veche pe care o luasem în tinereţe. Atunci mi-a destăinuit că dorea să se căsătorească, dar să facă ceva serios, şi ca să faci un lucru serios trebuia să ai norocul

lui Doro, care la Genova găsise atît soţie, cît şi bunăstare materială. Pe mine cuvintele „bunăstare materială“ mereu mă înfurie şi, pierzîndu-mi răbdarea, i-am tăiat-o scurt:

— Dar dumneata o cunoşti pe soţia lui Doro?... Atunci, dacă n-o cunoşti, nu mai vorbi.

Cînd mă port astfel cu oamenii, îmi dau seama că am trecut de treizeci de ani. Am reflectat puţin la asta în noaptea aceea, în timp ce Doro şi ajutorul de zidar începuseră cu amintirile din armată. Mi-a venit rîndul să beau din sticla pe care, înainte să mi-o dea, Ginio cel blond a şters-o cu palma, şi duşca pe care am tras-o a fost lungă, ca să-mi înec în vin sentimentele pe care nu le puteam cînta.

— Da, domnule, iertaţi-mă, mi-a spus Ginio luîndu-mi din nou sticla, dar dacă mai veniţi pe-aici şi la anul şi dacă o să fiu căsătorit, o să vă destup una în casă.

— Şi-acum te laşi condus de tatăl tău? l-a întrebat Doro.

— De fapt, nu eu mă las condus, ci el e cel care comandă.

— De treizeci de ani face aşa. Nu şi-a rupt încă spinarea?

— Mai curînd şi-o rupe fiu-său pe-a lui, a spus junele cu cravată, rîzînd nervos.

— Dar de Orsolina ce mai zice? Te lasă s-o iei de nevastă?

— Nu se ştie nimic precis, a spus Ginio scoţîndu-şi picioarele din şanţ şi sărind pe iarbă ca un ţipar. Şi dacă nu mă lasă e şi mai bine, a mormăit dîndu-se cîţiva paşi mai încolo.

Pe omuleţul acela alb ca un brutar, care sărea sprinten ca o căprioară şi-l tutuia pe Doro, mi-l voi aminti de fiecare dată cînd voi privi luna. Mai apoi, am făcut-o pe Clelia să rîdă din toată inima descriindu-i-l. A rîs cu aerul acela fericit pe care-l avea numai ea. „Ce copil e Doro. Nu se va schimba niciodată.“

Dar nu i-am povestit Cleliei şi ce s-a întîmplat după aceea. Ginio şi Doro au atacat un nou cîntec şi de data asta am urlat toţi patru. În cele din urmă, din casă, o voce furioasă ne-a cerut să încetăm. În tăcerea neaşteptată, Biagio a strigat o obrăznicie şi a reluat, provocator, cîntecul. Doro s-a pus şi el din nou pe cîntat, cînd Ginio a sărit în picioare:

— Nu mai cîntaţi, a bîiguit el, m-a recunoscut, e tata.

Dar acel Biagio nici nu voia să audă, a fost nevoie ca Ginio şi Doro să se arunce asupra lui ca să-i închidă gura. Clătinîndu-ne pe picioare şi alunecînd pe iarbă, abia ne-am mişcat cîţiva paşi mai încolo, cînd lui Doro i-a venit o idee.

— Surorile Murette, i-a spus lui Ginio. Aici nu putem cînta, dar într-o vreme ele cîntau. Să mergem la Rosa.

Şi s-ar fi dus la ele negreşit, dacă tînărul nu mi-ar fi şoptit înmărmurit apucîndu-mă de braţ:

— E nenorocire. Acolo doarme plutonierul.

Nu prea ştiam ce să fac, dar l-am ajuns din urmă pe Doro şi l-am ţinut cu greu, strîngîndu-i muşchiul vînjos al braţului.

— Doro, nu amesteca vinul cu femeile, i-am strigat, repezindu-mă la el. Aminteşte-ţi că sîntem nişte domni.

Ginio a intervenit hotărît şi a admis că cele trei fete se îngrăşaseră, dar noi nu pentru asta ne duceam acolo, ci doar pentru a mai cînta o dată, iar dacă se îngrăşaseră, ce-i cu asta? O femeie trebuie să fie bine clădită; se zbătea şi îl trăgea pe Doro şi spunea:

— Ai să vezi că Rosa o să-şi amintească de tine.

Ne aflam pe drum, în lumina lunii, învîrtindu-ne îndîrjiţi pe lîngă Doro, care era din cale afară de nehotărît.

A cîştigat Rosa, căci tînărul a spus înveninat:

— Dar nu-ţi dai seama că nu te vor pentru că eşti plin de var?

Şi a primit un pumn în plină faţă, încît s-a dat trei paşi într-o parte şi a scuipat pe jos. Atunci a dispărut ca prin farmec şi l-am auzit, după o vreme, strigînd în lumina lunii:

— Mulţumesc, domnule inginer. Am să-i spun tatălui lui Ginio.

Doro şi Ginio o şi porniseră, iar eu cu ei. Nu puteam scoate o vorbă, pentru că şi eu şovăiam. Dacă aveam vreo nemulţumire, era că îngălatul de ajutor de zidar mă întrecea în faţa lui Doro prin mulţimea amintirilor comune, pe care le schimbau cu însufleţire în timp ce ne îndreptam spre sat. Vorbeau la întîmplare şi dialectul acela necizelat era suficient ca să-i restituie lui Doro parfumul autentic al vieţii sale, al vinului, al cărnii şi al veseliei în care se născuse. Mă simţeam un intrus, fără rost. L-am prins pe Doro de braţ şi m-am înfipt sub nasul lui, icnind. La urma urmelor, aveam în trup acelaşi vin.

Isprăvile noastre de sub acele ferestre au rămas de pomină. Îmi dădeam seama că dintr-un colţ al piaţetei ne pîndea Biagio, şi i-am spus şi lui Doro, care nici nu mă auzea. Primul s-a avîntat Ginio care, cu rînjetul lui prostesc, a bătut la uşiţa putredă, în lumina lunii. Vorbeau amîndoi deodată, amuzaţi şi dezlănţuiţi. Dar nu ne răspundea nimeni şi ferestrele au rămas închise. Atunci Doro a început să tuşească, apoi Ginio a prins să culeagă pietricele şi să arunce în ferestre cu ele, apoi ne-am certat pentru că am spus că putea sparge geamurile şi, în cele din urmă, pentru a îndepărta orice îndoială, Doro a scos un urlet înspăimîntător, bestial, modulîndu-l asemenea beţivanilor de la ţară

care-şi însoţesc cîntecele cu el. Întreaga tăcere a lunii părea că se cutremură. Cîţiva cîini din depărtare, de prin cine ştie ce curţi, au răspuns mînioşi.

S-au deschis furios uşi şi s-au trîntit obloane. Ginio a început să urle şi el un cîntec asemenea celui dintîi, dar vocea lui Doro i s-a alăturat numaidecît, acoperindu-l. Cineva a vorbit din cealaltă parte a piaţetei, o lumină a fulgerat la o fereastră; am tăcut cu toţii: de îndată am auzit un şir de înjurături şi de ameninţări, iar ajutorul de zidar s-a aruncat asupra uşiţei lovind-o cu picioarele şi cu pumnii. Doro m-a luat de umăr şi m-a tras în fîşia de umbră a casei de alături.

— Hai să vedem dacă o să verse şi ligheanul peste el, a şoptit cu glas răguşit, rîzînd. Vreau să-l văd ud leoarcă.

Un cîine lătra undeva foarte aproape de noi; începea să-mi fie ruşine. Am tăcut atunci din nou cu toţii, chiar şi Ginio, care-şi ţinea un picior desculţ în mîini şi ţopăia pe pietriş. Tăcînd noi, s-au stins şi vocile de la cele cîteva ferestre; a dispărut şi dîra de lumină; n-au rămas decît lătrăturile, cu întreruperi. Atunci am auzit scîrţîitul precaut al oblonului de sus.

Ginio, ascuns în umbră între noi doi, ne-a mugit în obraz:

— Au deschis.

L-am îndepărtat de mine amintindu-mi că era plin de var.

— Hai, curaj, arată-te, a spus Doro categoric.

Din umbră, Ginio a strigat privind în sus. I-am simţit pe braţ gîtul rece şi aspru.

— Hai să cîntăm, i-a spus lui Doro.

Însă Doro nu i-a dat nici o atenţie şi a fluierat încetişor, ca şi cum ar fi chemat un cîine. Sus se auzeau şuşoteli.

— Hai, arată-te, i-a zis Doro şi i-a dat un brînci care l-a aruncat în lumina lunii.

Clătinîndu-se, Ginio a ţîşnit în lumină rîzînd şi apărîndu-se cu cotul de un presupus proiectil. Nu se auzea nimic de la fereastră. Pantalonii stăteau să-i cadă, împiedicîndu-i un picior, şi fu gata-gata să se prăbuşească. S-a poticnit şi s-a aşezat pe jos.

— Rosina, hei, Rosina, a strigat cu toată gura, înăbuşindu-şi însă vocea. De-aţi şti voi cine-i cu mine!

De sus s-a auzit un rîs reţinut care a încetat imediat.

Ginio a început din nou să facă pe ţiparul, de data asta sărind pe pămîntul tare. Cu mîinile în şolduri, spre spate, a făcut un fel de piruetă spre fîşia de umbră. Doro se şi ridicase, cu piciorul pregătit să-i plaseze o lovitură. Dar Ginio a ţîşnit sprinten şi striga ţopăind:

— Cu mine e Doro, Doro de la Ca' Rosse, care a venit tocmai de la Genova să vă vadă.

Parcă înnebunise.

De sus s-a auzit o forfoteală şi-un scîrţîit de geamuri scînteinde; apoi o bufnitură greoaie în uşă, care s-a deschis spintecînd albul lunii care-o scălda. Ginio, surprins în mijlocul ţopăielii, era la doi paşi de prag. În faţa lui apăruse un bărbat scund, în cămaşă.

Chiar în acel moment, din fundul piaţetei, s-a ridicat un glas ascuţit, obraznic – vocea lui Biagio – care a strigat:

— Marina, nu deschideţi, sînt beţi ca porcii.

De la fereastră veneau exclamaţii, zgomote de paşi; am zărit vag braţe care se agitau.

Dar în prag bărbatul şi cu Ginio se şi înhăţaseră şi, încleştaţi, se zbăteau mugind, împingîndu-se şi gîfîind ca nişte cîini turbaţi. Bărbatul purta pantaloni negri cu dungi

roşii. Doro, care mă ţinea pe după umeri, s-a desprins pe neaşteptate şi s-a aruncat în învălmăşeală. A plasat la întîmplare cîteva lovituri cu piciorul, agitîndu-se în jurul celor doi, încercînd să se bage între ei. S-a desprins apoi şi s-a dus spre fereastră.

— Eşti Rosina sau Marina? a întrebat privind în sus.

Nu răspundea nimeni.

— Eşti Rosina sau Marina? a urlat el, cu un picior în prag.

A urmat o bufnitură, căzuse ceva; după cum am aflat după aceea, un ghiveci cu flori. Doro s-a ferit, privind mereu în sus, unde se vedeau cel puţin două femei agitîndu-se.

— N-am vrut să-l aruncăm, a spus o voce sigură şi aspră de femeie. V-a lovit?

— Cine-mi vorbeşte? a întrebat Doro.

— Eu sînt, Marina, a mărturisit o voce mai sfioasă, rugătoare. V-a lovit?

Atunci am ieşit şi eu din umbră, ca să le spun ce aveam de zis. Ginio şi bărbatul se despărţiseră şi acum îşi fluturau palmele ameninţător şi rînjeau unul la altul. Dar imediat, din două salturi, jandarmul a revenit în pragul uşii, smulgîndu-l de acolo pe Doro şi aruncîndu-l înapoi. Sus, la fereastră, femeile ţipau.

Au început să se deschidă din nou ferestre, de jur-împrejurul piaţetei, şi peste capetele noastre se încrucişau glasuri furioase, glasuri obosite. Bărbatul închisese uşa şi am auzit zăvorul de lemn tras cu furie. Deasupra noastră se împletea un întreg mănunchi de înjurături, de lamentări şi de strigăte, dominate de vocea aspră a primei femei. Am auzit – şi asta m-a smuls din ameţitorii aburi ai vinului – cum numele lui Doro zbura de la o fereastră la alta. Ginio s-a aruncat

încă o dată furios asupra uşii, ameninţînd. De la ferestre a început să plouă peste piaţetă cu mere şi alte proiectile – oase de peşte – şi apoi, după ce Doro îl înhăţase pe Ginio şi-l trăgea după el, lumina unui fulger şi o detunătură puternică a izbucnit de la fereastra de sus, amuţindu-ne pe toţi.

III

În prima seară, în timp ce ne plimbam împreună pe ţărm, i-am povestit Cleliei atît cît îi puteam povesti despre isprăvile lui Doro, adică mai nimic. Însă extravaganţa lor a făcut-o să surîdă.

— Ce egoişti, a spus ea. Şi eu care mă plictiseam aici. De ce nu m-aţi luat cu voi?

Văzîndu-ne sosind a doua zi după escapadă, la prînz, Clelia nu s-a arătat deloc surprinsă. N-o mai văzusem de mai bine de doi ani. Ne-a întîmpinat pe scara vilei, cu părul-i castaniu şi bronzată, îmbrăcată în pantaloni scurţi. Mi-a întins mîna zîmbindu-mi deschis, în timp ce ochii îi jucau sub bronzul pielii, mai limpezi şi mai intenşi ca altădată. Şi a început numaidecît să vorbească despre tot ce aveam să facem a doua zi. Şi, ca să se poată bucura în voie de venirea mea, nu s-a mai grăbit să coboare pe plajă. Glumind, i l-am dat în grijă pe Doro, căruia îi era somn, şi i-am lăsat să se explice între patru ochi. În acea primă seară m-am dus să caut o cameră şi am găsit una pe o străduţă retrasă, cu o fereastră ce dădea spre un măslin imens şi contorsionat care se înălţa, inexplicabil, din mijlocul caldarîmului. După aceea, întorcîndu-mă de nenumărate ori singur acasă, mi s-a întîmplat să-l privesc dus pe gînduri; este lucrul pe care mi-l amintesc cel mai bine din vara aceea. Privit din curte, era noduros şi uscat, însă din cameră,

cînd mă apropiam de fereastră, părea un bloc argintiu şi compact de frunzuliţe uscate şi răsucite. Mă făcea să mă simt ca la ţară, undeva într-un loc necunoscut, şi adesea adulmecam, să văd dacă nu miroase a sare. Mi s-a părut întotdeauna ciudat că pe marginea cea mai înaintată a unei coaste, între pămînt şi mare, cresc plante şi flori şi curge apă bună de băut. În camera mea se ajungea urcînd o scară exterioară din piatră, abruptă şi întortocheată. Sub mine, la parter, în timp ce făceam baie sau mă bărbieream, izbucnea din cînd în cînd un tărăboi de voci discordante, nu se înţelegea bine dacă vesele sau mînioase, cîte una de femeie. Coborînd, am privit printre zăbrele, dar asfinţitul întuneca odăile de jos. Doar după ce m-am îndepărtat am auzit o voce care le domina pe celelalte, ca a unui solist, o voce tînără şi răsunătoare căreia nu ştiam să-i dau un nume, deşi mi se părea cunoscută. Cuprins de incertitudine, tocmai voiam să mă întorc cînd mi-a trecut prin minte că, de fapt, eram vecini şi că prezentările în acest caz se fac oricum, şi dacă nu te grăbeşti.

— Doro e undeva prin pădure, mi-a spus Clelia în seara aceea, în timp ce ne plimbam pe plajă. Pictează marea. S-a întors din mers cuprinzînd apele într-o privire. Merită. Uită-te şi dumneata.

Am privit marea şi după aceea i-am spus că nu înţelegeam de ce se plictiseşte. Clelia mi-a răspuns rîzînd:

— Mai povesteşte-mi o dată despre omuleţul acela alb, în lumina lunii. Ce striga? Şi eu m-am uitat la lună noaptea trecută.

— E de aşteptat că făcea şi el tot felul de giumbuşlucuri. N-ajung patru beţivi ca să te poată amuza.

— Eraţi beţi?

— Bineînțeles.

— Ce copii sînteți, a spus Clelia.

Noaptea lui Ginio a devenit pentru noi un joc și era de ajuns să fac cea mai mică aluzie la omulețul acela alb și la giumbușlucurile lui, și Clelia se lăsa cuprinsă de veselie. Dar după ce i-am explicat, în aceeași seară, că de fapt Ginio nu era un bătrînel cu chelie, ci un bărbat de-aceeași vîrstă cu Doro, a făcut o mutră uluită.

— De ce mi-ai spus-o? Așa ai stricat totul! Era un țăran?

— Nu, un zidar, ca să fiu mai corect.

Clelia a suspinat.

— De fapt ai văzut și dumneata satul acela, i-am zis. Poți să ți-l închipui. Dacă Doro s-ar fi născut, întîmplător, cîteva porți mai încolo, ai fi poate acum soția lui Ginio.

— Ce grozăvie, a spus Clelia zîmbind.

În seara aceea, după ce am cinat pe balcon, în timp ce, într-un șezlong, Doro fuma dus pe gînduri și tăcea, iar Clelia ne părăsise ca să-și pună hainele de seară, mie nu-mi mai puteau ieși din cap toate cele discutate mai înainte. Vorbiseră de un oarecare Guido, coleg cu Doro, burlac, pe la vreo patruzeci de ani, și pe care îl cunoscusem la Genova și-l revăzusem pe plajă în grupul Cleliei – unul dintre prietenii ei – și a reieșit că împreună cu el trecuseră prin satul lui Doro în timpul escapadei aceleia cu automobilul. Clelia, împinsă de o neașteptată amintire maliționasă, a povestit fără să fie rugată întreaga istorie a acelei excursii și, vorbindu-ne despre ea, aveam impresia că-mi răspunde la o întrebare pe care nu i-o pusesem. Se întorceau din nu știu ce călătorie în munți, la volan se afla prietenul lor Guido, iar Doro le spusese: „Știți că printre colinele acelea m-am născut eu acum treizeci de ani?". Și atunci cu toții, Clelia

prima, l-au zăpăcit atît pe Guido, încît acesta a consimțit să facă o incursiune pînă acolo sus. Fusese o nebunie, pentru că trebuia să anunțe de întîrziere cealaltă mașină care-i urma, iar mașina aceea nu mai sosea deloc, și o așteptaseră mai mult de un ceas la intersecție; cînd i-a ajuns din urmă, se lăsa deja noaptea și așa, după ce au cinat în sat cum au putut mai bine, au trebuit să se aburce pe tot soiul de străduțe misterioase, fără tăbliță indicatoare, și să străbată o sumedenie de coline, încît atunci cînd s-au reîntîlnit, pe drumul care ducea la Genova, aproape că se iviseră zorii. Doro s-a așezat alături de Guido să poată recunoaște locurile, și nimeni n-a reușit să mai adoarmă. O adevărată nebunie.

Acum, cînd Clelia nu era de față, l-am întrebat pe Doro dacă s-au împăcat. În timp ce vorbeam, mă gîndeam: „Au nevoie de un copil", dar ăsta era un subiect pe care îl abordasem cu Doro numai în glumă.

— Se împacă cei care s-au certat, mi-a răspuns Doro. Cu cine m-ai văzut tu certîndu-mă pînă acum?

Atunci am rămas tăcut. Eu și Doro, cu toată încrederea pe care o aveam unul în celălalt, nu discutaserăm niciodată despre Clelia. Eram pe cale să-i spun că poți să te certi, de exemplu, urcîndu-te în tren și plecînd, dar șovăiam, iar în clipa aceea m-a chemat Clelia.

— În ce toane e Doro? m-a întrebat prin ușa întredeschisă a camerei.

— Bune, am mormăit fără să intru.

— Sigur?

Clelia a venit spre ușă, aranjîndu-și părul. M-a cercetat din ochi în penumbra unde o așteptam.

— Cum aşa, sînteţi prieteni şi nu ştii că Doro e plictisit şi supărat atunci cînd se lasă ironizat fără să răspundă?

Atunci am încercat să aflu de la ea:

— N-aţi făcut încă pace?

Clelia s-a retras, tăcînd. Apoi a apărut iarăşi, gata de plecare, spunînd:

— De ce nu aprinzi lumina?

M-a luat de braţ şi am traversat încăperea în penumbră. În timp ce intram pe palierul luminat, Clelia m-a strîns de braţ şi mi-a şoptit:

— Sînt disperată. Aş vrea ca Doro să rămînă mai mult timp cu dumneata, pentru că sînteţi prieteni. Ştiu că asta îi face bine şi-l poţi distrage...

Am încercat să mă opresc şi să-i vorbesc.

— ...Nu, nu ne-am certat, mi-a spus în grabă Clelia. Şi nici gelos nu este. Nici nu e din pricină că nu ne-am iubi. Cu toate astea, a devenit alt om. Nu putem face pace pentru că nu ne-am certat niciodată. Înţelegi dumneata? Dar să nu-i spui nimic.

În noaptea aceea am sfîrşit prin a ajunge, cu maşina aceluiaşi Guido, într-un local de pe coastă, pe o şosea plină de curbe şi înţesată de oameni veniţi să se scalde. Localul avea o mică orchestră, şi unele perechi dansau. Farmecul acelui colţ îl dădeau cele cîteva măsuţe cu lămpi acoperite, răspîndite în ungherele peretelui de stîncă ce dădea spre o terasă naturală deasupra mării. Plutea acolo un parfum de plante aromate şi înflorite, amestecat cu briza din larg, iar jos, pe şosea, dacă te aplecai să te uiţi, se zăreau micşorate şirurile de lumini aprinse de pe ţărm.

Am încercat să rămîn singur cu Clelia, dar nu reuşeam. Îi aveam alături cînd pe Doro, cînd pe Guido, cînd

pe una dintre prietene – persoane singure şi în trecere, cu care nu se putea începe o conversaţie fiindcă erau mereu altele după fiecare dans, în timp ce Clelia era mereu solicitată.

La un moment dat însă i-am spus:

— Dansez şi eu.

Faptul i-a provocat o uimire amuzată şi, luînd-o de mînă, am condus-o sub pini, în afara cercului ei.

— Hai să ne aşezăm puţin, să-mi poţi lămuri povestea asta cu Doro, i-am spus.

Am încercat să aflu de ce nu se certa cu Doro. Trebuia să provoace o criză – am sfătuit-o – aşa cum zgîlţîi un orologiu ca să pornească iar, şi refuzam să cred că o femeie ca ea nu ştie prin simpla intonaţie să silească un bărbat să fie sincer, mai ales pe unul care se mai şi copilărea.

— Dar Doro este sincer, mi-a zis Clelia. Mi-a povestit chiar şi despre serenada aceea pe care i-aţi făcut-o Rosinei. S-a amuzat?

Cred că m-am înroşit, mai mult de necaz decît de ruşine.

— Şi eu sînt, de asemenea, sinceră, a continuat Clelia surîzînd. Prietenul nostru Guido chiar spune că defectul meu e că sînt sinceră cu toată lumea şi că nu dau nimănui iluzia că aş avea un secret anume pentru el, a spus cu voce îmbufnată. Drăguţii de ei! Dar aşa sînt eu. Şi tocmai pentru asta l-am iubit pe Doro...

Aici s-a oprit şi m-a privit pe furiş:

— Dumitale îţi par indecentă?

N-am spus nimic. Eram obosit. Clelia a tăcut, apoi a reluat:

— Văd că am dreptate. Dar eu sînt indecentă. La fel de indecentă ca Doro. Din cauza asta ne iubim.

— Atunci, faceţi pace, i-am spus. Ce sînt toate poveştile astea?

Clelia însă a scîncit în felul ei copilăresc:

— Deci şi dumneata ne judeci asemenea celorlalţi. Dar nu înţelegi că nu ne putem certa? Ne iubim. Dacă l-aş putea urî aşa cum mă urăsc pe mine, atunci, da, l-aş chinui. Dar nici unul din noi doi n-o merită. Înţelegi?

— Nu.

Clelia n-a mai scos un cuvînt şi am ascultat pietrişul scîrţîind, orchestra oprindu-se şi apoi cum cîntă cineva.

— Ce te-a sfătuit Guido al dumitale? am reluat cu vocea mea de mai înainte.

Clelia a ridicat din umeri:

— Lucruri interesate. Îmi face curte.

— Ce fel de lucruri? Să ai un secret faţă de Doro?

— Să-l fac gelos, mi-a răspuns Clelia îndurerată. Caraghiosul! Nu înţelege că Doro nu s-ar opune şi ar suferi în sinea lui.

Atunci nu mai ştiu care dintre prietenele din grup a venit s-o caute pe Clelia, o striga şi rîdea; am rămas singur, pe băncuţă. Simţeam obişnuita mea plăcere ascunsă de a sta retras, ştiind că la doar cîţiva paşi dincolo de umbră aproapele meu se agita, rîdea şi dansa. Şi nu-mi lipsea subiectul la care să meditez. Am aprins pipa şi am fumat-o toată. Apoi m-am ridicat şi m-am plimbat printre mese pînă l-am întîlnit pe Doro.

— Mergem să bem un păhărel la bar? l-am întrebat.

Şi am continuat cînd am rămas singuri:

— Ca să fiu cinstit, i-aş putea povesti soţiei tale că pentru a nu fi ciomăgiţi a trebuit s-o ştergem a doua zi dimineaţă?

Făceam amîndoi haz de toată păţania asta, iar Doro mi-a răspuns, rînjind pe jumătate:

— Ţi-a cerut ea să-i spui?

— Nu, te întreb pe tine dacă pot s-o fac.

— Imaginează-ţi că da. Povesteşte-i ce vrei.

— Dar nu sînteţi certaţi?

Doro a ridicat paharul, privindu-mă dus pe gînduri, şi mi-a răspuns calm:

— Nu.

— Şi atunci cum se explică, l-am întrebat, că ori de cîte ori se uită la tine, Clelia te priveşte cu ochi speriaţi, ca de cîine? Are aerul unei femei care a fost bătută. Ai lovit-o?

În clipa aceea am auzit-o pe Clelia, care se învîrtea pe ringul de dans cu un oarecare, cum ne strigă:

— Beţivanilor! şi i-am văzut mîna fluturînd în semn de salut.

Doro a urmărit-o cu privirea, dînd din cap absorbit, pînă cînd Clelia a dispărut dincolo de spatele partenerului de dans:

— După cum vezi, e mulţumită, a şoptit. De ce-ar trebui s-o bat? Ne înţelegem mai bine decît mulţi alţii. Nu mi-a spus niciodată vreun cuvînt urît. Ne înţelegem şi cînd este vorba de distracţii, lucrul cel mai dificil.

— Ştiu că ea te înţelege.

N-am mai continuat. Doro tăcea. Privea paharul cu un aer pierdut, îl privea cu capul plecat, ţinîndu-l puţin

depărtat, apoi l-a golit pe nerăsuflate, întorcîndu-se într-o parte ca pentru a-şi drege glasul.

— Nenorocirea, a spus pe ton conclusiv, luînd-o din loc, este că se fac prea multe confidenţe. Omul spune unele lucruri numai pentru a face plăcere celorlalţi.

Clelia şi Guido se apropiau de noi printre măsuţe:

— Te referi la mine? l-am întrebat.

— Da, şi la tine, a bombănit Doro.

IV

Îmi era teamă că mergînd la mare va trebui să-mi petrec zilele printre mii de necunoscuţi, strîngînd mîini, mulţumind şi făcînd conversaţie cu o străduinţă de Sisif. În schimb, exceptînd inevitabilele seri petrecute în mijlocul grupului de prieteni, Clelia şi Doro duceau, într-un fel, o viaţă liniştită. De exemplu, în fiecare seară cinam la vilă, iar prietenii soseau numai odată cu căderea nopţii. Trioului nostru nu-i lipsea cordialitatea şi, cu toate că toţi ne ascundeam unul de altul gîndurile neliniştitoare, sporovăiam despre multe lucruri cu inima deschisă.

Curînd, am avut şi eu ocazia să le povestesc cîteva aventuri – bîrfe de la cîrciumioara unde luam masa, gînduri bizare şi întîmplări stranii, cărora le dă naştere viaţa dezordonată de la mare. Vocea aceea, pe care am auzit-o răsunînd dincolo de zăbrele în prima seară cînd am coborît din casă, mi s-a dezvăluit a doua zi. Pe plajă m-a întîmpinat, ars de soare, un tînăr care m-a salutat graţios cu un gest al mîinii şi a trecut mai departe. Nu era altul decît un fost elev al meu de anul trecut, care, fără să mă anunţe, într-o bună zi a lipsit de la obişnuitele ore de meditaţie pe care le ţineam în birou şi pe care nu-l mai văzusem de atunci. Şi tot în dimineaţa aceea, pe cînd mă prăjeam la soare, alături de mine s-a trîntit un corp negru şi viguros: tot el. A zîmbit cu toată gura şi m-a întrebat dacă făceam

baie. I-am răspuns fără să ridic capul: întîmplător, mă aflam departe de umbrela de soare a prietenilor mei şi sperasem să fiu singur. Mi-a explicat simplu că se nimerise şi el pe coasta aceea şi că era mulţumit. N-a amintit de povestea cu lecţiile. Pentru a-l necăji, i-am spus că seara trecută i-am auzit pe ai lui certîndu-se. Tînărul a zîmbit din nou şi mi-a răspuns că era imposibil, întrucît ai lui nu erau cu el. A recunoscut însă că locuia pe o stradă cu un măslin. Şi, ridicîndu-se să plece, mi-a vorbit de un grup de prieteni care îl aşteptau. În seara aceea am privit în interiorul camerei de la parter, de unde venea un miros puternic de prăjeală, şi am văzut nişte copii şi o femeie cu batic pe cap, un pat în dezordine şi o plită. Fiindcă mă observaseră, am întrebat de el, iar femeia – care era chiar gazda mea – a venit la uşă şi din vorbă în vorbă a binecuvîntat cerul că-l cunoşteam pe chiriaşul ei, căci acum se căia că îl primise şi voia să scrie familiei – oameni aşa de cumsecade, care-şi trimiteau copilul să se recreeze, iar el din prima seară îşi adusese în cameră o femeie. „Astea nu-s lucruri de glumit, a zis ea. N-a împlinit nici optsprezece ani."

Am povestit întîmplarea Cleliei şi lui Doro şi le-am descris vizita pe care Berti mi-a făcut-o în dimineaţa următoare în capul scării, întinzîndu-mi mîna şi spunîndu-mi: „Acum, că ştiţi unde stau, cred că e mai bine să fim prieteni".

— Ai să vezi că are să-ţi ceară şi camera, a spus Doro.

Încurajat de atenţia Cleliei, am continuat să le vorbesc. Am început să le explic că obrăznicia lui Berti nu era decît timiditate, iar el, apărîndu-se, devenea agresiv. Le-am spus că în anul ce trecuse, înainte de-a fi dispărut şi de-a fi tocat probabil banii pe care ar fi trebuit să-i cheltuiască cu mine, băiatul ăsta se purtase de parcă i-ar fi fost teamă de mine,

iar cînd mă vedea mă saluta cu o înclinare stîngace din cap. I se întîmplase ceea ce i se petrece oricui: realitatea se preschimba în opusul ei. La fel ca firile delicate care se poartă cu grosolănie.

— Îl invidiam, am spus, pentru că, tînăr cum era, încă se putea înşela asupra propriei firi.

— Pesemne că eu ar trebui să fiu o fire închisă, neîncrezătoare şi perversă, a zis Clelia.

Doro a surîs tăcut.

— Doro nu crede în ce spun, dar şi el, cînd repede pe cineva, de fapt are poftă să plîngă.

Servanta care ne schimba farfuriile s-a oprit să asculte. A roşit şi s-a grăbit să termine. Am reluat:

— De copil era aşa. Mi-l amintesc. Era dintre cei care se supără cînd îi întrebi ce mai fac.

— Ar fi uşor să-i înţelegem pe oameni dacă lucrurile ar sta aşa, a zis Clelia.

Discuţiile acestea încetau atunci cînd, după cină, soseau şi ceilalţi. Printre ei se afla şi nelipsitul Guido care, dacă îşi lăsa maşina, o făcea numai ca să joace cărţi, apoi mai erau cîteva doamne, cîteva fete, soţi întîmplători – într-un cuvînt, grupul genovez. Nu era o noutate pentru mine că o adunare mai mare de trei persoane forma o mulţime şi că în atare condiţii nu mai merită să spui nimic. Aproape că preferam nopţile în care luam automobilul şi colindam pe coastă în căutarea unui locşor răcoros. Se întîmpla atunci ca pe vreo terasă de restaurant, în timp ce toţi ceilalţi dansau, să pot schimba două vorbe cu Doro şi cu Clelia, sau să spun fleacuri cu toată convingerea vreuneia dintre doamne. Erau de ajuns atunci un păhărel şi briza mării ca să-mi revin.

Ziua, pe plajă, era cu totul altceva. Vorbim cu o ciudată precauţie cînd sîntem aproape goi: ce rostim nu mai sună la fel, uneori se face linişte şi tăcerea pare să învăluie cuvintele ambigue. Clelia avea un mod extatic de a se bucura de soare, întinsă pe stîncă, aproape contopindu-se cu piatra şi dăruindu-se toată cerului, abia răspunzînd cu o şoaptă, cu un suspin, cu o tresărire a genunchiului sau a cotului puţinelor cuvinte ale celui care-i stătea alături. Mi-am dat seama foarte curînd că, aşa întinsă, Clelia nu asculta de fapt nimic. Doro, care ştia asta, nu-i vorbea niciodată. Stătea întins pe prosop ţinîndu-şi genunchii cu palmele, posomorît, neliniştit; nu se întindea, cum făcea Clelia; dacă încerca uneori, după cîteva minute se şi răsucea întorcîndu-se pe burtă sau revenind la poziţia de mai înainte.

Dar nu eram niciodată singuri. Toată plaja gemea de lume şi vocifera – din această cauză Clelia prefera nisipului, care aparţinea tuturor, stîncile, piatra dură şi alunecoasă. În momentele în care se ridica scuturîndu-şi părul, ameţită şi zîmbitoare, ne întreba despre ce am vorbit, se uita să vadă cine mai era cu noi. Erau prietene, era Guido, era tot grupul. Careva ieşea tocmai atunci din apă. Altul intra în mare prudent. Guido, cu halatul său de buret alb, aducea mereu cunoştinţe noi pe care le părăsea odată ajunse sub umbrela de soare. Apoi se urca pe stîncă şi o sîcîia pe Clelia şi nu intra niciodată în mare.

Ceasul cel mai frumos al zilei era după-amiaza sau la apusul soarelui, cînd aerul călduţ sau culoarea apei îi convingea şi pe cei mai îndărătnici să intre în apă sau să se plimbe pe plajă, şi rămîneam aproape singuri, cel mult cu acel Guido care conversa cu amabilitate. Doro, care avea nostalgia penelului, îşi fixa uneori şevaletul pe stîncă şi

picta bărci, umbrele de soare, pete de culoare, mulţumit să ne privească de la înălţime şi să ne asculte pălăvrăgeala. Uneori, cîte cineva din grup venea cu barca, acosta cu precauţie şi ne chema. În tăcerile care urmau, ascultam clipocitul valurilor printre pietre.

Prietenul Guido spunea mereu că acel clipocit era viciul Cleliei, secretul ei, infidelitatea pe care o comitea faţă de noi toţi.

— Nu mi se pare, a zis Clelia. Eu ascult clipocitul goală şi întinsă la soare, iar cine vrea să vadă vede.

— Cine ştie, continua Guido. Cine ştie ce-i poate spune mării o femeie ca dumneata, îmi imaginez ce vă spuneaţi mai înainte, cînd stăteaţi îmbrăţişate.

Marinele lui Doro – a făcut două în acele zile – erau pictate în culori palide şi nedecise, ca şi cum arşiţa soarelui şi fierbinţeala aerului, înăbuşitoare şi orbitoare, i-ar fi stins tuşele. Cîte unul din grup se căţăra pînă sus, în spatele lui Doro, îi urmărea mîinile şi îi dădea sfaturi. Doro nu răspundea. Mie mi-a spus, odată, că fiecare se amuză cum poate. Am încercat să-i arăt că nu picta cu adevărat, fiindcă marea era totdeauna mult mai frumoasă decît cea din tablourile lui: îţi ajungea s-o priveşti. În locul lui, cu talentul pe care-l avea, aş fi făcut portrete: e o satisfacţie să-i ghiceşti pe oameni. Rîzînd, Doro mi-a răspuns că, odată sezonul terminat, îşi închidea sertarul şi nu se mai gîndea la asta.

Într-o seară, cînd glumeam despre acest subiect şi mergeam cu Doro spre cafeneaua cu aperitive, Guido a remarcat cu viclenie în glas că nimeni n-ar fi zis că, sub învelişul dur şi dinamic al bărbatului de lume, în Doro dormita un suflet de artist.

— Dormitează, așa e, a răspuns Doro nepăsător și mulțumit. Cîte lucruri nu dormitează sub învelișul nostru, al tuturor. Ar trebui să avem curajul să ne trezim și să ne regăsim pe noi înșine. Sau cel puțin să vorbim despre asta. Se vorbește prea puțin pe lumea asta.

— Dă afară tot, i-am spus. Ce anume ai descoperit?

— N-am descoperit nimic. Dar îți aduci aminte cîte lucruri ne spuneam cînd eram copii. Vorbeam așa pentru a spune ceva. Știam prea bine că erau doar vorbe, și totuși plăcerea de a vorbi ne alina.

— Doro, Doro, i-am zis, începi să îmbătrînești. Lasă-i să facă lucrurile astea pe copiii pe care nu-i ai.

Atunci Guido a izbucnit în rîs, un rîs din toată inima care îi îngusta ochii. Îl ținea pe Doro pe după umeri și se sprijinea de el rîzînd. Noi îi priveam neîncrezători capul aproape chel și ochii duri, de bărbat frumos în vacanță.

— Ceva dormitează și în Guido, a spus Doro. Rîde uneori ca un nătărău.

Am observat mai tîrziu că Guido rîdea în felul acesta numai între bărbați. În seara aceea, după ce i-am lăsat pe Doro și pe Clelia la poarta vilei, am dus mașina la hotel și am făcut împreună cîțiva pași. Ne-am plimbat de-a lungul țărmului. Am vorbit despre prietenii noștri aproape fără să vrem. Călătoria lui Doro și întoarcerea sa neașteptată era socotită de Guido, în bătaie de joc, drept o neliniște de artist. E curios cum Doro reușise să-i convingă pe toți de seriozitatea jocului de-a pictura. Se vorbea în cercul de prieteni de fiecare zi pînă și despre necesitatea de a-l convinge să expună și să-și facă din pictură ceea ce se numește o profesiune. „Sigur că da, și eu i-o spun mereu", intervenea Clelia volubilă.

— Sînt nebuni, a zis Guido în seara aceea.

— Dar Doro se joacă, am spus.

Guido a tăcut o vreme – purta sandale și înaintam încet, ca doi călugări –, apoi s-a oprit și a zis brusc:

— Îi cunosc eu pe ăștia doi. Știu ce fac și ce vor. Dar nu știu de ce Doro pictează.

— Și ce e rău în asta? Îl amuză.

Era rău pentru că, la fel ca toți artiștii, Doro nu-și mulțumea nevasta.

— Adică?

Adică voia să spună că activitatea cerebrală și nervoasă slăbea forța virilă, motiv pentru care fiecare pictor trece prin perioade de depresiune nervoasă cumplită.

— Sculptorii nu trec?

— Ba toți trec, a mormăit Guido. Toți nebunii care își solicită prea mult creierul și nu știu cînd să înceteze.

Ne opriserăm în fața hotelului. L-am întrebat ce fel de viață trebuie să ducem, după părerea lui.

— O viață sănătoasă, a zis. Să muncim, dar fără furie. Să ne distrăm, să ne hrănim, să discutăm. Mai ales să ne distrăm.

Stătea în fața mea legănîndu-se pe picioare, cu mîinile la spate. Cămașa cu rever îi dădea un aer de adolescent isteț care știe multe, de ins la patruzeci de ani rămas adolescent din trîndăvie.

— Trebuie să înțelegem viața, a mai adăugat, făcînd cu ochiul cu o expresie de neplăcere. S-o înțelegem cînd sîntem tineri.

V

Clelia îmi spusese că în fiecare dimineaţă Doro o ştergea şi se ducea să facă baie în marea lăptoasă din zori. Din această cauză lenevea apoi pînă la prînz în spatele şevaletului. Uneori, mi-a spus, se ducea şi ea, dar n-avea s-o facă în următoarea dimineaţă, pentru că îi era prea somn. I-am promis lui Doro că îi voi ţine companie, şi tocmai în noaptea aceea n-am reuşit să dorm. M-am ridicat din pat dis-de-dimineaţă şi am ajuns, pe străzile proaspete şi goale, pe plaja încă umedă. Aveam prilejul să mă opresc şi să urmăresc atent cum aurul solar incendia şi reliefa copacii de pe vîrful muntelui, dar imediat ce m-am aşezat pe nisip am văzut cum, din apa liniştită, se apropia de ţărm capul cuiva; apoi a acostat şi a ieşit din mare, şiroind de apă, trupul bronzat al tînărului meu.

S-a apropiat firesc să-mi vorbească, iar între timp îşi freca trupul slab şi scund cu prosopul. Am căutat cu privirea în larg dacă nu se vede Doro.

— Cum aşa, singur? l-am întrebat.

Nu mi-a răspuns – era cu totul stors de efort – şi cînd a terminat s-a aşezat la cîţiva paşi de mine, cu faţa spre mare. Eu m-am întors pe o parte ca să pot avea sub ochi muntele poleit de aur. Berti a căutat cu vîrful degetelor într-un pachet, a tras o ţigară şi şi-a aprins-o. După aceea s-a scuzat că nu avea decît una.

Eram uimit că Berti era atît de matinal. A schiţat un gest vag cu mîna şi m-a întrebat dacă aşteptam pe cineva. I-am răspuns că la mare nu aştepţi pe nimeni. Atunci Berti s-a lungit pe burtă şi, sprijinit pe coate, a fumat uitîndu-se la mine.

Mi-a spus că aerul de bîlci pe care-l capătă plaja în plin soare îl dezgustă. Copii, umbrele de soare, doici, familii. Dacă ar fi fost după el, le-ar fi interzis. Atunci l-am întrebat de ce venea la mare: putea să rămînă la oraş, unde nu există aşa ceva.

— Peste puţin timp se iveşte soarele, a zis întorcîndu-se să privească muntele.

Am tăcut un timp, în liniştea uşor foşnitoare.

— Rămîneţi pentru mult timp la mare? m-a întrebat.

I-am răspuns că nu ştiam şi m-am uitat din nou spre larg. Se întrezărea un punct negru. Berti l-a privit şi el şi mi-a spus:

— E prietenul dumneavoastră. Era la geamanduri cînd am sosit eu. Ce bine înoată. Dumneavoastră nu înotaţi?

La puţin timp după, a aruncat ţigara şi s-a ridicat.

— Astăzi sînteţi acasă? m-a întrebat. Am să vă spun ceva.

— Poţi să-mi spui şi acum, i-am răspuns ridicînd privirea spre el.

— Dar aşteptaţi pe cineva.

I-am spus să nu facă pe prostul. Despre ce vorbim aici, de ore de meditaţie?

Atunci Berti s-a aşezat din nou, privindu-şi genunchii. A început să povestească de parcă era la un interogatoriu, însufleţindu-se din cînd în cînd. Mi-a zis că de fapt se plictisea, că nu avea prieteni şi că ar fi fost foarte, foarte

mulţumit să stea de vorbă cu mine, să citim împreună nişte cărţi – nu, nu de şcoală! –, să citim la fel cum citeam uneori la şcoală, explicînd şi discutînd, învăţîndu-l multe lucruri de care ştia că nu are habar.

M-am uitat la el agasat şi curios. Berti era dintre băieţii care vin la şcoală pentru că sînt trimişi, iar cînd le vorbeşti îţi fixează gura cu ochi umflaţi şi plictisiţi. Acum, gol şi bronzat, îşi îmbrăţişa genunchii şi zîmbea liniştit. Cine ştie, mi-a trecut prin minte, poate că tinerii ăştia sînt cei mai ageri.

A plecat cînd capul lui Doro se vedea aproape de mal. S-a ridicat brusc şi mi-a spus: „La revedere". Începeau să foiască şi alţi înotători şi mi s-a părut că Berti alerga după o fustă care a luat-o la fugă printre cabine. Dar iată-l pe Doro care ieşea din apă, aplecat de parcă ar fi urcat pe o scară, şiroind de apă, cu capul lucind sub casca de cauciuc, care îi dădea o înfăţişare atletică. S-a oprit clătinîndu-se în faţa mea şi gîfîind; sub stern şi coaste se păstrau încă zvîcniturile din timpul înotului. Fără să vreau m-am gîndit la Guido, la discuţia din seara dinainte, şi mi-a scăpat un surîs abia schiţat. Smulgîndu-şi casca, Doro a mormăit:

— Ce e?

— Nimic, am răspuns. Mă gîndeam la frumosul ăla de Guido care începe să se îngraşe. Merită să nu te însori!

— Dac-ar înota o oră în fiecare dimineaţă, ar deveni altul, a zis Doro şi a căzut în genunchi pe nisip.

Berti s-a întors la prînz să mă caute la cîrciumioară. S-a oprit printre mese, cu jacheta pusă pe spate, peste tricoul albastru. I-am făcut semn să se apropie. A venit luînd din zbor un scaun de la o masă, dar atenţia cu care-l priveam

l-a jenat, pentru că s-a oprit şi i-a alunecat jacheta, pe care a cules-o de pe jos, lăsînd scaunul. L-am invitat să se aşeze.

De data asta mi-a oferit o ţigară şi a început imediat să-mi vorbească. Eu mi-am aprins pipa, tăcut. L-am lăsat să spună tot ce-a vrut. Mi-a povestit că din motive familiale a trebuit să întrerupă studiile, dar că deocamdată nu lucra nicăieri – acum, după ce încetase şcoala, văzîndu-mă a înţeles că a studia, nu ca elev, ci pe cont propriu, din plăcere, era ceva inteligent. Mi-a spus că mă invidia şi că de o bucată de vreme şi-a dat seama că eu nu eram doar un profesor, ci şi un om simpatic. Avea multe lucruri despre care dorea să discutăm.

— De exemplu? l-am întrebat.

De exemplu, a răspuns, de ce nu se ţin lecţiile stînd de vorbă cu profesorul şi chiar mergînd la plimbare cu el? Era neapărat necesar să se piardă timpul cu cîţiva imbecili care fac să stea pe loc întreaga clasă?

— Într-adevăr, aveai aşa un chef să studiezi, încît nu-ţi ajungeau orele de la şcoală şi luai lecţii şi în particular.

Berti a zîmbit şi mi-a zis că asta era cu totul altceva.

— Şi-mi pare rău să aflu acum că ai tăi nu sînt milionari, am continuat. De ce îi făceai să cheltuiască şi pe lecţii particulare?

A zîmbit din nou, într-un fel care avea ceva feminin şi în acelaşi timp dispreţuitor. Femeile ripostează aşa. L-o fi învăţat vreo femeie, m-am gîndit.

Berti m-a însoţit o bucată de drum – în ziua aceea făceam o plimbare cu prietenii Cleliei – şi mi-a mai spus că înţelegea bine că venisem la mare ca să mă odihnesc şi că nu pretindea să-i ţin nişte lecţii, dar spera cel puţin că-i voi tolera tovărăşia şi uneori pălăvrăgeala pe plajă. De data

asta i-am răspuns eu cu surîsul acela feminin şi, lăsîndu-l în mijlocul drumului, i-am zis:

— Cu plăcere, dacă vei fi într-adevăr singur.

Plimbarea din ziua aceea – eram cu toţii în automobilul lui Guido – s-a încheiat nefericit, pentru că una dintre femei, o oarecare Mara, rudă cu Guido, din cauză că a vrut să culeagă nişte mure a alunecat de pe o stîncă abruptă şi probabil îşi fracturase un umăr. Urcaserăm pe obişnuitul drum de munte, pînă dincolo de localul de noapte şi de ultimele vilişoare, răsfirate în mijlocul pinilor şi al stîncilor roşii, pînă sus la platoul pe care îl urmărisem în dimineaţa aceea aprins de primele raze. Pentru ca biata femeie să poată fi transportată, am înţeles imediat pe drum că n-o să putem urca toţi în maşină. Guido, foarte îngrijorat, a vrut ca Mara, care gemea, să se întindă pe perne. Rămînea loc pentru Clelia şi pentru alte două fete, care priveau amuzate la mine şi la Doro, iar pînă la urmă noi doi ne-am întors pe jos. După vreo două sute de paşi am dat peste una dintre cele două fete şezînd pe o grămadă de pietriş.

Doro a terminat repede ce avea de spus:

— Iată ce-nseamnă să trăieşti mereu înconjurat de femei.

Pe fată o dăduseră jos din maşină pentru a-i face loc Marei, care într-adevăr îşi fracturase umărul, aşa de tare se văita. A trebuit să coboare ea, pentru că era singura necăsătorită din grup.

— Noi astea nemăritate nu sîntem femei, ne-a spus îmbufnată. Anul ăsta Mara a terminat-o cu distracţia. O duc îndărăt la Genova.

Ne-a privit pe furiş, din mers. Doro i-a zîmbit uşor, de bun-venit. Au vorbit puţin despre Mara şi au discutat despre ce-o să zică de păţanie soţul ei, bărbatul acela atît de energic care nu pleca de la birourile lui din Sestri decît duminica.

— O să fie mulţumit că întîmplarea a făcut ca tocmai soţia lui să-şi fractureze umărul, a zis Doro. În sfîrşit va petrece o vară împreună cu el.

Fata – pe nume Ginetta – a zîmbit cu invidie.

— Crezi dumneata? a întrebat pironindu-şi asupra lui ochii-i cenuşii. Din cîte ştiu eu, bărbaţii se distrează cînd soţia e departe. Sînt nişte egoişti.

Doro a început să rîdă:

— Cîtă înţelepciune, Ginetta! Pariez că în momentul ăsta Mara nu se gîndeşte la asta. Apoi m-a privit pe mine: Cei care spun aşa ceva trebuie că sînt ori burlaci, ori băieţandri.

— Eu nu zic nimic, am bombănit.

Ginetta era o fată frumoasă, care mergea voinicește şi obişnuia să-şi scuture părul pe spate precum o coamă. Tocmai voia să spună ceva, cînd Doro i-a luat-o înainte:

— Anul acesta o să vină Umberto?

— Burlacii sînt ipocriţi, a replicat ea. Nu ştiu, a răspuns după aceea.

— Te bucuri de toate dezavantajele, Ginetta. Iei în căsătorie un burlac care te lasă deja singură. Ce-ţi va face de acum încolo?

Pe jumătate serioasă, Ginetta a privit drept înainte, clătinînd din cap.

— De obicei, un soţ a fost mai întîi un burlac, am remarcat eu, împăciuitor. De-acolo pleacă.

Dar Ginetta vorbea de Umberto. Ne-a povestit că îi scria despre hienele care în timpul nopţii zbierau, de te făceau să te gîndeşti la bebeluşii care nu vor să doarmă. „Dragă Ginetta, îi scria, dacă ai noştri copii vor face atîta tărăboi, mă voi duce să dorm la hotel.“ Îi mai spunea că marea

diferență dintre țările din deșert și cele civilizate era că în deșert nu se putea dormi din cauza zgomotului.

— Ce caraghios, rîdea Ginetta. Glumim mereu.

Curbele drumului printre pini, de unde zăreai marea, impregnau pentru mine volubilele cuvinte ale Ginettei cu o senzație de savoare și o ușoară amețeală. Părea că marea, de-acolo de jos, ne chema. Chiar și Doro mergea ceva mai dezinvolt. Peste puțin avea să fie seară.

— Sărmana Mara, a zis Ginetta. Cînd o să mai poată înota?

În seara aceea am găsit umbrela de soare părăsită și plaja fără lume. Am intrat în apă cu Ginetta și am înotat, unul lîngă altul, ca într-o întrecere, fără să îndrăznim să ne separăm, în tăcerea mării pustii. Ne-am întors la țărm fără să scoatem un cuvînt și, în timp ce înotam, vedeam coasta înaltă cu pini, de unde coborîserăm cu puțin timp înainte. Am ajuns la mal; Ginetta a ieșit din apă lucind ca un pește și s-a dus la cabină. Doro termina o țigară pe care și-o aprinsese așteptîndu-mă.

Am urcat împreună pînă la vila unde Clelia ajunsese deja. În seara aceea, la cină, am aflat că Mara se întorsese la Sestri împreună cu Guido și că vom rămîne singuri și fără automobil pentru cîteva zile. Vestea mi-a făcut plăcere, fiindcă mă bucuram să petrec în liniște noaptea, stînd de vorbă.

— Ce necugetată, a zis Clelia. Ar fi putut să aștepte închiderea sezonului ca să-și rupă brațul.

— Ginetta spune că noi, bărbații, sîntem egoiști, a remarcat Doro.

— Îți place Ginetta? m-a întrebat Clelia.

— E o fată care mustește de sănătate, am spus. De ce mă întrebi, mai e și altceva?

— Oh, nimic. Doro susține că înainte să ne căsătorim semănăm cu ea.

Am zis atunci că toate fetele seamănă între ele și că numai cînd devin femei le poți aprecia cu adevărat. Clelia a ridicat din umeri:

— Cine știe cum mă apreciezi, a bombănit ea.

— Mie-mi lipsesc unele elemente, am spus. Numai Doro te-ar putea aprecia.

Doro a început pe neașteptate să glumească și a comentat că un bărbat îndrăgostit și-a pierdut capul, iar aprecierea lui nu mai contează. L-am privit uluit. În schimb, Clelia nu ne dădea atenție și încă o dată a ridicat din umeri, bombănind că toți eram la fel.

— Ce se petrece? am întrebat rîzînd.

Nu se întîmpla nimic, și Clelia a început să se tînguiască, cu glas șoptit, că se simțea ca o epavă de demult, iar cînd se gîndea la tinerețea ei, cînd era școlăriță, cînd s-a dus la primul bal și cînd și-a pus pentru prima oară ciorapi lungi, o treceau fiori. Doro o asculta pe gînduri, abia zîmbind.

— Eram un copil prea serios, spunea dezolată Clelia. Mă gîndeam că dacă a doua zi tata ar fi sărăcit pe neașteptate și dacă bucătăria ar fi luat foc, n-am mai fi avut ce să mîncăm. Îmi făcusem în grădină un ascunziș în care depozitasem nuci și smochine uscate și așteptam să vină strîmtorarea, să-i pot oferi tatei proviziile mele. Le-aș fi spus tatei și mamei: „Nu disperați. Clelia se gîndește la toate. Ați pedepsit-o, dar acum ea vă iartă, să n-o mai faceți". Ce prostuță eram.

— Toți sîntem prostuți la vîrsta aceea, i-am zis.

— Credeam tot ce-mi spuneau. Nu îndrăzneam să-mi bag capul printre zăbrelele gardului de fier pentru că ar fi putut să treacă cineva şi să-mi scoată ochii. Cu toate astea, de la gard se vedea marea şi n-aveam altă distracţie, pentru că mă ţineau mereu închisă, iar eu stăteam pe băncuţă şi-i ascultam pe trecători, ascultam zgomotele. Cînd suna o sirenă în port, eram fericită.

— De ce povesteşti toate astea? a întrebat-o Doro. Ca să suporţi amintirile din copilărie ale altcuiva trebuie să fii îndrăgostit de el.

— Dar el ţine la mine, a zis Clelia.

Am pălăvrăgit îndelung în noaptea aceea, apoi ne-am dus să vedem marea sub cerul plin de stele. Noaptea era atît de clară, încît se zărea albul stîncilor ce ieşeau din mare pe sub balustrada falezei. Am spus în cele din urmă că, de fapt, eu nu credeam în toată apa aceea şi că marea mă făcea să simt că trăiesc ca sub un clopot de sticlă. Am descris măslinul meu ca pe o vegetaţie lunară chiar şi atunci cînd luna lipsea. Clelia, întorcîndu-se spre mine şi spre Doro, a strigat:

— Ce frumos! Să mergem să-l vedem.

Dar traversînd piaţeta am întîlnit nişte cunoştinţe şi a trebuit să le povestim despre Mara, iar din vorbă în vorbă Clelia a uitat de măslin şi s-au întors cu toţii la vilă să joace cărţi. Puţin necăjit, i-am lăsat să plece spunînd că sînt obosit.

În capătul piaţetei l-am ajuns din urmă pe Berti, care n-a mai avut timp să se tragă în întuneric. Am mers drept înainte şi Berti a fost cel care mi s-a adresat.

— Ce-i cu urmărirea asta? l-am întrebat atunci.

Îl întrezărisem cu o oră mai devreme pe lîngă vilă, după care ne dăduse tîrcoale pe faleză, la oarecare distanţă. Jacheta albă peste tricou sărea în ochi prea tare. El mi-a răspuns – devenind îndrăzneţ în întuneric – că auzise de o nenorocire, sus la pini, şi voise să se lămurească.

VI

— Din cîte vezi, sînt viu, i-am zis. Trebuia să te ţii după mine toată seara?

M-a întrebat dacă intram la culcare. Ne-am oprit sub măslin, care era o pată neagră în noapte.

— Spuneau că o doamnă s-a omorît, a spus Berti.

— Te interesează şi doamnele?

Cu bărbia ridicată, Berti privea fereastra mea. S-a întors însufleţit şi mi-a spus că o nenorocire poate hotărî un vilegiaturist să plece, iar el s-a gîndit că eu şi prietenii mei am fi plecat.

— E o rudă de-a dumneavoastră? m-a întrebat.

Am înţeles, în seara aceea, că atunci cînd spunea prietenii mei, se referea la Clelia şi Doro. M-a mai întrebat dacă Mara era rudă cu ei. Bănuiala absurdă că ar fi interesat de cei treizeci de ani ai Marei m-a făcut să zîmbesc. L-am întrebat dacă o cunoştea.

— Nu, a mărturisit el. Am întrebat într-o doară.

I-am dat întîlnire a doua zi pe plajă, glumind în legătură cu ideea lui de a citi împreună.

— Dacă tu crezi că-ţi voi prezenta nişte fete, te înşeli. Am impresia că ştii să te descurci şi singur.

În seara aceea am fumat la fereastră, gîndindu-mă din nou la confidenţele Cleliei, necăjit că Ginetta niciodată nu mi le-ar fi făcut. Mă cuprindeau melancolii mai vechi. S-a

adăugat amintirea conversaţiei cu Guido, care reuşise să mă umilească. Din fericire eram la mare, unde zilele nu au importanţă. „Am venit aici să mă distrez", m-am gîndit.

A doua zi şedeam cu Doro pe vîrful unei stînci şi puţin mai jos, Clelia, întinsă pe spate, acoperindu-şi ochii. Umbrela de soare de pe plajă era părăsită. Am vorbit iarăşi despre Mara şi am conchis că o plajă este făcută din femei şi mai ales din copii. Cînd lipseşte un bărbat, nimeni nu observă, dar dacă dispare o Mara oarecare, un întreg grup de prieteni se împrăştie.

— Priveşte toate umbrelele astea de soare, spunea Doro. Sînt tot atîtea case; în ele se croşetează, se mănîncă, se schimbă haine, se fac vizite. Cei cîţiva soţi stau la soare acolo unde i-a pus nevasta. E o republică a femeilor.

— De unde s-ar putea deduce că ele au inventat societatea.

În acel moment de stînci s-a apropiat un înotător. A scos capul din apă, agăţîndu-se cu mîinile de bolovani: era Berti.

N-am zis nimic, dar îl urmăream cu coada ochiului. Poate nu mă vedea, acolo sus, unde eram – eu cînd ies din apă nu văd la doi paşi – şi a stat agăţat de stîncă, săltînd odată cu valurile. La înălţimea frunţii sale, la cîteva palme stătea Clelia, întinsă pe spate şi nemişcată. Lui Berti apa din păr îi şiroia peste ochi, iar pentru a se susţine dădea din braţe, făcînd acele gesturi tentaculare care aminteau de mişcările înotului şi ale instabilităţii în apă. Apoi s-a desprins pe neaşteptate şi a început să înoate pe spate şi, înconjurînd o rocă, s-a apropiat de locul unde nisipul devenea stîncă. De acolo mi-a strigat ceva. L-am salutat cu un gest al mîinii şi am reluat conversaţia cu Doro.

Mai tîrziu, cînd Clelia s-a trezit din beatitudinea ei şi au venit celelalte fete şi cîteva cunoştinţe, mi-am rotit privirea peste plajă şi l-am zărit pe Berti stînd în picioare printre cabine, cu un ziar în mînă şi citind. Era clar că în dimineaţa aceea aştepta. I-am făcut semn să se apropie. Am insistat. Berti s-a mişcat, împăturind ziarul fără să ne privească. La poalele stîncilor s-a oprit. I-am spus lui Doro:

— Acela este tipul meu întreprinzător despre care ţi-am vorbit.

Doro l-a privit şi a zîmbit, întorcîndu-se apoi spre şevaletul său. Era momentul să cobor şi, ajuns lîngă el, să-i spun cîteva cuvinte lui Berti.

Să prezinţi un tinerel în slip negru unor fete care vin şi pleacă în costume de baie şi unor domni în halat este un lucru fără consecinţe grave şi, în cele din urmă, scuzabil. Dar figura gravă şi plictisită a lui Berti m-a iritat, mă simţeam ridicol. Am bombănit brusc:

— Aici ne cunoaştem cu toţii.

Şi trecînd pe lîngă noi Ginetta, care se ducea în apă, i-am spus:

— Aşteaptă-mă.

Cînd m-am întors la ţărm – Ginetta rămînea în apă mai mult de-o oră – l-am găsit pe Berti aşezat pe nisip, între umbrela noastră şi cea vecină, îmbrăţişîndu-şi genunchii.

L-am lăsat acolo. Preferam să stau puţin de vorbă cu Clelia. Ea tocmai ieşea în acel moment din cabină, purtînd un bolero alb peste costum. I-am venit în întîmpinare şi ne-am salutat în glumă. Ne-am îndepărtat încet-încet vorbind, iar după ce Berti a dispărut în spatele umbrelei, m-am

simţit mai bine. Făceam obişnuita plimbare între spuma de la mal şi grupurile răspîndite şi gălăgioase.

— Am făcut o baie cu Ginetta, am spus. Dumneata nu intri?

Încă din prima zi spusesem în treacăt, din politeţe, că voi intra în apă cu Clelia. Ea însă s-a oprit şi m-a privit cu un surîs ambiguu. „Nu, nu", mi-a zis atunci. M-am uitat la ea surprins. „Nu, nu, eu în apă intru singură." Nu mai era nimic de făcut. Mi-a explicat că ea acţiona mai mereu în public, dar cu marea îi plăcea să fie în intimitate. „Dar e ciudat." „E ciudat, dar asta e." Înota bine şi nu alesese aşa din timiditate. Era o hotărîre a ei. „Tovărăşia mării îmi ajunge. Nu vreau pe nimeni. În viaţă nu am nimic al meu. Lăsaţi-mi cel puţin marea." S-a îndepărtat înotînd fără să tulbure apa, iar la întoarcere o aşteptam pe nisip.

Am revenit la discuţia noastră şi Clelia a răspuns cu jumătate de zîmbet protestului meu.

— Nici măcar cu Doro? am întrebat-o.

— Nici cu Doro.

În dimineaţa aceasta am glumit în legătură cu înotul ei misterios şi, trecînd printre trupuri, rîzînd de burţile mari, criticam femeile.

— Ştii cine stă sub umbrela aceea roşie? m-a întrebat Clelia.

Pe şezlong se zărea un trup gol numai piele şi os, purtînd un costum de baie din două piese, sutien şi slip. Era bronzat neuniform; pîntecul descoperit arăta urma costumului normal dinainte. Unghiile de la picioare şi de la mîini erau roşii-sîngerii. Pe speteaza şezlongului atîrna un frumos prosop de buret roz.

— Este prietena lui Guido, a şoptit Clelia rîzînd. O cară cu el şi o ţine ascunsă, iar cînd o întîlneşte îi sărută mîna şi-i spune toate cele de rigoare.

Apoi m-a luat de braţ şi s-a aplecat:

— De ce voi, bărbaţii, sînteţi atît de vulgari?

— Am impresia că Guido are gusturi pestriţe, am zis. Cît despre vulgaritate, are multă.

— Ah, nu, femeia aceea e vulgară, a spus Clelia. El, sărmanul, mă iubeşte.

Am început să-i explic că nimic nu este vulgar în sine, ci noi creăm vulgaritatea prin ceea ce spunem sau gîndim, dar Clelia privea deja în altă parte şi rîdea de boneta roşie de pe capul unui copil.

Ne-am plimbat aşa pînă la capătul plajei şi ne-am oprit să fumăm pe ţărmul stîncos. După aceea ne-am întors moleşiţi de soare şi îmi lăsam privirea să se aştearnă, fără interes, ici-colo, cînd l-am zărit, lîngă umbrela noastră, pe Berti îndepărtîndu-se – spatele lui negru, slipul – şi vorbind cu un aer preocupat unei femei mărunte, îmbrăcată într-un halat înflorat, ciudată, în sandale cu talpă groasă, cu obrajii lucioşi, machiaţi. În acel moment Clelia i-a strigat ceva lui Doro, ridicînd braţul, iar cei doi s-au întors – în grabă, Berti, care a şters-o de cum ne-a văzut; dezinvoltă şi zeflemitoare, femeiuşca aceea, care l-a urmat pe tînăr şchiopătînd şi chemîndu-l pe nume.

— Gheişa care te urmărea, i-am spus după ce a venit să mă caute la cîrciumioară, era cumva doamna pe care ai adus-o acasă în ziua aceea?

Berti a zîmbit indiferent, cu ţigara în gură.

— Văd că ai o bună tovărăşie, am continuat. De ce mai cauţi alta? Noroc că nu te-am prezentat domnişoarelor de la noi.

Berti mă fixa din ochi, cum faci cînd te prefaci că te gîndeşti.

— Nu-i vina mea c-am întîlnit-o, a spus la un moment dat. Să le cereţi scuze din partea mea prietenilor dumneavoastră.

Atunci am schimbat vorba şi l-am întrebat dacă ai lui ştiau despre isprăvile sale. Cu acelaşi zîmbet vag, mi-a zis încet că femeia aceea făcea mai mult decît nenumărate domnişoare de familie bună, ca de altfel toate femeile ca ea, care, dacă duceau o viaţă dificilă, asta era în folosul celor cinstite.

— Adică?

— Da. Bărbaţii sînt cu toţii de acord să frecventeze prostituate, şi astfel se descarcă şi nu mai dau bătăi de cap celorlalte. Prin urmare, să le respecte.

— Foarte bine, i-am răspuns. Dar tu de ce te furişezi şi ţi-e ruşine cu ea?

— Eu..., s-a bîlbîit Berti.

Mi-a explicat că era altceva: el dispreţuia femeile şi-l înfuria că toţi trăiau numai pentru acelaşi lucru. Femeile erau proaste şi mofturoase: infatuarea bărbaţilor le făcea necesare; era de-ajuns ca bărbaţii să fie de acord să nu le mai caute, ca să le smulgă orgoliul.

— Berti, Berti, mai eşti şi ipocrit, i-am zis.

M-a privit surprins.

— Să te foloseşti de cineva şi apoi să nu-i mai dai nici bună ziua, asta nu se poate.

L-am văzut atunci cum surîde şi cum striveşte ţigara ostentativ. Cu vocea cea mai senină mi-a spus că nu el se folosise de femeia aceea, ci – a zîmbit – femeia aceea s-a folosit de el. Era singură, se plictisea la mare; se întîlniseră

pe plajă, ea a fost cea care a început să glumească, să se lege de el.

— Vedeți, mi-a mărturisit, nu i-am zis nu, fiindcă mi-era greu. Are poșeta cu oglinda spartă. O înțeleg. Vrea doar să fie însoțită și nu cere un ban; spune că la mare nu se lucrează. Dar e răutăcioasă. E la fel ca toate femeile, care profită de situațiile ridicole, să pună în încurcătură un bărbat.

M-am întors acasă pe străzile pustii de la ora două după-amiaza. Am hotărît să nu-i mai dau sfaturi acestui băiat; era genul pe care trebuie să-l lași să facă ce poftește, ca să vezi pînă la urmă unde ajunge. L-am întrebat dacă pe femeia aceea, pe doamna aceea, nu cumva o adusese cu el de la Torino.

— Sînteți nebun! mi-a strigat Berti.

Dar toată spontaneitatea i-a dispărut cînd l-am întrebat cine l-a învățat să-și ceară scuze pentru lucrurile care oamenilor nu le țineau nici de cald, nici de frig.

— Cînd? s-a bîlbîit.

— Nu mi-ai spus mai devreme să le cer scuze prietenilor mei din partea ta?

Mi-a explicat că, eu fiind cu prietenii, îi părea rău să fie văzut cu femeia aceea.

— Există oameni în fața cărora ne este rușine să fim ridicoli, a zis el.

— Ca de exemplu, cine?

Atunci a tăcut un moment.

— Prietenii dumneavoastră, a mormăit nepăsător.

M-a lăsat în capul scării și s-a îndepărtat pe aleea însorită. Întrucît în orele acelea de arșiță Doro se odihnea, eu, care în timpul zilei nu reușesc să dorm, mă prefăcusem că

mă întorc acasă doar ca să scap de Berti. Și acum începea plictisul zilnic al orelor calde și goale. Am hoinărit prin locurile acelea ca întotdeauna, dar nu mai exista colțișor pe care să nu-l cunosc. Am apucat-o atunci pe drumul care ducea la vilă, dornic să vorbesc cu Clelia. Dar era mult prea devreme și m-am frămîntat o grămadă de timp, șezînd pe un zid scund, dincolo de care cîțiva copaci se oglindeau în mare. Printre altele, m-am gîndit pentru prima oară că cineva care n-o cunoștea bine pe Clelia ar fi crezut, văzîndu-ne că ne plimbăm și rîdem împreună, că între noi era mai mult decît simplă prietenie.

Am găsit-o pe Clelia în grădină, tolănită la umbră pe un fotoliu de răchită. Părea că se bucură să mă vadă și a început să sporovăiască. Mi-a spus că Doro se săturase să picteze marea și că voia să înceteze. Mi-a scăpat un zîmbet.

— Guido al dumitale va fi fericit, i-am zis.

— De ce?

A trebuit să-i explic atunci că, după Guido, Doro se gîndea mai mult la pictură decît la ea și că ăsta ar fi motivul neînțelegerilor dintre ei.

— Neînțelegeri? a întrebat Clelia încruntîndu-se.

Am spus atunci, nerăbdător:

— Ei, Clelia, nu vrei acum să mă faci să cred că nu v-ați certat nici un pic! Amintește-ți de seara aceea în care mă rugai să-i țin tovărășie și să-l distrez...

Clelia m-a ascultat aproape îmbufnată și clătina din cap, că nu era adevărat ce spun.

— N-am zis niciodată nimic, a bombănit. Nu-mi amintesc. A zîmbit. Nu vreau să-mi amintesc ce-am zis. Și dumneata să nu faci pe ticălosul.

— Spune-mi, în prima zi cînd am venit aici, cînd ne-am întors din călătoria aceea după ce au tras în noi...

— Frumos! a exclamat Clelia. Şi omuleţul acela care ţopăia?

Am zîmbit, iar Clelia a continuat:

— Toţi vă legaţi de ceea ce spun; toţi vă amintiţi lucrurile pe care le spun. Şi întrebaţi, vreţi să ştiţi. S-a îmbufnat din nou: Am impresia că sînt din nou la şcoală.

— În ceea ce mă priveşte..., am bîiguit.

— Nu trebuie niciodată să-ţi aminteşti lucrurile pe care le spun. Eu vorbesc, vorbesc, fiindcă am limbă, fiindcă nu ştiu să stau singură. Nu mă lua şi dumneata în serios, pentru că nu merită.

— Ei, Clelia, sîntem obosiţi de viaţă?

— Nici vorbă, e-atît de frumoasă, a zis rîzînd.

Atunci i-am spus că nu-l mai înţelegeam deloc pe bietul Doro. De ce voia să înceteze să picteze? Picta atît de bine.

Clelia a devenit gînditoare şi mi-a mărturisit că de n-ar fi fost cum era – o fetişcană răsfăţată, care nu ştia să facă nimic –, ar fi pictat ea marea care-i plăcea atît de mult şi care era ceva al ei; şi nu doar marea, ci şi casele, oamenii, scările abrupte, toată Genova.

— Îmi place atît de mult, mi-a zis.

— Poate de-asta a fugit Doro. Din acelaşi motiv. Lui îi plac colinele.

— S-ar putea. Dar el spune că locurile lui sînt frumoase numai retrăindu-le în gînd. Eu nu aş fi în stare. N-am altceva al meu.

Aşezaţi aşa, faţă-n faţă – cu măsuţa la mijloc –, îl aşteptam pe Doro. Clelia a început din nou să-mi povestească despre copilăria ei şi a glumit mult pe seama naivităţilor

acelei vîrste, în mediul acela închis al bătrînilor care voiau să facă din ea o contesă şi şi-o pasau între trei case: o prăvălie, un palat şi o vilă, iar ceea ce îi plăcea ei mai mult era triunghiul pe care îl făceau străzile unite după ce traversa întregul oraş. Palatul unchiului era o clădire veche cu fresce şi palisade, cu vitrine ca un muzeu, care, văzută din stradă, străjuia marea, şi avea ferestre mari cu vitralii. Copil fiind, spunea Clelia, era un coşmar să păşeşti pe coridorul ei şi să-ţi petreci după-amiaza în penumbra lugubră a sălilor. Dincolo de acoperiş erau marea, aerul, strada plină de viaţă; ei nu-i rămînea decît s-o aştepte pe maică-sa să termine taifasul cu bătrîna; şi, fără răgaz, torturată de plictiseală, îşi ridica ochii spre tablourile întunecate din care apăreau mustăţi, capete cu păr ca de cardinal, obraji palizi de păpuşi fără vîrstă.

— Vezi şi dumneata cît sînt de proastă, spunea Clelia. Cînd palatul era ca şi al nostru, nu-l puteam suferi; acum, cînd sîntem săraci şi ruinaţi, aş da orice să-l pot avea din nou.

Mai înainte ca Doro să apară la balcon, Clelia mi-a mai spus că mama ei nu voia s-o lase în prăvălia unde stătea tatăl ei, pentru că nu era frumos ca o fetiţă ca ea să audă certurile de la tejghea şi să înveţe atîtea mojicii. Dar prăvălia era plină cu tot felul de lucruri şi avea vitrine strălucitoare – aceleaşi obiecte care umpleau palatul –, şi aici lumea venea şi pleca, iar Clelia era fericită să-şi vadă tatăl mulţumit. Îl întreba mereu de ce nu vindeau şi tablourile şi odoarele din palat; aşa, n-ar fi sărăcit niciodată.

— Chibzuiam mult în copilărie, mi-a explicat Clelia surîzînd. Mă trezeam noaptea înspăimîntată că tata ar fi putut pierde totul.

— De ce-ţi era atît de teamă?

Atunci Clelia mi-a răspuns că în acei ani fusese cu totul învăluită de spaimă. Primele gînduri de dragoste le-a avut în faţa unui tablou cu sfîntul Sebastian martirul – un tînăr gol, cu trupul plin de sînge închegat şi cruste, cu săgeţi implîntate în pîntec. Ochii trişti şi cuprinşi de dragoste ai sfîntului o făceau să-i fie ruşine să-l privească, iar pentru ea iubirea însemna scena aceasta.

— Oare de ce povestesc toate astea? a spus Clelia.

Curînd, Doro a apărut la balcon, ştergîndu-se pe gît. M-a salutat cu un gest şi a intrat din nou în casă, să coboare. Am întrebat-o pe Clelia dacă şi-a schimbat părerea despre iubire.

— Firește, mi-a răspuns.

VII

Noaptea, cînd mă întorceam acasă, mă aşezam la fereastră să fumez. Unii se înşală crezînd că-şi încurajează astfel meditaţia, dar adevărul este că în timp ce fumezi gîndurile se risipesc ca ceaţa şi mai degrabă fantazezi, ceva cu totul diferit de a gîndi. În schimb, soluţiile, descoperirile vin pe neaşteptate: la masă, înotînd în mare, vorbind despre cu totul altceva. Doro îmi cunoştea obiceiul de a mă lăsa prins, o clipă, în focul vreunei discuţii, pentru a urmări cu ochii o idee neaşteptată. Şi el făcea la fel şi, cu alte prilejuri, ni s-a întîmplat să umblăm mult împreună, fiecare preocupat în tăcere de gîndul lui. Dar acum tăcerea sa – ca şi a mea – îmi părea ca o lipsă de atenţie, ca o înstrăinare, pe scurt, ceva neobişnuit. Nu eram de multe zile la mare şi mi se părea că sînt de un secol. Cu toate astea, nu se întîmplase nimic. Dar noaptea, întorcîndu-mă acasă, mi se părea că întreaga zi care se scursese – banala zi de plajă – îmi cerea cine ştie ce fel de clarificare, ca să mă pot înţelege pe mine însumi.

Cînd, a doua zi după accidentul Marei, l-am revăzut pe prietenul Guido cu blestematul lui de automobil, în puţinele clipe necesare să traversez strada pentru a-i întinde mîna, am intuit mai multe lucruri decît în timpul unei întregi nopţi cu pipa în gură. Am întrezărit deci că mărturisirile Cleliei erau o apărare inconştientă faţă de vulgaritatea lui Guido: bărbat, de altfel, foarte educat şi galant. Bronzat şi

trandafiriu, Guido şedea întinzîndu-mi o mînă şi salutîndu-mă zîmbind larg. Guido era bogat şi trufaş. Clelia reacţiona în taină; deci îl lua în serios şi-i semăna. Cine ştie unde aş fi ajuns dacă Guido ar fi început să rîdă şi m-ar fi silit să vorbesc. Am urcat cu el în automobil şi m-a dus la cafenea, unde la ora aceea erau cu toţii.

În timp ce vorbeau despre Mara, eram atent să nu-mi pierd gîndul şi mă întrebam: dacă Doro înţelegea la fel ca mine regretele Cleliei, cum de nu-l supăra că nici faţă de mine Clelia n-avea secrete? Între timp au sosit şi ei, iar după primele cuvinte Guido i-a spus Cleliei că traversînd Genova se gîndise la ea. Clelia l-a făcut răutăcios. O glumă, dar mi-a fost suficient să mă facă s-o suspectez pe Clelia că în trecut îi făcuse aceleaşi confidenţe despre copilărie şi lui Guido, şi m-am simţit nedreptăţit.

După cină, Guido ne-a urmat la vilă într-un fel ceremonios, aducîndu-ne-o în automobil şi pe Ginetta. În timp ce Doro discuta cu Guido probleme de serviciu, eu le ascultam pe Clelia şi pe Ginetta şi mă gîndeam din nou la ieşirea aceea a lui Doro, cînd coboram din munţi, că, de fapt, caracteristic pentru un bărbat însurat e să trăiască nu numai cu o singură femeie. Dar Ginetta era o femeie? Surîsul ei încruntat şi impetuozitatea unor opinii făceau din ea mai degrabă o fiinţă adolescentă fără gen anume. Tot mai puţin înţelegeam cum ar fi putut să-i semene Clelia mai demult. În Ginetta era o ştrengărie gravă, reţinută, care totuşi, uneori, îi cuprindea întreg trupul. Desigur că ea nu făcea confidenţe prietenilor, dar, privind-o în timp ce vorbea, aveai impresia că nimic nu rămînea ascuns în adîncul sufletului ei. Ochii cenuşii, pe care-i deschidea fără ostentaţie, aveau limpezimea aerului.

Vorbea despre nu ştiu ce scandal – nu-mi amintesc bine –, dar îmi aduc aminte că fata-i lua apărarea persoanei discutate, apelînd la Doro, pe care îl întrerupea la întîmplare, iar Clelia, cu multă delicateţe, repeta întruna că nu era o problemă de morală, ci de gust.

— Dar se vor căsători, spunea Ginetta.

Nu era o soluţie, protesta Clelia. Căsătoria e o alegere, nu un remediu, şi o alegere făcută cu calm.

— La dracu', va fi o alegere, a intervenit Guido. După atîtea experienţe prin care au trecut.

Ginetta n-a zîmbit şi a spus că, din moment ce scopul căsătoriei era familia, cu atît mai bine dacă s-au gîndit la ea imediat.

— Dar scopul, fără îndoială, nu e familia, a spus Doro. Este acela de a pregăti o ambianţă pentru familie.

— Mai bine să ai un copil fără ambianţa asta, decît o ambianţă fără copii, a decretat Ginetta.

Apoi a roşit şi mi-a întîlnit privirea. Clelia s-a ridicat să ne servească lichiorul.

După aceea am jucat cărţi. Noaptea, tîrziu, Guido ne-a dus acasă. Am lăsat-o pe Ginetta în faţa garajului, apoi noi ne-am întors pe jos spre hotel. Aş fi preferat să fac plimbarea asta singur, dar Guido, care toată seara vorbise puţin şi jucase cărţi cu o neatenţie provocatoare, mi-a cerut să-i ţin tovărăşie. I-am vorbit din nou despre Mara. Guido susţinea discuţia fără plăcere; Mara era pe mîini bune şi în afara pericolului. Ajunşi în faţa hotelului, a trecut mai departe. Ne-am pomenit în tăcere la intrarea pe străduţa unde locuiam eu şi am vrut să mă opresc. Guido a înaintat cîţiva paşi, apoi s-a întors spre mine cu un aer oarecare:

— Lasă-te şi dumneata aşteptat, a spus. Vino pînă la gară.

L-am întrebat cine mă aştepta, iar Guido a răspuns cu indiferenţă că, ei, pe cineva tot trebuie să fi avut şi eu ca să-mi ţină tovărăşie.

— Nu am pe nimeni, am răspuns. Sînt burlac şi singur.

Atunci Guido a bombănit ceva şi pe acest motiv ne-am reluat preumblarea.

— Cine trebuia să mă aştepte? l-am întrebat din nou pe Guido. Poate junele acela de pe plajă?

— Nu, nu, profesore, mă refeream la o relaţie... o prietenie.

— De ce? M-ai văzut cu cineva?

— Nu asta spuneam. Dar o descătuşare e necesară.

— Sînt aici să mă odihnesc, i-am explicat, şi descătuşarea mea e să stau singur.

— Mda, a spus Guido pe gînduri.

Ne aflam în piaţetă, în faţa cafenelei, cînd i-am zis:

— Dar dumneata ai pe cineva?

Guido a ridicat capul din nou.

— Am pe cineva, a spus provocator. Nu sîntem toţi nişte sfinţi. Şi mă costă ochii din cap.

— Domnule inginer! Dar vă ascundeţi destul de bine.

Guido a zîmbit îndatoritor:

— Tocmai asta mă costă ochii din cap. Două note de plată, două locuinţe, două mese. Crede-mă, o amantă e o soţie care te costă mai mult.

— Căsătoriţi-vă, am spus.

Guido şi-a dezvelit dinţii de aur.

— Aş cheltui tot dublu. Dumneata nu cunoşti femeile. O prietenă, cît timp speră, stă liniştită. Are numai de cîştigat. Dar un nenorocit care are soţie este în mîinile ei.

— Căsătoriţi-vă atunci cu prietena.

— Glumiţi. Sînt lucruri care se fac la bătrîneţe.

L-am lăsat în faţa hotelului, făgăduindu-i că a doua zi voi face cunoştinţă cu doamna. Mi-a strîns mîna volubil. Întorcîndu-mă, mă gîndeam la Berti şi am privit în jur, dar de data asta nu era.

A doua zi am întîrziat cu scrisul pînă ce soarele s-a ridicat sus pe cer, apoi am colindat pe străzi, răsucindu-mi în minte tot ideile din seara precedentă, care acum, în tumultul şi-n limpezimea zilei, îmi păreau palide şi fără conţinut. Voiam să ajung pe plajă, unde se aflau deja cu toţii.

Dar la intrare l-am găsit pe Guido, de data asta într-un halat maro, care m-a sechestrat imediat şi ne-am îndreptat ca înţeleşi spre o anumită umbrelă de soare. Cînd am ajuns, Guido şi-a arborat un surîs spontan şi a exclamat:

— Dragă Nina, cum ai dormit? Îmi dai voie?

Şi mi-a rostit numele. Am atins degetele acelei mîini slabe şi, sub reflexul umbrelei şi-n spaţiul ei incomod, i-am văzut mai ales picioarele doamnei, lungi şi bronzate, şi sandalele complicate cu care se terminau. S-a ridicat să se aşeze pe şezlong şi m-a privit cu ochi duri, goi, la fel ca vocea cu care i s-a adresat lui Guido.

Am schimbat cîteva amabilităţi, am întrebat-o cînd înoată; mi-a spus că numai pe seară, cînd apa era călduţă; a rîs de cîteva ori la cele ce i-am spus şi mi-a întins din nou mîna cînd am salutat-o la plecare, invitîndu-mă să mai trec pe acolo. Guido a rămas cu ea.

Cînd am ajuns la stînci, l-am văzut pe Berti şezînd pe o piatră şi vorbind cu o prietenă de şaisprezece ani de-a Ginettei; Doro, întins pe nisip, îi lăsa în pace. La ora aceea Clelia era în mare.

VIII

Doro mi-a explicat într-una din acele dimineţi de ce se săturase să picteze. M-a luat de braţ şi încet-încet ne-am îndepărtat de sat pe şoseaua care străjuia marea ca o terasă.

— Dacă aş fi din nou copil, mi-a zis, m-aş face numai pictor. Aş fugi de-acasă, aş trînti uşa-n urmă, dar ar fi lucru hotărît.

Furia asta mi-a plăcut şi i-am spus că în cazul ăsta nu s-ar mai fi însurat însă cu Clelia. Doro mi-a zis zîmbind că ăsta era singurul lucru pe care nu-l greşise. Clelia era, într-adevăr, o frumoasă vocaţie. Însă, mi-a spus, nu tablourile slabe cu care îşi irosea timpul pictîndu-le îl înfuriau, ci faptul că-şi pierduse dorinţa şi plăcerea de a vorbi cu mine despre atîtea lucruri, asta era.

— Despre care lucruri?

M-a fixat cu severitate fără să se desprindă şi a început să-mi spună că dacă îl luam aşa, atunci nu se mai plîngea, pentru că şi eu îmbătrîneam, şi se vede că asta se întîmplă cu toată lumea.

— Aşa o fi, am răspuns, dar dacă nu mai ai poftă să vorbeşti, nu sînt eu vinovat.

Înţelegeam că sînt indispus şi că situaţia era ridicolă, dar am tăcut şi Doro mi-a lăsat braţul. Priveam marea de sub noi şi mi-a trecut prin minte o idee: nu cumva

neînţelegerile dintre el şi Clelia erau determinate de astfel de prostioare?

Dar iată că Doro a început să vorbească din nou cu glasul nepăsător de mai înainte şi am observat că nici nu observase supărarea mea. I-am răspuns cu indiferenţă, dar nemulţumirea din mine creştea, devenind adevărată furie.

— Nu mi-ai explicat încă de ce te-ai certat cu Clelia, am zis în cele din urmă.

Dar Doro mi-a scăpat din nou. Mai întîi n-a înţeles la ce făceam aluzie, apoi m-a privit pieziş şi mi-a spus:

— Te mai gîndeşti la asta? Dar eşti un încăpăţînat. Asta se întîmplă zilnic între soţi.

În aceeaşi zi i-am spus Cleliei, care se plîngea de un roman plictisitor, că-n situaţia asta de vină e cel care citeşte. Clelia a ridicat capul şi a zîmbit.

— Aşa faceţi toţi. Veniţi aici să vă odihniţi şi deveniţi impertinenţi.

— Care toţi?

— Chiar şi Guido. Dar cel puţin Guido are scuza că-l chinuieşte iubita. Dumneata însă n-ai nici o scuză.

Am ridicat din umeri, zîmbind ironic. Cînd i-am spus că am făcut cunoştinţă cu doamna aceea, Clelia s-a înroşit de plăcere şi aproape bătînd din palme m-a rugat:

— Spune-mi, spune-mi, cum este?

Ştiam că Guido era dispus s-o arate doar anumitor persoane, ca de exemplu mie. Am repetat asta pe un ton grav, care-i plăcea Cleliei, şi am văzut-o fericită.

— Se plînge că-l costă prea mult, am adăugat. Atunci, de ce n-o ia de nevastă?

— Asta ar mai lipsi, a spus Clelia. Totuşi, e cam proastă femeia aceea. Se vede cît minte are numai din felul cum se lasă ţinută într-un dulap, ca o cutie. Dumitale-ţi place?

— Pînă acum nu i-am văzut decît picioarele. Ce este, balerină?

— Casieriţă, a zis Clelia. O vrăjitoare pe care toţi o cunoşteau la Genova înainte ca Guido să-i cadă în gheare.

— Atunci e o şmecheră.

— Cu Guido nici nu-i greu, a surîs Clelia.

— Eu cred că face pe supusa ca să pună mai bine mîna pe el, am zis. Este semn bun cînd o femeie se lasă ţinută în dulap. Asta arată că se consideră de-ai casei.

— Dacă socoteşti că ăsta-i semn bun, s-a îmbufnat Clelia.

— Dar ce-ar putea face mai mult, decît s-o ia de soţie?

— Nu, nu, s-a indignat Clelia. Nu l-aş mai primi în casa mea.

— Ai dori ca un animal ca el să ia de soţie o Clelie sau o Ginettă?

O urmăream cu coada ochiului să văd dacă reacţionează, dar animalul a trecut neobservat.

— Ce nedreptate ca o fată să fie fără apărare în faţa voastră. Fac bine femeile care-şi bat joc de voi.

Într-adevăr, în una din zilele acelea Guido m-a vizitat nici mai mult, nici mai puţin decît acasă. A apărut în uşă cu un zîmbet de scuză şi a spus că nu voia să-mi tulbure lectura. L-am invitat să intre, jenat la rîndul meu de patul de fier, şi l-am poftit să se aşeze la fereastră. S-a îndreptat într-acolo fluturîndu-şi bereta şi apoi a zis să le cer scuze din partea sa lui Doro şi Cleliei pentru că nu putea să vină să-i ia cu maşina. Era ocupat.

Pe plajă, în seara aceea, s-au spus tot felul de răutăţi pe socoteala lui Guido. Cele mai pornite împotriva lui erau fetele care ţineau la plimbare. Berti, de-al casei acum şi circulînd printre noi, părea singurul indiferent. L-am auzit spunîndu-i Ginettei că, în definitiv, lumea venea la mare să se bage în apă, nu să viziteze cimitirele.

— Deci nu te mai gîndeşti la lectură! i-am zis după ce m-am aşezat lîngă el pe nisip.

— M-ar bucura să citesc, mi-a răspuns.

— Mai ales cu fetele astea.

M-a privit supărat.

— Eu? m-a întrebat.

De fapt, şezînd aşa pe stîncă, avea un aer foarte plictisit. Şi la început, cînd l-am observat, le înfrunta pe fete cu o mină condescendentă, contrazicîndu-le.

— Doar n-ai să-mi spui că-ţi repugnăm şi noi. Tu ne-ai urmat.

Berti a zîmbit. Pe dinainte ne-a trecut Ginetta aranjîndu-şi casca, gata pentru înot. Văzînd-o de jos cum păşea acoperindu-şi urechea, mi s-a părut neobişnuit de înaltă pentru o femeie. Berti şi-a privit genunchii şi a bombănit:

— Fetele astea mă plictisesc. Nu înţelegi nimic dintr-o fată.

În faţa noastră a apărut Doro şi s-a trîntit pe nisip.

— Acesta este elevul, i-am spus.

I l-am prezentat. Şi-au atins mîna stînd în genunchi.

Apoi Doro a început să-mi vorbească despre nu ştiu ce, într-un chip bizar şi neaşteptat, aşa cum făceam în studenţie. Era evident că pe Berti îl excludea. Pe de o parte îl ascultam pe Doro, pe de alta îl urmăream cu coada ochiului pe junele meu. Care, dintr-odată, a întrebat:

— Domnule inginer, rămîneţi mai mult aici?

Doro ne-a privit pieziş şi n-a răspuns. Berti a aşteptat, roşu la faţă, deşi înnegrit de soare. După o lungă tăcere, am spus eu că la sfîrşitul lui august voi pleca. Dar Doro, implacabil, n-a deschis gura. Toţi trei am privit marea, în care Ginetta tocmai intra şi de unde s-a ivit deodată Clelia. Am lăsat-o să se apropie şi nu ştiam dacă trebuie să-i zîmbim. S-a strîmbat spre noi, căci un picior i-a alunecat pe pietre.

— Intraţi, totuşi, marea e-a voastră, ne-a strigat arătîndu-ne-o şi s-a îndreptat spre umbrelă.

Doro se şi ridicase.

— Să facem cîţiva paşi? m-a întrebat.

M-am ridicat, de-abia uitîndu-mă la Berti. Privea şi-acum fix orizontul, cu un aer stoic.

Mai tîrziu, proaspeţi şi odihniţi, şedeam în jurul umbrelei şi Clelia fuma o ţigară, iar eu pipa.

— Cine ştie unde s-a dus Berti, am spus.

Doro nici n-a clipit. Întins între noi, privea cerul.

— Chiar sînteţi prieteni, a spus Clelia, sînteţi nedespărţiţi.

— Servesc drept paravan pentru amorurile sale, i-am răspuns. Există o femeie care altfel ar fi geloasă.

Poveştile astea îi plăceau Cleliei şi a trebuit să-i istorisesc totul, pînă şi discuţia de la cîrciumioară. Doro tăcea şi continua să privească în sus.

IX

L-am revăzut pe Berti îmbufnat în cîrciumioară. A intrat, se vede, pentru că n-avea ce face. Mi-a spus că voia să vină la mine după-amiază ca să citim ceva împreună.

— Nu-ţi mai plac fetele? l-am întrebat.

— Care?... Le urăsc.

— Doar n-o să-mi spui că vrei prietenia inginerului?

M-a întrebat dacă Doro era într-adevăr prietenul meu. I-am răspuns că da; el şi soţia lui erau prietenii cei mai dragi pe care îi aveam.

— Soţia?

Nu ştia că Clelia era soţia lui Doro. I-au strălucit ochii.

— Adevărat? repeta şi-şi pleca privirea ivind mina aceea impasibilă de om plictisit, care era expresia lui serioasă.

— Ce credeai, că e o balerină? am mormăit.

Berti a mototolit şervetul şi m-a lăsat să vorbesc. Apoi a ridicat spre mine doi ochi strălucitori, ingenui, da, ochii lui de băiat, şi m-a întrebat din nou dacă în după-amiaza aceea putea să urce pînă la mine.

— N-o să vă viziteze oare cineva? m-a întrebat.

Era evident că se gîndea la Clelia.

— Ce-i asta? l-am întrebat. Urăşti femeile, dar roşeşti cînd te gîndeşti la ele?

Berti mi-a răspuns nu ştiu ce prostie, apoi am tăcut şi în cele din urmă ne-am ridicat. Pe drum era taciturn, dar

răspundea însufleţindu-se, cu aerul celui care vorbeşte aiurea fiindcă totuşi se gîndeşte la ceva.

M-am oprit sub măslin să schimb cîteva cuvinte, o clipă, cu stăpîna casei şi el m-a aşteptat la piciorul scării, uitîndu-se fix la piatra netedă din care era făcută balustrada, mîngîind-o cu un surîs tandru şi totodată dispreţuitor.

— Urcă, i-am spus, ajungîndu-l din urmă.

Cînd am ajuns sus s-a dus la fereastră, de care s-a sprijinit cu spatele, şi a privit prin cameră.

— Domnule profesor, sînt mulţumit, a spus pe neaşteptate, în timp ce mă întorceam să-mi clătesc gura.

L-am întrebat de ce şi mi-a răspuns cu un gest care ar fi vrut să spună: „Aşa".

Nici în după-amiaza aceea n-am citit. A început să-mi explice că din cînd în cînd îi venea un chef să muncească, o neliniște, o dorinţă de a face ceva, nu atît să studieze, cît să aibă un post cu responsabilitate, obositor, în care să tragă zi şi noapte, ca să devină un bărbat ca noi ceilalţi, ca mine.

— Atunci, lucrează, i-am spus. Eşti tînăr, ce n-aş da să fiu în locul tău.

Mi-a răspuns că nu pricepea de ce lumea lăuda atît tinereţea: el ar fi vrut să aibă deja treizeci de ani – e un mare cîştig. Anii aceia intermediari erau stupizi.

— Dar toţi anii sînt stupizi. Abia odată ce ai trecut de ei devin interesanţi.

Nu, a spus Berti, nu găsea chiar nimic interesant în cei cincisprezece-şaptesprezece ani pe care-i avea el; era mulţumit că trecuseră.

I-am explicat că ceea ce era frumos la vîrsta lui era că prostiile nu contau şi tocmai din acest motiv lui nu-i plăceau: era socotit întotdeauna doar un copil.

M-a privit surîzînd.

— Deci ceea ce fac nu sînt prostii?

— În al doilea rînd, i-am răspuns. Dacă le plictiseşti pe soţiile prietenilor mei, vei face, desigur, mai curînd o prostie decît o mojicie.

— Nu plictisesc pe nimeni, a protestat el.

— O să văd eu.

Mi-a mărturisit, în cele ce mi-a spus după aceea, că a crezut prosteşte că doamna ar fi fost prietena prietenului meu şi că, aflînd că era, de fapt, soţia lui, i-a făcut plăcere, pentru că îl înfuriau prea tare femeile care, cu scuza că sînt femei, se vînd primului venit.

— Sînt zile cînd întreaga lume, viaţa, îmi pare ca un imens bordel.

În acel moment l-a întrerupt o voce acră pe care o cunoşteam, un glas de femeie înăsprită care urca din stradă, acoperind glasul gazdei noastre. Ne-uitat unul la altul. Berti a tăcut şi şi-a plecat ochii. Am înţeles că era femeia de pe plajă, amanta aceea a lui de joacă. Tînărul nu s-a clintit.

— Nu e acasă. Nu ştiu unde e, spunea gazda.

Cealaltă striga obrăznicii, că nimeni nu se purtase lipsit de respect cu ea şi că nu ajungea toată agheasma să-şi poată spăla ruşinea.

Cînd au tăcut şi-am auzit paşi îndepărtîndu-se, am aşteptat ca Berti să vorbească, dar el privea într-o parte cu chipul sever şi distras, şi tăcea.

Cînd a plecat, i-am spus să facă în aşa fel ca asemenea lucruri să nu se mai întîmple. Am fost scurt şi am închis uşa.

În seara aceea n-a mai venit la stînci. A venit însă Guido, ştergîndu-se de sudoare. Clelia l-a întrebat cînd vor mai merge să danseze acolo sus.

— Auzi? i-a spus el lui Doro. Soţia ta are poftă să danseze.

— Eu nu, a răspuns Doro.

Clelia îmi povestea despre o logie micuţă din vechiul palat al unchiului ei, de care îşi amintea în seara aceea şi unde ar fi vrut să fie. Guido a ascultat-o puţin, după care a spus că eu eram omul potrivit care să aprecieze vocile din trecut.

Clelia a zîmbit surprinsă şi i-a replicat că discuţiile despre prezent le aştepta din partea lui. L-am privit pe Guido care a făcut cu ochiul – cred că mie – şi i-a întors Cleliei vorba: cel puţin să ne povestească ceva interesant – primul bal; primul bal al unei femei este întotdeauna plin de neprevăzut.

— Nu, nu, a făcut Clelia, vrem s-auzim ceva despre întîiul dumitale bal. Sau chiar despre ultimul, cel de ieri-seară.

Doro s-a ridicat şi-a zis:

— Potoliţi-vă. Eu mă duc să înot.

— Chiar, am intervenit, se vorbeşte întotdeauna despre primul bal al fetelor. Dar despre al băieţilor? Ce se întîmplă cu viitorii Guido cînd îmbrăţişează prima dată o fată?

— Nu există o primă dată, a zis Clelia. Viitorii Guido n-au început la o dată anume. O fac mai înainte de-a se naşte.

Am ţinut-o aşa pînă s-a întors Doro. Glumele acelea agresive îi plăceau Cleliei şi amesteca în ele şi un subînţeles tentant, o maliţie pe care – poate greşesc – Guido nu o prindea mereu. Sau mai curînd avea aerul că le suportă cu gîndul în altă parte, dar bunăvoinţa ursuză cu care se preta la joc mă făcea să zîmbesc.

Am spus:

— Parcă aţi fi soţ şi soţie.

— Răutăciosule, a zis Clelia.

— Cu o femeie ca ea poţi să mai faci şi altceva, decît să glumeşti? a întrebat Guido.

— Există doar un bărbat cu care nu glumeşte, am spus la rîndul meu.

— Firește, a zis Clelia.

Doro a revenit şi s-a aruncat pe nisip, sub ultimele raze de soare. La puţin timp, Guido s-a ridicat şi ne-a anunţat că se duce la bar. S-a îndepărtat printre vergelele umbrelelor închise şi prin forfoteala vesperală.

La oarecare distanţă, Ginetta şi alţi tineri întîmpinau cu strigăte sosirea unei bărci. Noi trei tăceam; ascultam tăcuţi bufniturile celor care se aruncau în apă şi larma glasurilor.

— Clelia, ştii că elevul meu, după ce te-a văzut pe dumneata, s-a hotărît să-şi schimbe viaţa? i-am spus la un moment dat.

Doro a ridicat capul. Clelia a deschis ochii mari.

— Şi-a părăsit amanta, vorbeşte rău despre toate femeile. E-un semn inconfundabil.

— Mulţumesc, a murmurat Clelia.

Doro s-a întors să se întindă.

— Fiindcă Doro e de faţă, am continuat, pot chiar s-o spun: este îndrăgostit de dumneata.

Clelia a surîs, neclintită.

— Îmi pare rău pentru femeia aceea... N-aş putea face ceva?

Mi-a venit să zîmbesc.

— Cu-atîtea fete care caută un băiat... Supărătoare treabă, a zis Clelia.

— De ce, în definitiv? am întrebat. El e fericit. Mai fericit decît noi. Ar trebui să-l vedeţi cum mîngîie trunchiurile copacilor, cît îl încîntă asta.

— Dacă o ia aşa..., a spus Clelia.

Doro s-a întors pe nisip şi a intervenit:

— Ei, ia încetaţi.

I-am spus să tacă fiindcă treaba asta n-avea nici o legătură cu el. Clelia se uita ţintă la nisip, tăcută.

— Dar chiar e-adevărat? a întrebat după o vreme.

Am asigurat-o rîzînd că aşa e.

— Ce găseşte la mine caraghiosul ăla? m-a întrebat. Apoi m-a privit cu suspiciune: Toţi sînteţi nişte caraghioşi, mi-a spus.

I-am repetat că elevul meu era fericit şi asta ajungea, iar dinspre partea mea, aş fi acceptat să fiu caraghios în asemenea condiţii.

Atunci Clelia a zîmbit.

— Aşa e. E ca atunci cînd stăteam în balcon şi, în loc să învăţ, aruncam cocoloaşe de hîrtie în capul trecătorilor. Odată, un domn m-a aşteptat în stradă, făcîndu-mă să tresar. Voia să ştie ce-i scrisesem acolo. Era o temă la latină.

Doro se amuza, cu faţa în nisip.

— Şi domnul acela era Guido, am spus.

Clelia şi-a aţintit ochii asupra mea. Ce aveam contra lui Guido? m-a întrebat.

— Îl cunosc, i-am zis.

— Guido nu face lucruri de-astea, a spus Clelia. Guido respectă doamnele.

X

Cu multă precauţie, Guido m-a invitat să mergem cu maşina într-o seară pînă sus, la restaurant.

— Va fi şi Nina acolo. Permiteţi, nu-i aşa?

L-a privit cu coada ochiului pe Berti, care rămăsese cu cîţiva paşi în urmă pentru a mă lăsa să vorbesc, şi m-a fixat nedumerit. L-am întrebat dacă puteam să-l luăm cu noi şi pe Berti, tînăr spiritual şi care ştia să danseze, lucru la care eu nu mă pricepeam. Guido s-a încruntat.

— Desigur, a încuviinţat.

Atunci le-am făcut cunoştinţă.

A fost o seară a tăcerilor. Berti crezuse că o vom găsi acolo pe Clelia şi a trebuit, în schimb, să danseze cu Nina, care îl cîntărea din ochi şi nu asculta ce spune; noi, aşezaţi la o măsuţă, tăceam şi urmăream perechile. Era clar că Guido nu voia să scape de Nina: ceea ce mi-a spus cu indiferenţă mi s-a părut mai degrabă o mărturisire:

— Am o anumită vîrstă, domnule profesor, şi nu-mi mai pot schimba viaţa, dar dacă Nina vrea să se distreze, să se bucure de o atmosferă anume, de o tovărăşie care să-i facă bine, n-aş vedea asta cu ochi răi.

— Nu rămîne decît să i-o spuneţi.

— Nu, a zis Guido, se simte singură. Înţelegeţi, un bărbat are prieteni, relaţii de întreţinut. Nu poate întotdeauna să-i dedice tot timpul.

— O explicaţie sinceră n-ar ajuta? am sugerat.

— Cu alte femei, nu cu ea. O prietenă, o veche prietenă, știi dumneata... o femeie pretențioasă, înțelegi?

După aceea Nina a dansat cîteva piese cu el, iar Berti stătea la masă și fuma privind în jur. M-a întrebat dacă doamna era soția lui Guido.

— Soție, nu, i-am zis. Este din lumea aceea pe care ți-o închipui tu. Pe cine cauți?

— Pe nimeni.

— Prietenii mei nu vin. Cînd este și doamna aceasta, nu vin.

În noaptea aceea, pe scări, sub măslin, l-am întrebat dacă-i plăcea Nina. Și, la strîmbătura lui, am replicat că i-ar fi făcut o mare plăcere și lui Guido dacă ar fi stat puțin de vorbă cu ea.

— Dacă s-a plictisit de ea, de ce n-o lasă? s-a interesat Berti.

— Încearcă să-l întrebi pe el, i-am zis.

Berti nu l-a întrebat; în schimb, în seara următoare, culegînd din zbor vestea că împreună cu Clelia și Guido vom urca la terasă ca să dansăm, a luat-o pe jos; cred că nici n-a mai mîncat. L-am văzut de cînd intram printre mese, cum stătea undeva în fund. Avea în față un pahar și a aruncat țigara. Dar nu s-a clintit din loc.

Întîmplarea făcea ca Ginetta să nu fie cu grupul. Mie, care de-acum aveam impresia că-i pot citi în suflet, mi s-a părut clar că spera în prezența Ginettei ca să înceapă să danseze. Guido, cu totul întinerit de seara lui de libertate, privea în jur satisfăcut și i-a făcut un semn discret. Berti s-a ridicat și a venit spre noi. Mi-am lăsat ochii în pămînt: sînt laș.

— Ce mai face doamna? a întrebat Berti.

Momentul penibil l-a întrerupt Clelia cu un hohot nestăpînit.

— Sîntem bine cu toții, a răspuns Guido pe un ton și cu un gest nedefinite ce ne-au făcut pe toți să zîmbim, în afară de Berti, care s-a înroșit.

A rămas o vreme privindu-ne și n-am mai putut rezista; am spus:

— El este Berti, îl știți, desigur.

Doro, cu un aer plictisit, i-a făcut semn să se așeze.

— Rămîi cu noi, i-a murmurat.

Firește, mie mi-a revenit sarcina să întrețin conversația cu el. Așezat pe marginea scaunului, Berti ne urmărea cu răbdare. L-am întrebat ce făcea singur acolo și a răspuns cu o strîmbătură, tresărind cu aerul că ar fi ascultat orchestra.

— Prietenul meu spune că ai întrerupt studiile, a zis Doro la un moment dat. Cu ce te ocupi? Lucrezi?

— N-am slujbă, a răspuns Berti cu oarecare iritare.

— Prietenul meu spune că te distrezi, a continuat Doro fără să-i dea atenție. Ești însoțit?

Berti a răspuns simplu că nu, la care am tăcut cu toții. Clelia, pe jumătate întoarsă spre orchestră, a răsucit capul spre noi și l-a întrebat:

— Dansezi, domnule Berti?

Pentru vorbele astea i-am fost recunoscător. Astfel, Berti a putut s-o privească în ochi și să-i răspundă cu un semn din cap.

— Păcat că Ginetta și Luisella n-au venit, a zis Clelia. Le cunoști, nu-i așa?

Fără să-și desprindă privirea de la ea, Berti i-a răspuns că le cunoștea.

— Dar nu mă iei la dans? l-a întrebat Clelia.

Cît s-au îndepărtat, nici unul dintre noi n-a spus nimic. Guido se agita să găsească o linguriță, în vreme ce ochii

mei s-au întîlnit cu ai lui Doro. Cred că-mi citea pe față o neliniștite, pentru că, atunci cînd eram gata să-mi feresc privirea, încurcat, l-am văzut pe Doro încruntîndu-se, apoi zîmbind ușor.

— Ce e? l-a întrebat Guido, ridicîndu-se din nou în picioare.

Clelia și Berti s-au întors aproape imediat. Nu știu dacă orchestra a cîntat mai repede decît de obicei sau tulburarea mea mă păcălise. S-au întors, iar Clelia spunea ceva, nu-mi amintesc ce, o replică ce-ar fi putut-o rosti dîndu-se jos din taxi. Berti o urma ca o umbră.

În cursul serii au mai dansat o dată. Cred că însăși Clelia i-a insuflat curaj printr-o ocheadă. Berti s-a ridicat fără un cuvînt și a așteptat, abia privind-o, ca doamna să-l urmeze. Cît timp stăteam la masă, cînd cu Doro, cînd cu Guido, se întîmpla ca unul dintre ei să i se adreseze lui Berti, care răspundea condescendent, monosilabic. Guido a dansat mult cu Clelia și revenea la masă cu sclipiri vioaie. Apoi pentru o vreme am rămas toți la masă, să stăm de vorbă. Berti încerca să nu se uite prea mult la Clelia și își luase un aer plictisit, părînd absorbit de orchestră. Tăcea. Atunci Guido l-a întrebat:

— Anul acesta dai examen de corigență?

— Nu, a bîiguit calm Berti.

— Pentru că după figură pari c-ai avea examene, nu cineva cu studiile terminate.

Berti a surîs prostește. Clelia a zîmbit în alt fel. Doro n-a reacționat. Clipele se adunau și nimeni nu vorbea. Guido ne-a privit cu coada ochiului și-a mormăit altceva. Mai mult decît jignitoare, grimasa către Berti era plină de dispreț; de parcă i-ar fi spus: „Treaba-i încheiată. Să nu ne mai gîndim la asta".

Berti tăcea în continuare. Surîdea, tot vag. La un moment dat, Clelia a propus:

— Vrei să dansăm?

Mi-am înălțat privirea. Se ridicase Berti.

Clelia a revenit singură la măsuța noastră, salutînd liniștită cu un semn pe cineva cunoscut. S-a așezat cu o expresie obosită, aproape strîmbîndu-se, și fără să se uite spre noi a bombănit:

— Sper ca acum să fiți mai amuzanți.

Atunci cîțiva prieteni s-au ivit din penumbră și ne-au distras atenția.

La întoarcere, în mașină, la o întrebare a mea pusă pe jumătate, Clelia a răspuns că Berti tăcea în timpul dansului. Mai multe, în schimb, a zis Guido cînd, rămași singuri, ne-am dus pentru ultima oară la bar. Mi-a explicat că nu-i putea suferi pe puști, în general, și nu le putea permite să ia aerul că dau lecții.

— Trebuie să trăiască și ei și să învețe din experiență, i-am spus.

— Mai întîi trecem noi prin atîtea, a ripostat Guido cu încăpățînare.

La bar îl aștepta Nina. Bănuiam. Se așezase la o măsuță joasă, cu bărbia sprijinită în pumn, urmărind firul de fum al țigării. Ne-a salutat cu un gest din cap, iar în timp ce Guido făcea comanda m-a întrebat cu glasul ei aspru și modulat, fără să-și ia mîna de sub bărbie, de ce nu ne vedeam mai des.

— Bine, dar aseară? am întrebat-o.

— Dumneata nu dansezi, nu faci plajă, nu mănînci cu nimeni, de ce nu vii cu noi? Ah, prietenii lui Guido! Ce are femeia aceea de vă seduce pe toți? Să nu-mi spui că vă duceți acolo pentru inginer!

— Nu spun nimic, am bîiguit.

Era călduţ în noaptea aceea, încît ar fi fost păcat să intri în casă. Cine ştie dacă Berti nu mă aştepta cumva la piciorul scării. Probabil mersese pe plajă să-şi savureze ruşinea în voie. Nu mi-ar fi plăcut să ne întîlnim. Cînd m-am întors în camera mea, am rămas îndelung la fereastră.

Berti m-a strigat a doua zi din stradă. Aleea noastră încă era cufundată în umbră. M-a întrebat dacă merg la mare cu el. A tăcut un timp, apoi m-a întrebat dacă poate să urce. A intrat cu un pas agresiv şi cu ochii strălucitori şi obosiţi.

— Nu-i prea devreme pentru baie? l-am întrebat.

Avea aerul că nu dormise; de altfel, mi-a şi mărturisit-o imediat, pe-un ton obişnuit. Ba chiar părea să se laude cu asta.

— Veniţi la mare, domnule profesor, a insistat. Nu-i nimeni.

Trebuia să scriu o epistolă.

— Domnule profesor, mi-a spus după o clipă de tăcere, e destul să faci din noapte zi. Totul devine frumos.

Am ridicat ochii de pe hîrtie.

— La vîrsta ta neplăcerile trec repede.

Berti a zîmbit cu o oarecare duritate.

— De ce-ar trebui să am neplăceri?

Privea cu subînţeles.

— Credeam că v-aţi certat..., am spus.

— Cu cine? m-a întrerupt.

— Atunci, totul e-n ordine, am bombănit.

— Veniţi la mare, domnule profesor, a zis Berti. Marea e imensă.

XI

I-am spus că mă voi duce mai tîrziu cu prietenii mei şi să mă lase în pace. A plecat cu figura aceea a lui serioasă şi totodată plictisită, şi de îndată mi-a părut rău că l-am repezit aşa. Dar lasă-l, mi-am zis, să înveţe pe pielea lui. Eu am învăţat.

M-am întîlnit cu Guido la bar. Purta, ca de obicei, gulerul cămăşii descheiat, aceiaşi pantaloni albi, iar falsa virilitate a bronzului m-a făcut să zîmbesc. Guido mi-a întins mîna zîmbind şi şi-a ridicat privirea în tavan, şiret şi sever deopotrivă.

— Ce zi! a spus.

Erau într-adevăr un cer şi o dimineaţă încîntătoare.

— Luaţi un pahar de marsala, domnule profesor? Azi-noapte, eh?

Făcea cu ochiul, nu ştiu de ce, şi nu mă lăsa să plec.

— Şi frumoasa Clelia ce face? m-a întrebat.

— Acum vin din camera mea.

— Mereu cumpătat, domnul profesor.

Am plecat amîndoi. M-a întrebat dacă mai rămîneam mult timp la mare.

— Încep să mă satur, am zis. Prea multe complicaţii.

Guido nu mă asculta sau poate nu m-a înţeles.

— N-ai companie aici, a spus.

— Îi am pe prietenii mei.

— Nu e suficient. Şi eu am aceiaşi prieteni, dar n-aş fi aşa în formă în dimineaţa asta dacă aş fi dormit într-un pat dintr-o cămăruţă aflată într-o piaţă.

Şi, cum tăceam, mi-a explicat că şi lui îi făcea plăcere compania Cleliei, dar fumul nu e acelaşi lucru cu friptura.

— Şi ce-ar însemna friptura?

Guido a început să rîdă.

— Există femei de carne şi femei de aer, a zis el. O gură de aer după prînz face bine. Însă cu condiţia să fi mîncat mai înainte.

De fapt, i-am spus, eu eram la mare pentru Doro.

— Apropo, am continuat, nu mai pictează.

— Era şi timpul, a replicat Guido.

Dar nici Clelia, nici Doro nu a venit pe plajă în dimineaţa aceea. Nici Gisella, nici ceilalţi nu ştiau nimic. La prînz am început să mă neliniştesc şi, profitînd de faptul că plănuiau o plimbare cu barca, m-am întors să mă îmbrac şi am urcat pînă la vilă. Pe stradă, nimeni. Tocmai mă apropiam de portiţă, cînd au năvălit dinăuntru Doro şi un domn în vîrstă, cu pălărie de pai şi baston, care venea încet-încet spre stradă şi asculta nu ştiu ce, dînd din cap. Cînd am rămas singuri, Doro m-a privit cu ochi neliniştiţi ce mă făceau să rîd.

— Ce s-a întîmplat? l-am întrebat.

— Clelia este însărcinată.

Înainte de-a mă bucura, am aşteptat ca Doro să-mi dea amănunte. Am făcut drumul înapoi spre scări. Doro părea neîncrezător şi amuzat.

— În sfîrşit, eşti mulţumit, i-am zis.

— Mai întîi vreau să văd cum se termină, a mormăit. Se întîmplă pentru prima oară.

Clelia ieşea tocmai atunci din cameră şi a întrebat cine era. Mi-a zîmbit, aproape cu aerul că se scuză, şi şi-a dus batista la gură.

— Nu-ţi sînt nesuferită? m-a întrebat.

Apoi am discutat despre doctorul acela, care vorbise mult despre responsabilitate şi voia să revină cu nu ştiu ce instrumente, să stabilească un diagnostic ştiinţific.

— Ce smintit! a spus Clelia.

— Da' de unde! a izbucnit Doro. Azi luăm trenul şi mergem la Genova. Trebuie să te vadă doctorul De Luca.

Clelia m-a privit resemnată:

— Vezi dumneata? a spus. Debutul paternităţii. El comandă.

Am spus că-mi părea rău că trebuie să-şi întrerupă şederea la mare, dar că, în sfîrşit, era un lucru minunat.

— Crezi că mie nu-mi pare rău? a bombănit Clelia.

Doro număra pe degete:

— Va fi în jur de...

— Încetează! i-a spus Clelia.

Nu au luat însă trenul, ci automobilul lui Guido. Doro, care m-a însoţit pînă-n sat, mi-a mărturisit că se simţea oarecum stînjenit la gîndul că va trebui să vorbească despre asta în cercul lor şi că ar fi preferat o luxaţie sau o fractură. Sporovăia volubil, glumind din orice.

— Eşti mai agitat decît Clelia, i-am zis.

— Oh, Clelia s-a şi resemnat. Mă scoate din sărite cît e de resemnată.

— Nu te-aşteptai la aşa ceva?

— E ca şi cum ai juca la loto, a spus Doro. Îţi pui biletul în buzunar şi nu te mai gîndeşti.

În după-amiaza aceea, cînd Guido a oprit maşina la portiţă, venisem la Clelia să ne luăm rămas-bun. O priveam

cum se învîrtea prin cameră şi făcea pachetele, iar slujnica alerga de colo colo. Din cînd în cînd, Clelia scotea cîte un suspin şi venea la fereastra de care mă sprijineam, ca o gazdă care-şi întreţine oaspeţii, iar unuia mai apropiat i se vaită de oboseală şi de plictiseală.

— Eşti mulţumită să vă întoarceţi la Genova? am întrebat-o.

A încuviinţat din cap, cu un surîs distrat.

— Lui Doro îi plac călătoriile neprevăzute, i-am zis. Să sperăm că e ultima.

Clelia n-a prins nici măcar această aluzie. A spus, în schimb, că nu se poate jura niciodată cu lucruri din astea; apoi a roşit şi, înţelegînd ce-am vrut să zic, a protestat:

— Ah, răutăciosule!

I-am spus că şi eu voi părăsi plaja. Mă întorceam acasă.

— Îmi pare rău, s-a tînguit Clelia.

Ba, dimpotrivă, i-am spus, eram mulţumit că am petrecut alături ultima ei vară de fată. O clipă, Clelia a devenit cea din zilele trecute: s-a oprit, cu capul ridicat, şi mi-a şoptit:

— E adevărat. Ce proastă am fost! Cred că te-ai plictisit mult, bietul de dumneata.

Au plecat după-amiază tîrziu cu Guido care glumea, dar, cum Clelia s-a arătat imediat fără chef, cred că a încetat. Mi-au spus să-i aştept pentru că socoteau că se vor întoarce în cîteva zile: i-am văzut îndepărtîndu-se cu o anumită tristeţe. De fapt, îmi părea rău că Doro nu îmi ceruse să-i însoţesc.

În dimineaţa următoare mă aflam cu Ginetta pe plajă şi, după ce am vorbit puţin despre Clelia, nu mai ştiam ce să-i zic, cînd au venit cîţiva tineri şi mi-au luat-o. Am

hoinărit printre umbrele. Am zărit-o pe Nina şi m-am întors spre mare. Îl aşteptam pe Berti dintr-un moment în altul.

În schimb, în timp ce mă întorceam spre şosea, am dat de Guido. Tocmai îşi lăsase maşina la garaj. Mi-a spus că soţii mai zăboveau la Genova. Doctorul lor era plecat şi Clelia se resimţise puţin din cauza călătoriei.

— Ce neplăcut, a conchis el. Anul acesta toţi o şterg.

Berti, ca de obicei, s-a arătat la cîrciumioară. A intrat ca o umbră şi mi-am dat seama că se află în faţa măsuţei mele înainte de-a ridica ochii spre el. Mi s-a părut liniştit.

După chipul lui plictisit şi fără chef, aş fi zis că ştia de plecare. Însă m-a întrebat dacă în dimineaţa aceea fusesem la plajă. Am schimbat cîteva cuvinte şi, discutînd, mă gîndeam la ce ar fi trebuit să-i spun. L-am întrebat cînd se întoarce în oraş.

A schiţat un gest plictisit.

— Toţi se întorc, i-am zis.

Cînd a aflat de Clelia, a început să se joace cu cutia de chibrituri. Nu i-am dezvăluit motivul plecării; apoi mi s-a părut distrus – m-a fulgerat ideea că s-ar fi putut gîndi că totul e din pricina lui – şi atunci i-am zis că, potrivit dorinţei lui, doamna a făcut pe soţia cea bună şi a conceput un copil. Berti m-a privit serios; după aceea a zîmbit fără motiv, a pus cutia de chibrituri pe masă şi a bîiguit:

— Mă aşteptam.

— E sîcîitor că se petrec astfel de lucruri, am zis. Unor doamne cum e Clelia n-ar trebui să li se întîmple.

Fără să îmi dau seama de schimbare, Berti devenise de neconsolat. Îmi amintesc că ne-am întors împreună spre casă, iar eu tăceam şi tăcea şi el, privind de jur împrejur.

— Ai să te întorci la Torino? l-am întrebat.

El însă voia să se ducă la Genova. Mi-a cerut să-i împrumut bani de călătorie. I-am zis că-i nebun. Mi-a răspuns că m-ar fi putut minți, să-mi ceară bani ca să plătească o datorie, dar cu mine vedea că sinceritatea era zadarnică. Voia pur și simplu s-o revadă pe Clelia și s-o salute.

— Ce crezi, că-și mai amintește de tine? am exclamat.

Apoi a tăcut iarăși. Mă gîndeam la ciudățenia faptului: eu aveam bani pentru călătorie și nu mă duceam. Între timp, am ajuns pe străduța noastră și vederea măslinului m-a iritat. Începeam să înțeleg că nimic nu e mai de nelocuit decît un loc unde am fost odată fericiți. Înțelegeam de ce, într-o bună zi, Doro luase trenul ca să se întoarcă la colinele lui și-n dimineața următoare se întorsese la adevăratul său destin.

În aceeași seară ne-am revăzut la cafenea – erau toți, și Guido, chiar și Nina la măsuța ei – și l-am convins pe Berti să se întoarcă împreună cu mine la Torino. Guido voia să ne ducă să dansăm; era dispus să-l ia și pe Berti. Dar noi am plecat în chiar noaptea aceea.

Cuprins

Vara de neuitat 5

Plaja 119

În seria ESENȚIAL

au apărut:

Umberto Eco – *Numele trandafirului*
Carson McCullers – *Inima-i un vînător singuratic*
Pierre Drieu la Rochelle – *O femeie la fereastră*
Martha Bibescu – *Catherine-Paris*
Ilf și Petrov – *Douăsprezece scaune*
Joseph Roth – *Iov*
Pearl S. Buck – *Ogorul*
Gaito Gazdanov – *Spectrul lui Alexander Wolf*
F. Scott Fitzgerald – *Povestiri cu Basil și Josephine*
Martha Bibescu – *Papagalul verde*
Dylan Thomas – *Portretul artistului ca tînăr cîine*
Shusaku Endo – *Tăcere*
Kenzaburō Ōe – *Stîrpiți răul de la rădăcină, împușcați copiii*
Ludmila Petruşevskaia – *Povești de dragoste*
Cesare Pavese – *Femei singure*
E.M. Forster – *O călătorie în India*
Chinua Achebe – *Săgeata lui Dumnezeu*
F.M. Dostoievski – *Oameni sărmani*
Irène Némirovsky – *Neînțelegerea*
Irving Stone – *Viața lui Freud. Turnul nebunilor* (Vol. I)
Irving Stone – *Viața lui Freud. Paria* (Vol. II)
Irène Némirovsky – *Suita franceză*
John Williams – *Stoner*
Patrick Modiano – *Călătorie de nuntă*
Patrick Modiano – *Bulevardele de centură*
F. Scott Fitzgerald – *Toți acei tineri triști*
Gustave Flaubert – *Memoriile unui nebun* • *Noiembrie*
Françoise Sagan – *Vă place Brahms?*

Hans Fallada – *Şi acum ce facem, micuţule?*
Irène Némirovsky – *Duşmanca* • *Balul*
Pearl S. Buck – *Pavilionul femeilor*
André Gide – *Întoarcerea fiului risipitor*
Patrick Modiano – *Iarba nopţilor*
Umberto Eco – *Numărul zero*
Varlam Şalamov – *Povestiri din Kolîma* (vol. I)
Cesare Pavese – *Vara de neuitat* • *Plaja*

în pregătire:

Varlam Şalamov – *Povestiri din Kolîma* (vol. II)

www.polirom.ro

Redactor: Mădălina Vatcu
Coperta: Carmen Parii
Tehnoredactor: Gabriela Gheţău

Bun de tipar: iunie 2015. Apărut: 2015
Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 • P.O. BOX 266
700506, Iaşi, Tel. & Fax: (0232) 21.41.00; (0232) 21.41.11;
(0232) 21.74.40 (difuzare); E-mail: office@polirom.ro
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A,
sc. 1, et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53
Tel.: (021) 313.89.78; E-mail: office.bucuresti@polirom.ro

Tiparul executat la Tipografia REAL

Contravaloarea timbrului literar se depune în contul
Uniunii Scriitorilor din România
Nr. RO44RNCB5101000001710001 BCR UNIREA

R.C.L.

DEC. 2016

A

CESARE PAVESE (1908-1950) este unul dintre cei mai mari scriitori italieni ai secolului trecut. Creier al Editurii Einaudi, i-a condus filiala de la Roma pînă după război. A tradus din literatura de expresie engleză a vremii, făcînd cunoscuți publicului italian autori ca Gertrude Stein, John Steinbeck, John Dos Passos, Ernest Hemingway, William Faulkner, Herman Melville și James Joyce. Poet, prozator și eseist, Pavese este autorul unui jurnal-capodoperă, *Meseria de a trăi*. În limba română i-au mai fost traduse: *Luna și focurile*, *Casa de pe colină*, *Dialoguri cu Leucò și alte eseuri*, *Noapte de sărbătoare și alte povestiri*, *Satele tale*, *Diavolul pe dealuri*, *Femei singure* (Polirom, 2014).

Coperta seriei: Radu Răileanu
Pe copertă: Amedeo Modigliani (1884-1920), *Nud de femeie*, 1916